РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT

ДКСК KSHPK
ДРЖАВНА КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА
KOMISIONI SHTETËROR PËR PARANDALIMIN E KORRUPSIONIT

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА

НА

ДРЖАВНАТА КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА

за
2020 ГОДИНА

Скопје, Март 2021

Содржина

1. ВОВЕД 1

2. СТАТУС, РАКОВОДСТВО, НАДЛЕЖНОСТ И ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА 3

3. РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ЗАКОНСКИТЕ НАДЛЕЖНОСТИ НА ДКСК 8

3.1. *Национална стратегија за спречување на корупцијата и судирот на* 8

интереси 8

3.2. *Постапување во случаи за сомнежи за корупција* 14

3.3. *Постапување во случаи на судир на интереси* 24

3.4. *Следење на законитоста на финансирањето на изборни кампањи* 27

3.5. *Евидентирање и следење на имотната состојба* 31

3.6. *Проверка на податоците од изјавите за имотната состојба и интереси* 32

3.7. *Регистар на избрани и именувани лица* 33

3.8. *Водење на прекршочни постапки* 34

3.9. *Антикорупциска проверка на закони и подзаконски акти* 35

3.10. *Искуства од примена на Законот за спречување на корупција и судир на* 36

интереси 36

3.11. *Примена на Законот за заштита на укажувачи – ЗЗУ* 40

3.12. Постапување по барања за пристап до информации од јавен карактер 46

3.13. *Спроведување на препораките од ГРЕКО во надлежност на ДКСК* 46

4. ОЦЕНКА НА СОСТОЈБАТА СО КОРУПЦИЈА И БОРБАТА ПРОТИВ КОРУПЦИЈАТА ВО ДРЖАВАТА. 48

5. АКТИВНОСТИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ ВО РАБОТЕЊЕТО 50

6. СОРАБОТКА СО ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ И МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА 52

7. БУЏЕТ, ЗАВРШНА СМЕТКА И ФИНАНСИРАЊЕ 58

8. ЗАКЛУЧОЦИ 60

9. ПРЕПОРАКИ 61

10. ПРИЛОЗИ 62

Резиме

Овој извештај ја отсликува работата на Државната комисијата за спречување на корупцијата (во натамошниот текст: ДКСК) во текот на 2020 година.

Новиот Закон за спечување на корупција и судир на интереси кој беше усвоен во јануари 2019 година ги зголеми и зајакна надлежностите на ДКСК и обезбеди поефективни механизми за постапување, со што се зголемија и очекувањата на јавноста за поефикасно спречување и борба со корупцијата.

Иако 2020 година ќе остане запаметена како година на борба за заштита на јавното здравје на светско ниво поради ефектите на Ковид-19 пандемијата, во Република Северна Македонија годината 2020 ќе биде запаметена како година со четиримесечен период на „вонредна состојба“, осуммесечен период на „Техничка влада“, година на „предвремени Парламентарни избори-2020“ и 10 месеци работење во Ковид-19 услови.

Зголемената свесност и храброст на граѓаните да пријавуваат незаконитости и нерегуларности во работењето на службените лица придонесе ДКСК во текот на 2020 година да прими 550 пријави од граѓани со сомневања за постоење коруптивно однесување, злоупотреба на јавната функција, постоење на судир на интереси и оформи 102 предмети по сопствена иницијатива ДКСК

- Од областа на корупцијата донесе одлуки по 378 предмети;
- Од областа на судир на интереси донесе одлуки 157 предмети;
- За непочитување на забраните во текот на изборен процес одлучи за сите 33 пријави;
- Од областа на проверка на податоците од анкетните листи одлучи по 38 пријави.

Постапувајќи по останатите надлежности ДКСК:

- Изврши ревидирање на Национална стратегија за спречување на корупцијата и судир на интереси поради нејзино неусвојување од претходниот парламентарен состав;
- Изврши антикорупциска проверка на седум закони;
- Започна реализација на повеќе проекти поддржани од домашни и меѓународни организации;
- Се донесоа нови акти за организација и систематизација на работните места во Секретаријатот на ДКСК;

Во услови на пандемија, а во функција на донесување одлуки од своја надлежност, ДКСК овозможи Online одржување на Седниците на кои и медиумите имаа можност да се приклучат.

Проблемот со несоодветниот простор, недоволниот број на вработени и ограничените средства за набавка на потребниот софтвер, и во текот на 2020 година беа ограничувачки фактори кои значително влијаеја врз ефикасното работење на ДКСК.

1. Вовед

Во насока на исполнување на надлежноста од член 19 од Законот за спречување на корупција и судирот на интереси (во натамошниот текст ЗСКСИ), Државната комисија за спречување на корупција (во натамошниот текст: ДКСК) го изготви овој Извештај за своето работење во текот на 2020 година. Извештајот се поднесува до Собранието на Република Северна Македонија и се доставува до Претседателот на Република Северна Македонија, Владата на Република Северна Македонија како и до средствата за јавно информирање.

Годината 2020 ќе остане запаметена како година на Корона-19 пандемијата и година на заштита на јавното здравје како приоритетна цел на светско ниво. Со иста цел, Владата на РСМ пропиша посебни услови за работа и рестриктивни мерки за работење и движење кои во многу го поместија редовното работење на сите субјекти, како од јавниот така и од приватниот сектор, вклучително и на ДКСК.

И покрај малиот број на вработени, примената на мерките за заштита од Корона вирусот за работата во турнуси, отсуствата поради вирусна зараза или карантинска изолација, предизвикаа големо влијание врз динамиката на работењето на ДКСК и пролонгирање на постапувањата по започнатите предмети и проекти. Соочени со неможност од одржување на јавни седници и носење на одлуки, ДКСК пристапи кон измена на Деловникот за работа на ДКСК со која се овозможи on-line одржување на седници и колегиуми и работа од дома на вработените.

Со голема посветеност и ангажман на малиот број на вработени и во услови на здравствена криза, ДКСК успеа да одговори на своите надлежности така што редовно одржуваше седници, редовно постапуваше по предмети и доставени пријави, одржуваше on-line состаноци со претставници на државни институции, здруженија, граѓански организации, меѓународни институции во насока на промовирање и спроведување на мерки и активности насочени кон зајакнување на борбата против корупцијата.

Во текот на 2020 година беа изработени и усвоени Правилник за внатрешна организација на Секретаријатот на ДКСК и Правилник за систематизација на работните места во Секретаријатот на ДКСК, со што се овозможи организирање на вработените според проширените законски надлежности, но и можност за зголемување на бројот на вработените. Но и покрај тоа, во текот на 2020 година ДКСК не реализираше нови вработувања пред се поради намалените буџетски средства како и кај сите други институции од јавниот сектор, како и потребата од нивна реалокација во насока за справување со последиците од Корона-19 кризата.

Проблемот со несоодветните просторни услови и во текот на 2020 година беше причина компјутерската опрема добиена преку ИПА фондовите на Европската Унија во 2018 година сеуште да не биде функционална. Но и покрај тоа, со максимални напори беа обезбедени средства и објавен јавен оглас за набавка на софтверско решение за електронско доставување на Изјавите за имотната состојба, која набавка поради битни пропусти и недостатоци во техничката спецификација во септември 2020 година беше поништена.

Овие и другите активности кои беа реализирани во текот на 2020 година се патека по која ДКСК ја остварува својата

Мисија: „ДКСК применува и поттикнува доследна примена на законите, нормативно и институционално јакнење, креира антикорупциски политики, изрекува превентивни и репресивни мерки со кои влијае на спречување на корупцијата и судирот на интереси

во вршење на власта и јавни овластувања, службена должност и политика, промовира владеење на правото, доброто управување и развива правна култура“, а со цел исполнување на својата

Визија: „Воспоставен функционален и ефикасен систем за превенција и репресија на корупцијата и судирот на интереси“.

2. Статус, раководство, надлежност и организациона структура

2.1. Законска рамка

Од јануари 2019 година во примена е нов Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси (во натамошниот текст ЗСКСИ), со кој надлежностите на ДКСК се зголемени а со тоа се зајакна и нејзината институционалната важност.

Согласно ЗСКСИ, Државната комисија за спречување на корупцијата е самостојна и независна во вршењето на работите утврдени со Законот и со својство на правно лице. Со член 17 од ЗСКСИ, утврдени се 29 надлежности кои генерално може да се поделат во шест сегменти на функционирање како што е прикажано во Табела 1.

Табела 1: Надлежности на ДКСК

Функции на ДКСК	Надлежности од член 17
1. Развој на антикорупциски политики и подобрување на антикорупциската клима	- Донесување на национална стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси, со акционен план за нејзино спроведување (точка 1). - Спроведување антикорупциска проверка на закони, подзаконски акти и други општи акти, согласно Методологија која самата ДКСК ја донесува (точка 2). - Соработка со здруженија, фондации, научни институции и приватниот сектор во врска со превенција на корупцијата и судирот на интереси (точка 16). - Подготовка на анализи за ризици од корупција во различни сектори (точка 17). - Преземање активности во насока на јакнење на личниот и институционалниот интегритет (точка 18). - Спроведување истражувања на јавното мислење за оценка на своето работење и состојбата со корупцијата (точка 23). - Редовно известување на јавноста за својата работа (точка 28). - Преземање активности на планот на едукацијата и јакнењето на свеста за корупцијата и судирот на интереси (точка 19).
2. Континуирано следење на и проверка на имотната состојба и интересите на избрани и именувани лица, финансирање на политички партии и изборни кампањи и водење на соодветни регистри	○ Следење на законитоста на финансирањето на изборните кампањи (точка 7). ○ Следење на законитоста на финансирањето на политичките партии (точка 6). ○ Евидентирање и следење на имотната состојба и интересите на лицата опфатени со законот (точка 10). ○ Пропишување образец на изјавите за имотната состојба и интересите (точка 11). ○ Вршење проверка на податоците од изјавите за имотната состојба и интересите (точка 12). ○ Соработка со државни органи во обезбедувањето на потребните информации (точка 13). ○ Водење на регистар на избрани и именувани лица (точка 20). ○ Изготвување каталог на подароци врз основа на податоците добиени согласно со членот 58 од ЗСКСИ

	и објавување на каталогот на својата веб страница (точка 22).
3. Покренување на иницијативи пред други надлежни органи, утврдување на состојби на судир на интереси, прекршочни постапки	○ Постапува по пријави од физички и правни лица за сомнежи за корупција и судир на интереси (точка 3). ○ Покренува иницијатива пред надлежните органи за поведување постапка за утврдување на одговорност на службени лица (точка 4). ○ Покренување иницијатива за поведување постапка за кривично гонење во предметите по кои постапува (точка 5). ○ Покренување иницијатива врз основа на извештаи на Државниот завод за ревизија (точка 8). ○ Водење прекршочни постапки за прекршоците утврдени во членовите 100 - 113 од ЗСКСИ (член 114, ст. 2)
4. Соработка со државни органи, домашни и меѓународни тела и организации	○ Соработка со државни органи во обезбедување на информации (точка 13). ○ Соработка со национални тела на други држави, како и со меѓународни организации на полето на спречување на корупцијата (точка 14). ○ Разменување информации со надлежни тела на други држави и меѓународни организации, врз основа на обврски преземени со меѓународни договори ратификувани согласно Уставот (точка 15). ○ Соработка со здруженија, фондации, научни институции и приватниот сектор во врска со превенција на корупцијата и судирот на интереси (точка 16).
5. Едукација и јакнење на свеста за корупцијата и судирот на интереси	○ Преземање активности на планот на едукацијата и јакнењето на свеста за корупцијата и судирот на интереси (точка 19).
6. Обезбедува сопственото непречено функционирање	○ Донесување годишна програма за работа (точка 24). ○ Донесување етички кодекс за членовите и Секретаријатот (точка 25). ○ Донесување деловник за работа (точка 26). ○ Донесување акти за внатрешна организација и систематизација на работните места во Секретаријатот (точка 27).

ДКСК има доделени надлежности и со други закони како што се Закон за заштита на укажувачите (Службен весник бр. 196/2015 и 35/2018), Законот за лобирање (Службен весник бр. бр.106/2008 и 135/2011) и Изборниот законик (Службен весник бр. 40/2006...42/20).

2.2. Мандат и статус на претседател и членови

Државната комисија е составена од претседател и шест членови, кои имаат статус на именувани лица. Претседателот и членовите на ДКСК се избираат на јавен оглас што го објавува Собранието на начин и во постапка утврдена со ЗСКСИ кој обезбедува транспарентност и учество на јавноста при изборот на членовите.

Претседателот и членовите на ДКСК ги именува Собранието на РСМ за период од пет години, без право на повторен избор. Од редот на членовите на ДКСК со мнозинство гласови од вкупниот состав на членовите се избира заменик-претседател по принципот на ротација на секои шест месеци. Претседателот и членовите на ДКСК функцијата ја вршат

професионално и со полно работно време. Собранието на РСМ го разрешува претседателот и членот на ДКСК по предлог на Комисијата за прашањата на изборите и именувањата на Собранието, во случај кога е исполнет услов за разрешување утврден во ЗСКСИ.

Постојниот состав на Комисијата беше избран на 8 февруари 2019 година со Одлука за именување на претседател и членови на ДКСК од страна на Собранието на РСМ.

2.3. Секретаријат на ДКСК

Секретаријатот на ДКСК е стручна служба која ги врши административните работи од надлежност на Комисијата.

Вработените во Секретаријатот имаат статус на административни службеници раководени од Генерален секретар кој ДКСК го бира со мнозинство гласови.

За потребите на ДКСК, во текот на 2019 година, беше изработена функционална анализа со цел да се претстави моменталната слика за капацитетите со кои располага ДКСК (просторни, материјални, технички, вработени), нивното влијание врз работењето на ДКСК, но и да се изврши проценка на потребната организациона поставеност и човечки ресурси се со цел исполнување на законските надлежности. Врз основа на изработената Функционална анализа, во декември 2019 година се пристапи кон изработка на нови акти Правилник за внатрешна организација на Секретаријатот на ДКСК и Правилник за систематизација на работните места во Секретаријатот на ДКСК, кои од страна на Комисијата беа донесени на Седница одржана во јули 2020 година. По добиена согласност од МИОА, во август 2020 година ДКСК започна да ги применува новите акти за внатрешна организација и систематизација на работните места во Секретаријатот. Истите се јавно достапни преку веб страната на ДКСК.

Со новите акти за внатрешна организација и систематизација вработените во Секретаријатот се организирани во следниве организациони форми:

1. Генерален секретар
2. Државен советник за превентивни антикорупциски политики
3. Државен советник за спроведување мерки и активности за спречување на корупцијата и судирот на интереси

4. СЕКТОР ЗА СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ И ИНТЕГРИТЕТ со две одделенија:
   - Одделение за стратешко планирање, соработка, проекти, аналитика и едукација;
   - Одделение за антикорупциска проверка на легислативата.

5. СЕКТОР ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈА, со следните одделенија:
   - Одделение за спречување на корупцијата;
   - Одделение за следење на финансирањето на политичките партии, изборните кампањи и корупција во јавните набавки.

6. СЕКТОР ЗА СПРЕЧУВАЊЕ СУДИР НА ИНТЕРЕСИ, СЛЕДЕЊЕ НА ИМОТНА СОСТОЈБА И ИНТЕРЕСИ И ЛОБИРАЊЕ, со следните одделенија:
   - Одделение за спречување судир на интереси и лобирање;
   - Одделение за следење на имотна состојба и интереси.

7. СЕКТОР ЗА ИТ ПОДДРШКА, ОПШТИ РАБОТИ, СЕДНИЦИ И ОДНОСИ СО ЈАВНОСТА, со следните одделенија:
   - Одделение за ИТ поддршка и општи работи;
   - Одделение за седници и односи со јавноста.

Како самостојни организациски единици кои за својата работа непосредно се одговорни пред генералниот секретар, се формирани:
- Одделение за финансиски прашања и
- Одделение за управување со човечки ресурси.

Во Табела 2 прикажана е структурата на човечките ресурси на ДКСК во однос на планираниот број на вработени и моменталната состојба на пополнетост по работни места, степен на образование, пол и етничка припадност.

Табела 2: Структура на човечките ресурси во ДКСК

Вид на административни службеници	**Планирани**	**Број на врабо-тени**	**ВСС**	**ССС**	**Мажи**	**Жени**	**Македонци**	**Албанци**	**Власи**	**Срби**	**Други**
Генерален секретар	1	1	1			1	1				
Државни советници	2	0									
Раководни административни службеници	15	3	3			3	3				
Стручно - административни службеници	39	18	18		7	11	13	2	1	1	1
Помошно - стручни административни службеници	3	1		1		1	1				
Вкупно	**60**	**23**	**22**	**1**	**7**	**16**	**18**	**2**	**1**	**1**	**1**

Од административните службеници со завршено високо образование, 10 од вработените се со звање магистер и еден доктор на науки.

Во месец октомври 2020 година, на еден административен службеник од Секретаријатот на ДКСК му престана работниот однос со спогодба, со што вкупниот број на вработени административни службеници во Секретаријатот на ДКСК во 2020 година е 23 од предвидените 60, што претставува 38% пополнетост на работните места предвидени со новиот акт за систематизација на работни места во Секретаријатот на ДКСК.

И во текот на 2020 година, исто како и во 2019 година, кадровската состојба остана неповолна, така што и оваа година само 10 вработени директно беа вклучени во анализата и работата по предмети, исто како и фактот што состојбата и со раководната структура во Секретаријатот на ДКСК не е променета, бидејќи од 17 раководни места, пополнети се само три.

Во текот на 2020 година, ДКСК не оствари зголемување на бројот на вработените бидејќи во периодот на планирање и изработка на Предлог буџетот за 2020 година, во фаза за изработка беа функционалната анализа и внатрешните акти за систематизација и организација на вработените во ДКСК.

Во насока на реализација на надлежноста од ЗСКСИ, член 17 точка 25, ДКСК на почетокот на 2020 година го донесе Етичкиот кодекс за претседателот и членовите на ДКСК како и Насоки за интегритет и етичко однесување за вработените во ДКСК, со кои се утврдуваат принципите, вредностите и нормите за однесување на сите вработени.

Во февруари 2020 година беа донесени Правила за внатрешен ред и дисциплина за вработените во Секретаријатот на ДКСК.

3. Реализирани активности кои произлегуваат од законските надлежности на ДКСК

3.1. *Национална стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси*

Донесувањето на Национална стратегија за спречување на корупцијата и судир на интереси (во натамошен текст: Национална стратегија) е прва и исклучително значајна надлежност предвидена со новиот Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси. Во изминатите години ДКСК усвојуваше и реализираше Државни програми за спречување на корупцијата и судирот на интереси, но фактот што за прв пат оваа Стратегија ја усвојува Собранието на РСМ, говори за одлучноста и подготвеноста на државата за зајакнување на превенцијата и борбата против корупцијата, со целосна вклученост на сите релевантни субјекти на системот во генерирање на ваков особено важен стратешки документ. Процесот на донесување на Националната стратегија 2020-2024 започна да се реализира во септември 2019 година и врз основа на изготвената анализа на ризиците од корупција, донесената Методологија за изготвување на националната стратегија, вклучувањето на голем број државни органи, институции, здруженија, фондации, приватен сектор, медиуми, јавна презентација, на 17 јануари 2020 година ја достави до Собранието на РСМ на усвојување.

Имајќи во предвид дека на 16.02.2020 година беа распишани предвремените Парламентарни избори, кои поради вонредната состојба предизвикана од Ковид-19 пандемијата беа одложени и се одржаа на 25.07.2020 година, претходниот состав на Собранието на Република Северна Македонија не успеа да ја разгледа и усвои Националната стратегија. Согласно член 178 став 1 од Деловникот за работа на Собранието на РСМ, со истекот на мандатот на составот на Собранието завршуваат сите законодавни постапки и постапки за донесување на други акти започнати во мандатниот период. Ова значеше дека ДКСК повторно треба да ја достави Националната стратегија на усвојување до новиот парламентарен состав.

Со оглед на наведените околности, а и фактот дека составен дел на Националната стратегија е Акциски план во кој јасно се утврдени активностите и рокот за нивна реализација, неусвојувањето на Националната стратегија ги доведе во прашање роковите за реализација на дел од активностите. Имајќи ги во предвид овие состојби, но и фактот што пред распуштањето на парламентарниот состав беа донесени голем број закони со кои беа опфатени одредени активности во Националната стратегија, ДКСК оцени дека е неопходно пред повторно доставување на Националната стратегија до Собранието на РСМ, да се изврши ажурирање, како во делот на временските рокови, така и во делот на предвидените активности за нејзина реализација. Оваа активност ДКСК ја реализираше во консултативен процес со сите институции задолжени за реализација на мерките, активностите и роковите согласно Акцискиот план на Националната стратегија.

По извршеното ажурирање и усогласување на мерките, активностите и роковите за нивна реализација, ДКСК на седница одржана на 11.12.2020 година ја донесе ревидираната Национална стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси со Акциски План 2021-2025 година и истата ја достави до Собранието на Република Северна Македонија за усвојување.

Предложените мерки и активности се однесуваат за следниве сектори:

1. Политички систем
2. Правосудство
3. Органи за спроведување на законот

4. Здравство
5. Образование
6. Труд и социјална политика
7. Урбанизам и просторно планирање
8. Животна средина
9. Спорт
10. Економија и бизнис
11. Јавни претпријатија и акционерски друштва во сопственост на државата и локалната самоуправа
12. Медиуми и Граѓанско општество

Се очекува со понудените решенија во Националната Стратегија да се обезбеди:

- Вработување во јавниот сектор на база на мерит систем, транспарентност, намалувања на политички или лични влијанија, строго ограничување на дискреционите овластувања;
- Зајакнување на контролните механизми во однос на ефикасно и ефективно извршување на работите од јавниот сектор посебно во делот на јавните набавки и издавање на разни дозволи, одобренија, лиценци..;
- Поголема независност, професионалност и ефикасност на вработените во органите за спроведување на законите и зголемена транспарентот на нивното работење;
- Градење и зајакнување на интегритетот и отчетноста на сите носители на јавни функции, како и промовирање на однесување согласно етичките кодекси и вредности.

Планирано е процесот на следење на квантитативното и квалитативното исполнување на мерките и активностите од Националната стратегија да се врши преку web апликација обезбедена со проектот на ЕУ: Transparency and accountability поддржан од ИПА, чија реализација е во тек.

Постапувања по предмети

Надлежностите на ДКСК во однос на проверка и утврдување на состојбите поврзани со сомнежи за коруптивно однесување, судир на интереси, непријавување на имот и интереси, проверка на изјавите за имот и т.н. ги темели на основа на пријави од правни или физички лица (анонимни или познати), по допрен глас или по сопствена иницијатива, но и по годишни планови.

И во текот на 2020 година до ДКСК беа доставени голем број пријави по сите основи прикажани во Табела 3:

Табела 3: Состојба на предмети по примени пријави, сопствена иницијатива и одлучувања

Област за постапување	**Корупција**		**Судир на интереси**		**Имотна состојба**		**Финансирање на изборни кампањи**		**Вкупно**	
Година	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**	**2020**	**2019**
Примени пријави	406	687	80	364	32	67	32	54	**550**	**1172**
Сопствена иницијатива	12	23	6	66	83	153	1	3	**102**	**245**
Број на донесени одлуки	378	100	157	143	38	83	33	38	**606**	**364**

Ако се анализираат податоците само за 2020 година, очигледно е дека исто како и во минатата 2019 година, најголем број на поднесените пријави се со наводи за постоење сомнеж за коруптивно однесување на службените лица (Графикон 1).

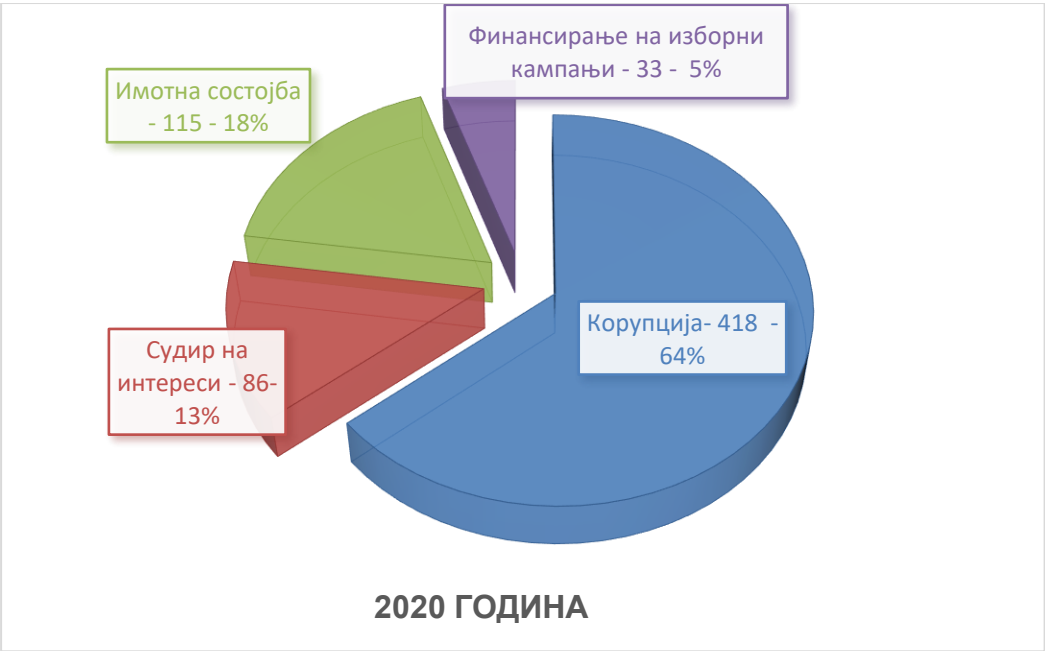

Графикон 1

Согледувајќи ја неопходноста за податоци и информации по области, институции, професии, процеси или појави за кои од страна на граѓаните или медиумите најмногу се пријавуваат сомнежи за незаконско постапувања, ДКСК во текот на 2020 година разви апликација со која се овозможи разграничување на пријавите по области: извршна власт, судство, образование, здравство, урбанизам, локална власт... но и по видови проблеми: спроведување на јавни набавки; вработувања; инспекциски надзор; издавање одобренија, решенија, лиценци и дозволи; судски одлуки и т.н., како би се утврдиле областите со највисок ризик од корупција.

Во Графикон 2 прикажани се областите за кои најголем број од пријавите укажуваат на неправилности.

Графикон 2: Области со најголем број пријави за незаконитости

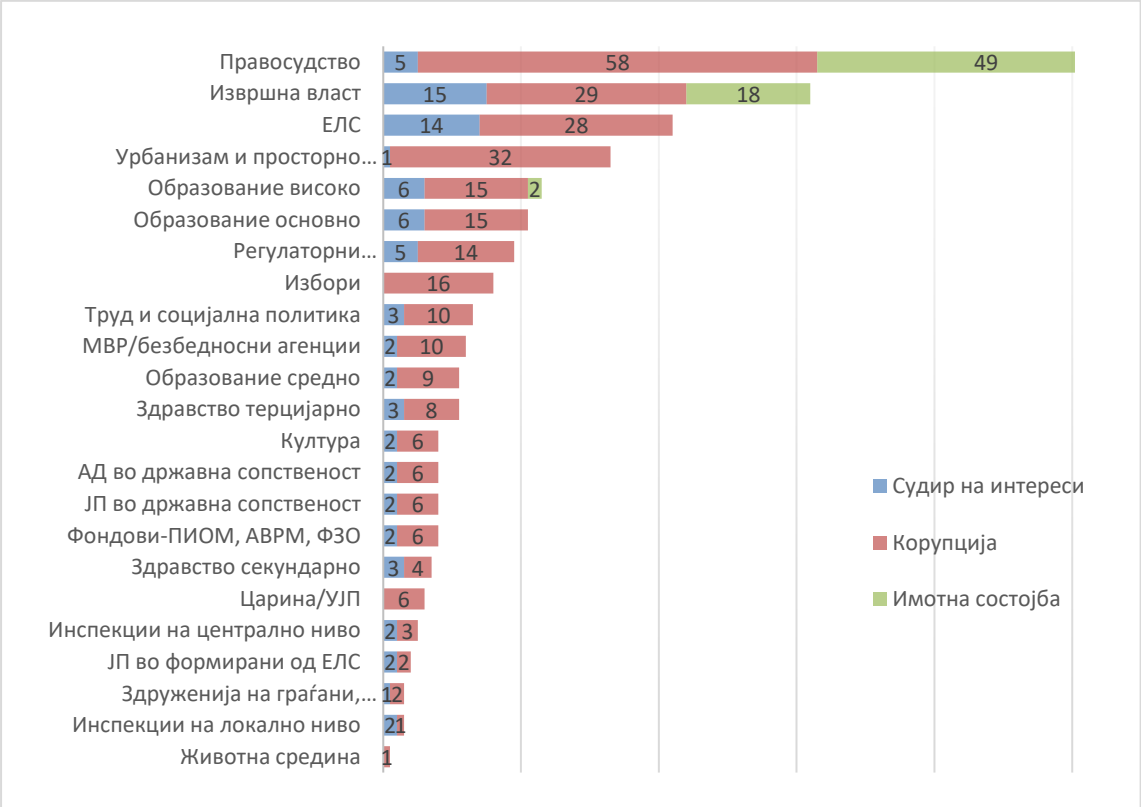

Поради фактот што апликацијата започна да се применува од мај 2020 година, голем број претходно доставени пријави не беа опфатени и останаа како не разграничени (384 пријави од Корупција, 70 пријави од Судир и 51 пријава од проверка на имот).

Но и покрај тоа, со анализираните пријави – 436, се потврдува фактот дека правосудните органи, извршната власт, институциите кои одлучуваат во сферата на урбанизмот и општините, се перцепирани како области со најголем ризик од корупција, злоупотреба на службена должност и можност за судир на интереси со што се потврдија сферите дефинирани и во Националната стратегија за борба против корупцијата.

Понатаму, анализирајќи за кои појави или процеси најмногу се наведуваат состојби на незаконско постапување, со опфатените пријави исто така се потврди фактот дека најмногу се пријавува за злоупотреба на службена должност при вработувањата, издавањето на разни дозволи решенија (за градење), постоење на судир на интереси, при донесување на судски одлуки и т.н. Овие состојби се прикажани во Графикон 3.

Графикон 3: Повреда на надлежности за кои се однесуваат пријавите

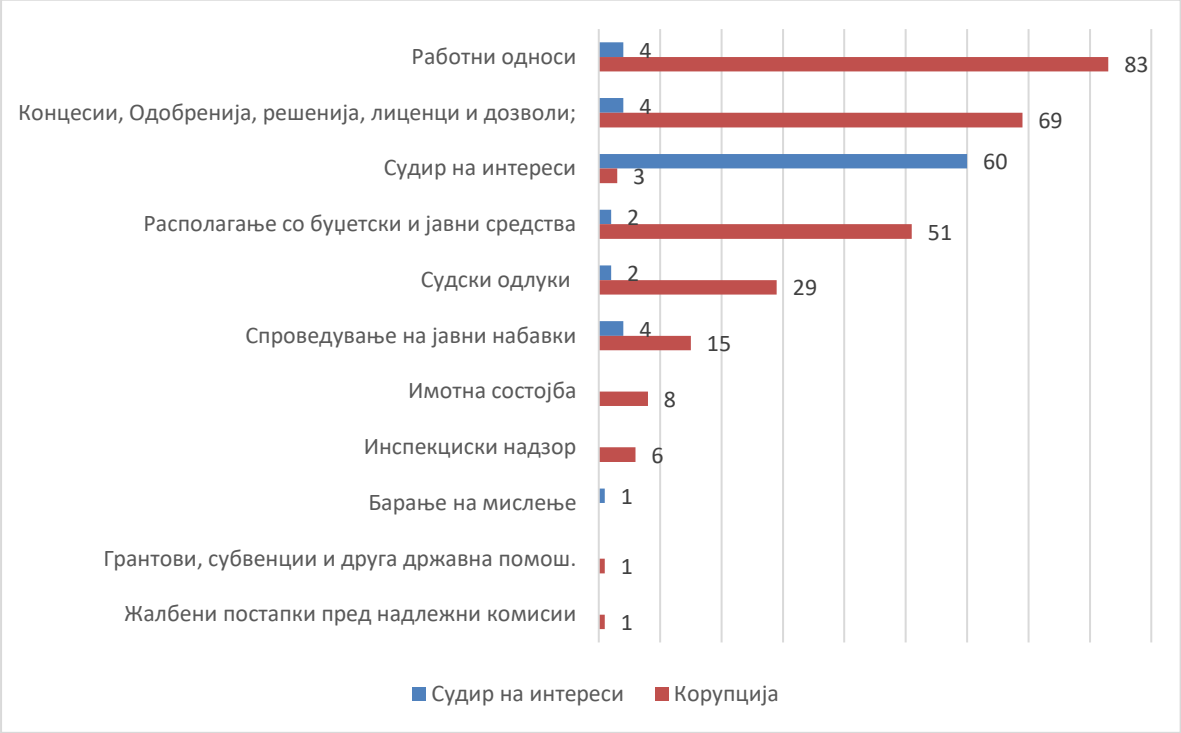

Во текот на 2020 година ДКСК одржа вкупно 21 седница кои поради наметнатите услови за почитување на здравствените мерки за заштита од Ковид -19 вирусот се одржуваа on-line, преку зум платформа. На сите радиодифузери и електронски медиуми кои пројавија интерес за следење на седниците им беше овозможен пристап.

Член 22 од ЗСКСИ: Седници на комисијата:

(1) Државната комисија, одлуките во вршењето на работите од својата надлежност, ги носи на седница со која претседава претседателот на Државната комисија, со мнозинство гласови од вкупниот состав на Државната комисија.

(3) Седниците на Државната комисија се јавни.

(4) По исклучок на ставот (4) од овој член, јавноста може да биде исклучена кога се постапува по предмети кои содржат класифицирани информации и податоци кои се заштитени со закон.

На одржаните седници беа донесени 606 одлуки, кои според областа на надлежност на ДКСК се прикажани во Графикон 4.

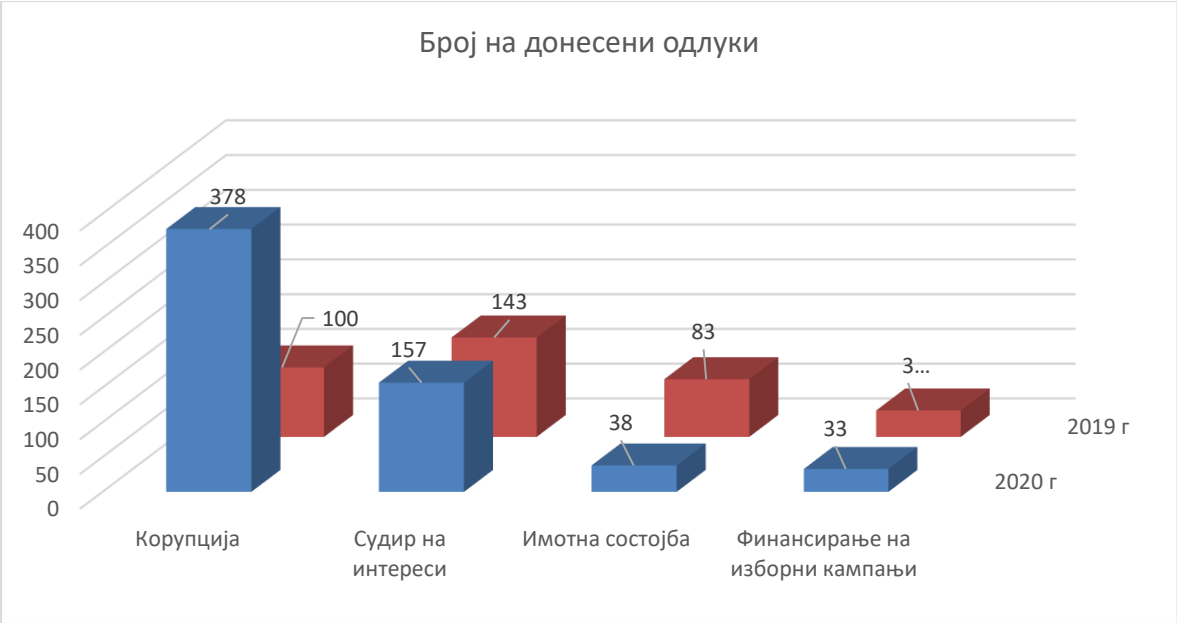

Графикон 4: Донесени одлуки според област на надлежност

Ефектите од донесените одлуки за секоја област одделено се прикажани во точките 4.2., 4.3., 4.4. и 4.5. во овој Извештај.

Член 17 од ЗСКСИ: ДКСК ги има следниве надлежности:

точка 4: покренува иницијатива пред надлежните органи за поведување постапка за утврдување на одговорност на службени лица;

точка 5: покренува иницијатива за поведување постапка за кривично гонење во предметите по кои постапува

Во рамки на наведените надлежности, а кои произлегуваат од постапувањата по предметите, ДКСК достави иницијативи за постапување и до други надлежни органи. Состојбата на доставените иницијативи и одговорите на институциите по истите е прикажан во Табела 4.

Табела 4: Преглед на доставени иницијативи и нивен статус

р. Број	Институција	Доставени иницијативи		Постапено		Отфрлена иницијатива		Не доставиле одговор		Постапки пред Управен суд		Рокот за одговор не е изминат	
		Судир	Корупција	Судир	Корупција	Судир	Корупција	Судир	Корупција	Судир	Корупција	Судир	Корупција
1	Влада на РСМ	2	9		4		2	2	3				
2	Градоначалници	5	3	2		2	1	1					2
3	Инспекциски служби	1	3	1	3								
4	Министерство за здравство	4	3		1			1	2	2		1	
5	Министерство за култура	1		1									
6	Министерство за образование		3						3				
7	НО и УО	10	1	5		5	1						
8	ОЈО	2	8			2	2		5				1
9	Други	2	1	1				1			1		
	Вкупно	**27**	**31**	**10**	**8**	**9**	**6**	**5**	**13**	**2**	**1**	**1**	**3**
	Вкупно	**58**		**18**		**15**		**18**		**3**		**4**	
	Во %			**31%**		**26%**		**31%**		**5%**		**7%**	

Состојбата на доставените иницијативи е прикажана кумулативно за сите иницијативи кои се доставени во текот на 2019 и 2020 година, како и постапувањето на институциите во однос на истите.

3.2. *Постапување во случаи за сомнежи за корупција*

Корупцијата е злоупотреба на функцијата, јавното овластување, службената должност или положба за остварување на корист, директно или преку посредник, за себе или за друг

Поаѓајќи од наведената дефиниција во ЗСКСИ, Државната комисија има посебна улога во спречувањето и борбата против корупцијата спроведувајќи ги своите надлежностите во однос на детектирање на појавите и случаите на корупција, нивно соодветно процесирање, применувајќи ги превентивните и репресивните расположливи законски механизми, а со цел да го подобри нормативниот амбиент во земјата, да ја зајакне меѓу институционалната соработка, да ја зголеми јавната свест за важноста на превенцијата и борбата против корупцијата и нејзино препознавање и да ги вклучи сите субјекти во општеството во совладувањето на ова општествено зло.

ДКСК по сопствена иницијатива, информации од медиуми (допрен глас) или поднесени пријави од граѓани, правни субјекти, граѓански организации отвора и постапува по предмети со сомнеж од корупција. Согласно член 23 од ЗСКСИ, за целосно утврдување

на фактичката состојба, ДКСК бара податоци и информации од надлежни институции, правни и физички лица, при што одговорното лице во надлежната институција или од него овластено лице потребно е да ги преземе сите мерки и активности за доставување на бараните информации најдоцна во рок од 15 дена од денот на добивањето на барањето на ДКСК. Законските одредби кои предвидуваат високи парични казни за одговорните лица во институциите, или од нив овластени лица за ненавремено или не доставување на бараната документација[1], ѝ овозможија на ДКСК навремено стекнување со релевантна и поткрепувачка документација за утврдување на фактичката состојба, потврдување на основаноста или отфрлање на наводите содржани во пријавите и преземање на конкретни дејствија, односно поднесување на иницијативи за постапување до надлежни органи или упатување препораки и укажувања до надлежните државни институции.

Исто како и претходната 2019 година, и во 2020 година ДКСК доби голем број пријави со сомнеж од корупција или незаконски дејствија од страна на службени и одговорни лица во јавниот сектор. Состојбата на примени пријави по години е прикажана во Табела 5.

Табела 5: Преглед на примени пријави и оформени предмети

Оформени предмети	**Број на евидентирани предмети**		
	2020	**2019**	**2018**
Сопствена иницијатива	12	23	нема
Пријави од граѓани	406	687	89
Вкупно:	**418**	**710**	**89**

[1] Член 100 „Глоба во износ од 200 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во надлежната институција или на од него овластено лице кое нема да ги преземе сите мерки и активности за доставување на бараните информации од стана на Државната комисија и истите нема да ги достави до Комисијата најдоцна во рок од 15 дена од денот на добивањето на барањето“

Во Графикон 5 прикажани се областите за кои се поднесени најголем број на пријави.

Графикон 5

Користејќи ги податоците на делумно обработените пријави доставени во областа на корупцијата, повторно се потврдија ризиците кои ДКСК ги утврди во Националната стратегија во однос на законските обврски и надлежности на државните институции. И понатаму процесите кои се однесуваат на работните односи, издавањето на дозволи, одобренија, лиценци... се активности со најголеми ризици со коруптивни активности од страна на одговорните лица. Графикон бр. 6

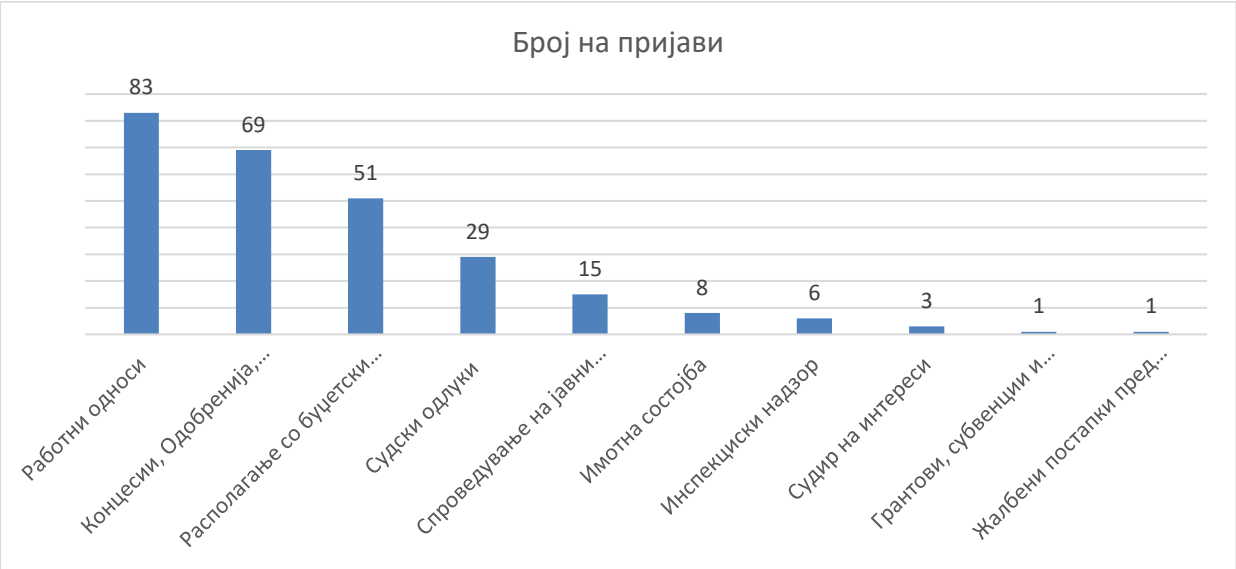

Графикон 6

Во однос на постапувањата на ДКСК по пријавите од областа на корупцијата, ДКСК донесе одлуки по 378 предмети прикажани во Табела 6.

Табела 6: Состојба на постапувања по предмети

Постапувања на ДКСК	2020	2019
Број на решени предмети	378	100
Донесени одлуки	**378**	**104**
○ *Отфрлени пријави – ненадлежност за постапување или нема доволно елементи за постапување*	116	60
○ *Пријавата се доставува на други органи на надлежно постапување*	6	2
○ *Запирање на постапката – наводите не се потврдени*	256	38
Предмети по кои се преземани конкретни мерки	**13**	**15**
Поднесени иницијативи до ОЈО	2	6
- *Прифатени иницијативи*		*1*
- *Отфрлени иницијативи*		*2*
- *Оцена на иницијативи*	*2*	*4*
Иницијатива до надлежните институции за утврдување одговорност на раководни и службени лица	**11**	**9**
➢ *Прифатени иницијативи*	3	5
➢ *Отфрлени инцијативи*	4	1
➢ *Постапувањето на институциите сеуште е во тек*	4	3
Доставени препораки за преземање на конкретни мерки до институции	**3**	**6**

Одлуките за отфрлање на пријавите поради ненадлежност за постапување на ДКСК во најголем број се однесуваат за пријави поврзани со донесени судски пресуди како од основните така и од повисоките судови. При тоа наводите најчесто се незадоволство од донесените одлуки: плаќање казна, глоба, забелешки на водењето на самиот процес, за постапки кои сеуште се водат пред други повисоки судови, без индиции за коруптивни активности. ДКСК нема надлежност да цени дали судските постапки се водени согласно материјалните и процесните закони и дали при носењето на судската одлука е постапено врз основа на материјалните докази. Дел од овие пријави ДКСК ги доставува до Судски Совет на Република Северна Македонија на нивно надлежно постапување.

Бројот на донесени одлуки за запирање на постапките – 256, се резултат на постапувањата на ДКСК по пријави за кои од соодветни институции се обезбедени потребните докази за утврдување на фактичката состојба по искажаните наводи, но поради законските решенија во материјалните закони, ДКСК не е во состојба да преземе мерки за запирање на појавата, казнување на одговорни лица, или покренување на постапка пред надлежните судови. Ваквите состојби се однесуваат на следниве процеси:

➢ ***Вработувања во здравствени установи и акционерски друштва***

Вработувањата во јавните здравствените установи (во натамошен текст: ЈЗУ) се реализираат согласно Законот за здравствена заштита каде јасно е уреден начинот на бодување во зависност од степенот на образованието (член 160). Во наведениот член е дефинирано дека селекцијата на кандидатот со средно и вишо образование се врши врз основа на просек на успехот што кандидатот го постигнал во средното училиште, односно

на високообразовната установа - 50 бода и стручен дел (тест) - 50 бода. Понатаму со член 161 од истиот закон е наведено:

„Работоводниот орган на здравствената установа, врз основа на ранг-листа предложена од комисијата за селекција со најмалку тројца кандидати, доколку има повеќе од тројца кандидати кои ги исполнуваат условите, спроведува интервју и донесува одлука за избор на кандидат.“

Од постапувањето по овие предмети, ДКСК утврди дека доделеното право на работоводниот орган да донесува одлука за избор по спроведеното интервју се користи за вработување на кандидати кои често имаат освоено помалку поени, а најдобро оценетите кандидати не се вработуваат. При тоа ниту законот, ниту други подзаконски акти го имаат уредено начинот на водење на интервјуто преку структурирани прашања и неговата евалуација. На овој начин, со користење на дискреционото право, ефектите од интервјуто имаат најголема вредност и се пресуден фактор при изборот на кандидати наместо успехот и освоените бодови.

Во акционерските друштва пак, вработувањата се спроведуваат согласно Законот за работни односи каде не се уредени никакви правила и норми за бодирање врз основа на образование, работно искуство, други квалификации и слично. Процесот на вработување е разграничен меѓу комисиите за административна проверка на доставени документи, а одлучувањето е исклучиво право на одговорното лице во друштвото. Честа пракса, која ДКСК редовно ја потврдува во постапувањето по овие предмети, е менување на систематизациите каде се креираат нови работни места, се менуваат квалификациите за вид на образование, потребно работно искуство и слично, со цел истите да се прилагодат кон квалификациите на однапред познати лица што треба да бидат вработени. Интересен е моментот што во ниту еден од овие предмети ДКСК не наиде на искажан отпор или различен став за вработувањата од страна на членовите на управните и надзорните одбори како органи на контрола над работењето на одговорните лица. Ова укажува на фактот за поврзаност и постоење взаемен интерес.

Овие вработувања во јавноста се препознаени како вработувања со непотизам, кронизам, клиентелизам, партиска поврзаност што од своја страна создава огромно незадоволство кај граѓаните, чувство на нееднаквост и загрозеност на загарантираното уставно право за еднакви услови и достапност на секое работно место.

- ***Избор и разрешување на директори на јавни претпријатија и акционерски друштва***

Изборот и разрешувањето на одговорни лица во акционерските друштва и јавните претпријатија вообичаено е предвремено и често се врши по „укажување“ или „препорака“ на основачот (од Владата на РСМ и од ЕЛС). Иако одредбите на членовите 367, 368 и 384 од Законот за трговски друштва и членовите 19, 19-а, 23, 23-а, 24-а од Закон за јавните претпријатија налагаат исполнување на одредени услови за нивно разрешување и постапки за избор, воспоставената пракса укажува на други процедури. Имено, ретко се земаат во предвид условите за разрешување во член 24-а од Законот за јавните претпријатија[2], а на „објавениот оглас за избор на директор“ секогаш се јавува само еден кандидат, вообичаено лицето кое однапред е планирано за таа функција.

[2] Директорот на јавното претпријатие и заменик на директор на јавното претпријатие основано од Владата на Република Македонија се разрешува пред истекот на мандатот, во следниве случаи:
- на негово барање,
- ако настане некоја од причините, поради кои според прописите за работни односи му престанува работниот однос согласно со закон,
- ако не работи и постапува според закон, статут и актите на јавното претпријатие или неоправдано не ги спроведува одлуките на управниот одбор или постапува во спротивност со нив,

Иако со претходно наведените закони се утврдени потребните квалификации (степен на образование, работно искуство, познавање на странски јазици и слично), актите за систематизација на работните места најчесто не содржат позиција директор (или заменик директор кај ЈП формирани од Влада на РСМ), а во случаите кога ги имаат опишано не е предвиден видот на образованието што директорот треба да го поседува.

Вака воспоставената пракса за избор на директори, но и непостоењето на правила за креирање на работни места и компетенции во ЈП и АД, е проверен начин за вработување на лица поврзани со политичките партии без разлика на нивната стручност и компетентност и е препознаен како поделба во управувањето со државните институции меѓу политичките партии од власта. При тоа никогаш не е земано во предвид дали постои потреба од промена на одговорните лица, а уште помалку дали тоа е поради резултатите од работењето исто како што никогаш не е побарана одговорност за покажаните негативните финансиски резултати.

- ***Повеќекратно именување на вршител должност - директор***

Во повеќе материјални закони јасно е уредено дека „*ако по распишаниот конкурс не се избере директор, органот на управување*[3] *именува вршител на должноста директор, но не подолго од шест месеци*“.

Голем број на пријави се поднесени до ДКСК токму за повеќекратно именување за вршител должност. Од добиените документи се потврди незаконското постапување на органите на управување, но ДКСК реално е без можност за покренување иницијативи пред надлежни судови, затоа што ниту еден од наведените закони, ниту пак Законот за локална самоуправа предвидуваат санкции за ваквото постапување.

Ваквиот начин на избор овозможува именување на подобни лица за одговорни лица во институциите, клиентелистичко постапување на избраните лица кон одредени органи на власта со очекувања за избор за директор со редовен мандат, со што се загрозува редовното функционирање на институциите и остварување на нивните законски цели.

- ***Докажување на познавање странски јазик***

Сите материјални закони во кои е регулиран начинот на вработување на одговорни лица или директори ги дефинираат и условите и компетенциите што кандидатот треба да ги исполни за да биде избран. Меѓу критериумите предвидено е доставување доказ[4] за

- ако со својата не совесна и неправилна работа предизвика штета на јавното претпријатие,
- ако ги занемарува или не ги извршува обврските и со тоа ќе настанат нарушувања во вршењето на дејноста од јавен интерес на јавното претпријатие,
- ако не достави извештај согласно со членот 23-а став 1 од овој закон,
- ако и по истекот на рокот определен во членот 23-а став 3 од овој закон не ги отстрани недостатоците или и во тој рок повторно има недостатоци и/или загуби во финансиското работење и
- ако и по истекот на рокот определен во членот 5 став 3 и членот 7-а став 1 од овој закон не ги објави тримесечниот извештај кој содржи показатели за финансиското работење, годишната сметка и извештајот за работењето на јавното претпријатие на веб страницата на јавното претпријатие.

[3] Член 93-в од Законот за средно образование;
Член 118 од Законот за средно образование;
Член 19-а од Законот за јавни претпријатија;
Член 108 од Закон за здравствената заштита;

[4] Меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години и тоа: ТОЕФЕЛ ИБТ (TOEFL iBT) - најмалку 74 бода, ИЕЛТС (IELTS) - најмалку

познавање на еден од трите најчесто користени јазици на Европската Унија (англиски, француски, германски).

Во Република Северна Македонија не постои државен орган кој има увид колку и кои субјекти издаваат дипломи, уверенија, сертификати за познавање на странски јазик и уште повеќе дали истите се меѓународно признати. Во услови на ваква законска празнина, од документацијата што ДКСК ја обезбеди во постапувањето по предметите, видно е дека избраните лица приложиле диплома од *„школа“* во странство или од дома без доказ за нивна еквивалентност согласно бараните стандарди. Уште повеќе што во одредени случаи во доставените документи од образованието нема индиции дека го изучувале јазикот за кој е доставено уверение.

Ваквата појава заедно со состојбите во претходно наведените точки говорат за крајна злоупотреба на службена положба при именување на одговорните лица затоа што однапред се знае кое лице ќе биде избрано па овие докази се доставуваат само заради исполнување на законскиот услов. Ваквата пракса однапред го поткопува **ИНТЕГРИТЕТОТ** на именуваното лице, а со тоа го доведува во прашање и интегритетот на самата институција.

Она што загрижува уште повеќе е што уште една сфера во образованието целосно е девалвирана поради „брзо“ стекнување на дипломи, најчесто купени со пари.

- ***Решавање на прашањата во областа на урбанизмот: градење и рушење***

Голем број доставени пријави се однесуваат на злоупотреби на овластувања од страна на лица и институции кои како надлежност имаат издавање одобренија за градење. Во бројните постапувања, обезбедената документација укажува на бројни законски слабости кои многу вешто се користат од страна на заинтересираните инвеститори за остварување на своите цели – градење, но и од страна на надлежните органи во насока на непостапување. Имено:

- Начинот на избор на економски оператор за изработка на генералните и деталните урбанистички планови согласно Законот за јавни набавки каде како критериум за избор е најниската цена, е огромен ризик општината да не може да ги наметне нужните стандарди и критериумите за хумано уредување на просторот, но и ризик од клиентелистички односи на економскиот оператор – планер со потенцијалните инвеститори во насока на исполнување на нивните барања.
- Нетранспарентната постапка на донесување на ДУП-овие и нивна неусогласеност со ГУП-овите е причина за издавање дозволи и градење на објекти со поголем габарит, окрупнување на парцели без решени имотно правни односи за кои се водат долги судски постапки без епилог, узурпирање на приватна сопственост и т.н.
- Не постои законска можност за поништување или суспендирање на ДУП кој е донесен без претходно да биде усогласен со ГУП;
  (со оваа состојба долго време се соочува општина Центар)
- Активностите на локалната самоуправа во областа на уредувањето на просторот не се секогаш во насока на заштита на јавниот интерес:
  - ⇨ Дел од општините немаат овластени инспектори;
  - ⇨ Дел од имаат овластени инспектори но со несоодветно образование;
  - ⇨ Влијанието и моќта на Градоначалникот и Советот, поврзаноста со партиски структури и бизнис групи, ги става инспекторите во состојба на клиентелизам

6 бода, ИЛЕЦ (ILEC Cambridge English: Legal) - најмалку Б2 (B2) ниво, ФЦЕ (FCE Cambridge English: First) - положен, БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2).

и занемарување на јавниот интерес при извршувањето на своите надлежности, но и состојби на воспоставување на клиентелистички односи со инвеститорите;

- ⇨ Голем дел од градоначалниците се воздржуваат од рушење на бесправно изградените објекти и во буџетот не планираат или се планираат малку средства за оваа надлежност. Во случај на потреба од рушење, најчесто се повикуваат на непланирани или недоволни средства за оваа намена.

- Надлежностите на Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам се насочени кон постапки поврзани со градби за кои решение за градење издава Министерството за транспорт и врски. Ваквата надлежност не овозможува воспоставување дополнителни механизми на контрола над активностите на општините ниту пак над овластените инспектори во насока на заштита на јавниот интерес, ниту пак може да го земе во своја надлежност отстранувањето на бесправно изградените објекти.
- Повеќекратното продолжување на рокот за примена на Законот за постапување со бесправно изградените објекти дополнително го усложни и онака сложениот процес на издавање решенија од причина што за овие градби потребно е менување на ДУП-ови.
- Ненавременото и некоординирано постапување на локалната самоуправа и на Министерството за транспорт и врски создаде услови за изградба на **„цврсти градби“** во заштитена зона, но и користење на плажи и остварување на профит без издадени дозволи и лиценци.

Имајќи ги во предвид горе наведените состојби, но и долгогодишното не постапување на надлежните органи во однос на недонесување соодветни закони за заштита на одредени подрачја (Шар Планина, Мавровско езеро, кањон Матка и други) и спречување на неконтролирано градење, придонесе за уништување на животната средина и загрозување на статусот на регионот на општините Охрид, Струга и Дебрца како регион на светско природно и културно наследство под заштита на УНЕСКО, но и на други заштитени локалитети – кањон Матка..

Во голем број од горенаведените предмети, заради утврдување на фактичката состојба побарано е надлежно постапување од други органи, најчесто инспекторати, каде и самите ги потврдуваат состојбите но и неможност за постапување поради системски слабости во законите.

Во насока на надминување на сите претходно утврдени состојби ДКСК преку предложените мерки и активности во Националната стратегија за борба против корупцијата, антикорупциска проверка на легислативата, но и преку проектот со Транспаренси интернешел Македонија „Ранливост на законската регулатива во однос на корупција, проценка на практиките и процедурите за вработување со посебен фокус на непотизам, кронизам и клиентелизам“ даде предлози за измени во над 50-тина закони и подзаконски акти, предложи околу 160 активности за надминување на утврдените слабости и рокови за нивно реализирање.

Поднесени иницијативи до Основно јавно обвинителство

Во насока на исполнување на надлежноста за поведување постапки за кривично гонење[5], ДКСК, врз основа на обезбедени докази покрена иницијативи до Основното јавно обвинителство за два предмети по кои постапуваше. Основот за поднесување на овие

[5] Член 17 став 1 точка 5 од ЗСКСИ

иницијативи, спроведените активности како и одговорот на надлежните обвинителства се прикажани во **Прилог 1** кон овој Извештај.

Поднесени иницијативи до надлежните институции за утврдување одговорност на раководни и службени лица

ДКСК поднесе иницијативи пред надлежните органи за поведување постапка за утврдување на одговорност на службени лица, врз основа на обезбедените докази во 11 предмети по кои постапуваше[6]. Основот за поднесување на овие иницијативи, спроведените активности како и одговорот на надлежните институции се прикажани во **Прилог 2** кон овој Извештај.

Други иницијативи произлезени од предмети

Уставен Суд на Република Северна Македонија

Постапувајќи по предметот за изработка на ДУП „Паркинг кај Холидеј ИН„ во јуни 2020 година, ДКСК до Уставен Суд достави иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 64 од Законот за денационализација, изменет со Законот за изменување и дополнување на законот за денационализација (Сл. весник на Р. Македонија бр. 72/10). Уставниот суд ја отфрли иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на наведениот член 64 од Законот за денационализација, од причина што „Судот веќе одлучувал за уставноста на содржината на целината на оспорениот член 64 од Законот за што има донесено Решение У.бр.82/2011 од 18 мај 2011 година, а доставената иницијатива не содржела наводи коишто би влијаеле за заземање на поинаков став на Судот, односно за поинакво одлучување.

Во текот на 2019 година ДКСК достави иницијатива за оценка на уставноста на одредбите на Законот за правата на претседателот на Република Македонија и неговото семејство по престанување на функцијата (“Сл. весник на РМ ”бр. 46/04,109/06 и 157/07) од причина што самиот закон го загрозува принципот на еднаквост на сите граѓани пред Уставот и законите, која Уставниот Суд во 2020 година ја отфрли.

Дадени препораки и укажувања

Постапувајќи по три конкретни предмети, ДКСК препозна состојби кои можат да создадат ризик од корупција, нарушување на принципите на доброто владеење, владеење на правото и личниот и институционален интегритет и угледот на институциите при вршењето на јавните овластувања. Оттаму со цел да се обезбеди доверба на граѓаните во вршењето на јавните функции и во работата на јавните институции, односно обезбедување на непристрасно и чесно однесување на службените и одговорните лица во институциите, ДКСК упати препораки до надлежните институции за преземање на конкретни дејствија за надминување на констатираните состојби.

До **општина Охрид** дадена е препорака за неселективно и правилно спроведување на прописите од областа на урбанистичкото планирање на ДУП-овите и градење и издавање на одобрение за градење врз основа на усвоен Детален урбанистички план кои се водат по конкретни барања поднесени од граѓани или правни лица.

Постапувајќи по истиот предмет ДКСК **до Влада на РСМ** достави барање за постапување и одземање на надлежностите за уривање на бесправно изградените објекти на сите општини во Охридскиот регион кој е под заштита на УНЕСКО, и како носител на извршната власт преку Министерството за транспорт и врски да се справи со проблемот на бесправно изградените објекти во овој регион односно да ја преземе надлежноста за

[6] согласно член 17 став 1 точка 4 од ЗСКСИ

уривање/рушење на дивоградбите во наведениот регион. Влада на РСМ достави известување дека го задолжила Министерство за транспорт и врски да го разгледа доставениот предлог и даде мислење со соодветни насоки за постапување.

До **Заменик на Претседателот за борба против корупција, за одржлив развој и човечки ресурси,** доставена е препорака за покренување на иницијатива за донесување на нов Закон за Агенцијата за разузнавање, нови подзаконски акти за уредување на сите прашања од вработување, унапредување и мобилност преку распоредување, оценување и преземање, а поради фактот што постоечкиот Закон за Агенцијата за разузнавање како материјален закон не е доволно јасна правна рамка за донесувањето и примената на подзаконските акти и Колективниот договор по основ на вработување, унапредување и мобилност преку распоредување, оценување и преземање.

Врз основа на констатираните ризици за можна корупција - **до Општина Центар**, доставена е препорака за изготвување и донесување на Детални урбанистички планови исклучиво согласно законските процедури и претходна усогласеност со Генералниот урбанистички план за Град Скопје.

До **Министерството за здравство** доставено е укажување за изнаоѓање на законски решенија по однос на работењето и постапувањето на институциите во РСМ во услови на вонредна состојба прогласена заради заштита на здравјето на граѓаните и економската состојба на земјава, во насока на спречување на можни недоследности и незаконитости во постапувањето на државните и локални власти, како и на поединци и субјектите во јавниот сектор.

До **Министерството за здравство** ДКСК редовно доставува известувања за одговорните лица/директорите во јавните здравствени установи кои користејќи го дискреционото овластување од член 161 од Законот за здравствена заштита не извршиле вработување на лица кои по извршеното евалуирање освоиле најмногу бодови, туку изборот е субјективен и најчесто се поврзува со влијанија од други страни и злоупотреба на службената положба или за кои постои судир на интереси.

Активности на ДКСК во време на вонредната состојба

Вонредната состојба која траеше од 22.3.2020 до 23.6.2020 година, но и ориентираноста на институциите во насока на спречување на заразата и намалување на последиците од Ковид -19 кризата, ја подигна сензитивноста на јавноста во однос на зголеменото трошење на јавните средства за борба со пандемијата, средствата што како финансиска поддршка се доделуваат на стопански субјекти и физички лица, како и транспарентноста на нивното доделување и користење. Во таа насока, со цел пресретнување и детектирање на коруптивно однесување, ДКСК заедно со други институции и граѓански организации ги реализираше следниве активности:

- со Платформата на невладини организации за борба против корупцијата беше извршена антикорупциска проверка на одлуките со законска сила донесени од страна на техничката Влада.
- со Државниот завод за ревизија се пристапи кон ревизија на дел од спроведените јавни набавки за обезбедување на средства и лекови од 14 институции на државната управа. Во фаза е издавањето на конечни извештаи.
- Со Центарот за граѓански комуникации редовно се следи транспарентноста и конкурентноста во постапките за јавни набавки што државните органи ги спроведуваат преку електронскиот систем на Бирото за јавни набавки.

3.3. *Постапување во случаи на судир на интереси*

Член 72 од ЗСКСИ

(1) *Службеното лице во своето работење, е должно да внимава на потенцијален судир на интереси и да преземе мерки за негово одбегнување.*

(2) *Во случај на сомневање за постоење судир на интереси, службеното лице е должно да ги преземе сите неопходни мерки за да го спречи влијанието на неговиот приватен интерес или приватниот интерес на друго лице врз извршувањето на неговите овластувања и должности и за тоа да го извести својот претпоставен.*

Зголемената сензибилност на јавноста во однос на ова прашање придонесе за зголемен број пријави на сите облици на судир меѓу јавниот и приватниот интерес што е најмногу изразено при вработувањата во јавниот сектор како што се непотизам, кронизам, клиентелизам, политичко и партиско влијание. Во Табела 7 прикажани се состојбите во однос на примени пријави со наводи за постоење на судир на интереси во последните три години.

Табела 7: Примени евидентирани пријави и предмети

Оформени предмети	**Број на евидентирани предмети**		
	2020	**2019**	**2018**
Сопствена иницијатива	6	66	6
Пријави од граѓани	80	364	75
Вкупно:	**86**	**430**	**81**

Анализирајќи ги доставените пријави поред сферата на работење на институциите, најголем број од пријавите се однесуваат на службени лица од извршната и локалната власт како лица кај кои најмногу постои ризик од судир на интереси при извршувањето на јавната функција, а потоа од сферата на образованието па правосудството. Состојбата е прикажана во Графикон 7.

Графикон 7

Во однос на постапувањата на ДКСК по пријавите од областа на судирот на интереси, ДКСК донесе одлуки по 157 предмети прикажани во Табела 8.

Табела 8: Постапувања од областа на судир на интереси

Постапувања на ДКСК	2020	2019
Предмети со наводи за судир на интереси	86	430
Доставени барања за мислење по член 72 став 3	47	
Донесени одлуки	157	143
Констатирана состојба на судир на интереси	**8**	
- Постапено по препораки на ДСКС за отстранување на судир на интереси	6	
- Постапувањето на лицата е во тек	2	
Поднесени иницијативи за одговорност на службени лица поради постоење на судир на интереси	**7**	
- Прифатени иницијативи	4	
- Постапувањето на институциите е во тек	3	
Поднесени иницијативи за разрешување на службени лица поради постоење на судир на интереси	**2**	
- Прифатени иницијативи	1	
- Постапувањето на институциите е во тек	1	

Доставени укажувања до други институции за постапување по потврдени наводи за постоење судир на интереси	6	
Поднесени прекршочни платни налози за непостапување по утврдените состојби на судир на интереси	20	
Поднесено барање на прекршочна постапка поради неплаќање на платни налози	5	

Иницијативи за поведување постапка пред надлежни органи за лица поради постоење на судир на интереси

Предметите по кои ДКСК работеше во областа на судирот на интереси во најголем дел се однесуваа на постоење на судир меѓу јавниот и приватниот интерес на избрано и именувано лице кое учествувало во постапка за вработување на блиски лица, без при тоа да бидат земени во предвид забраните и обврските за изземање предвидени со член 72, 74 и 75 од ЗСКСИ. Во девет предмети ДКСК констатира постоење на судир на интереси и злоупотреба на дискрециони овластувања, за што до надлежните институции достави иницијативи за утврдување одговорност, односно разрешување на одговорните лица. Пет од доставените иницијативи се прифатени и по нив е постапено, а за четири иницијативи постапките се во тек.

Причините за овие иницијативи и постапувањата на институциите по нив се прикажани во **Прилог 3.**

Дадени препораки произлезени од постапувања по предмети

ДКСК постапуваше по предмет за утврдување дали постои состојба на судир на интереси на екс министер за финансии поради повлекување депозит од банка, пред Народната Банка на РСМ да донесе одлука за стечај на истата банка за што е донесена соодветна одлука која е објавена на веб страната на ДКСК. Од увидот во „Меморандум за соработка помеѓу Народна Банка на РСМ, Министерство за финансии и други регулаторни органи“ врз основа на кој е формиран Комитетот за финансиска стабилност и е уреден начинот на нивна меѓусебна комуникација, ДКСК констатира дека постои потреба од негово подобрување со цел избегнување и спречување на судир на интереси од страна на службени лица при вршењето на должностите, за што до НБРСМ даде соодветна препорака. **Народна Банка** извести дека дадената препорака е спроведена на начин што Меморандумот е изменет и дополнет со зајакнување на начинот за користење и располагање со службени информации и воведени се нови одредби со кои се дефинира судирот на интереси и начинот за спречување на истиот.

До **Министерството за образование и наука** доставена е препорака при именување на директори и одговорни лица за чие именување е надлежен Министерот за образование и наука односно градоначалникот, потребно е да се води сметка за интегритетот на личноста, односно на начелото на интегритет согласно член 4 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси.

До **Градоначалникот на Општина Кичево** доставена е препорака при именување на директори и лица на други функции за чие именување согласно член 132 став 1 од Законот за основното образование е надлежен градоначалникот, да се води сметка за интегритетот на личноста, односно на начелото на интегритет кое е утврдено во член 4 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси.

До **Градоначалник на Центар Жупа** доставена препорака/информација за потреба од покренување на иницијатива до Советот на општина за разрешување на членови на училишниот одбор СОУ „АТА“ Центар Жупа за кои ДКСК утврди дека се наоѓаат во состојба на судир на интереси при изборот на директор во училиштето. Откако ќе биде избран нов училишен одбор, да се спроведе регуларна постапка за избор на директор на СОУ „АТА“ Центар Жупа согласно Законот за средното образование.

До **Министерот за здравство** доставена е препорака при именувањето на директори на јавните здравствени установи и други лица за кои надлежност за именување има министерот, да се имаат во предвид и да се почитуваат одредбите од членовите 4, 46 и 56 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси.

Проверка на изјавите за судир на интереси

Ексклузивна надлежност на ДКСК е евидентирање, следење и проверка на изјавите за имот и интереси. Согласно ЗСКСИ, секое избрано или именувано лице, одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал, должно е најдоцна во рок од 30 дена од денот на изборот, именувањето, назначувањето односно вработувањето до ДКСК да поднесе изјава за имотната состојба и интереси. Изјавата за интереси за него и за членовите на неговото семејство содржи информација за работни места и членство во управни одбори, членство во здруженија и фондации и други податоци во образец –Изјава кој го пропишува ДКСК, правни лица основани од избраното лице или членови на неговото семејство. Во текот на 2020 година од причина што ДКСК не беше во можност да обезбеди електронско поднесување на Изјавата, избраните лица своите интереси ги пријавуваа на образецот пропишан со претходниот Закон за спречување судир на интереси. Причините за неможноста да се реализира оваа надлежност детално се објаснети во точка 4.5. во овој Извештај. Состојбата со поднесени Изјави за судир на интереси е прикажана во Табела 9.

Табела 9: Поднесени изјави за судир на интереси

Година	2020	2019	2018
Број на поднесени изјави	480	849	1650

Отстранување на состојба на судир на интереси

Во случаи кога постои сомневање за судир на интереси ДКСК поведува постапка за утврдување постоење судир на интереси и презема мерки пропишани со член 77 од ЗСКСИ.

3.4. *Следење на законитоста на финансирањето на изборни кампањи*

Финансирањето на политичките партии и изборните кампањи од секогаш претставувало сфера на влијанија, притисоци, злоупотреби на положби и функции за изборна победа и освојување на власт. Имајќи ги во предвид неправилностите од спроведените изборите во претходните циклуси манифестирани преку влијанија, притисоци, обид за поткуп на избирачи, користење на противправни и анонимни извори на финансирање, злоупотреби на буџетски средства и други ресурси на државните институции за партиски и изборни цели, Канцеларијата за демократски институции и човекови права на организацијата за безбедност и соработка во Европа (ОБСЕ/ОДИХР), неколку години наназад дава препораки за зајакнување на институционалните капацитети

на државата за ефикасен мониторинг и контрола како над самиот изборен процес, така и за финансирањето на политичките партии и на изборните кампањи.

Во ЗСКСИ предвидени се надлежности, активности и рокови за постапување на ДКСК во однос на следење на политичките партии и изборните кампањи:

Член 31: *Во случај на постоење на сомневање за* ***незаконито финансирање на политичка партија,*** *ДКСК по сопствена иницијатива или по иницијатива од државни органи, политички партии или здруженија и фондации кои работат во областа на спречување на корупцијата, владеење на правото или доброто управување може да донесе решение за отпочнување постапка за испитување на финансирањето на политичка партија.*
Член 32: *Во случај на постоење на* ***сомневање за незаконито финансирање на изборна кампања,*** *ДКСК по сопствена иницијатива или по приговор од организатор на изборна кампања или акредитирани набљудувачи поведува постапка за утврдување на фактичката состојба.*
Член 33*: ДКСК е надлежна* ***да ја следи законитоста на користењето****, односно располагањето* ***со буџетските средства*** *од денот на распишувањето до завршувањето на изборите.*
Член 35: *Ако се појави сомневање дека политичка партија или кандидат на* ***изборите користеле средства противправно или од анонимни извори****, ДКСК ќе побара од надлежните органи да извршат проверка на изворот на средства и до неа да достават детален извештај за користењето на средствата.*

Двегодишниот период на работење на ДКСК од февруари 2019 година, беше период на две изборни години: Претседателски – 2019, Предвремени парламентарни – 2020 и Предвремени избори за градоначалник на Општина Пласница и Општина Штип - 2020.

Искуството на ДКСК од следењето на финансирањето на изборните кампањи и примената на наведените членови од ЗСКСИ за време на Претседателските избори во 2019 година, беше искористено за да се детектираат слабостите, ограничувањата и пречките во ЗСКСИ и Изборниот законик во однос на исполнување на предвидените надлежности. За надминување на утврдените слабости, во рамки на работната група која во текот на 2019 година работеше на измени и дополнувања на Изборниот законик, ДКСК преку свој претставник издејствува измени и дополнувања на неколку членови со цел зајакнување на контролните механизми на ДКСК, но и на други институции кои учествуваат во изборниот процес. Но и покрај постигнатите законски измени, ДКСК се соочи со предизвик за организација на расположливите ресурси - човечки, финансиски и временски поради ограниченото буџет, малиот број на вработени лица како и слабата техничка и софтверска опременост.

Поради посебните услови за работа наметнати од вонредната состојба предизвикани од COVID-19 кризата, донесените уредби со законска сила од страна на техничката влада на РСМ во периодот на вонредната состојба кои имаа ефекти врз изборниот процес и организацијата на вработените во јавниот сектор, по завршување на вонредната состојба на 13 јуни 2020 година и најавата дека изборите ќе се одржат во јули 2020 година, ДКСК со поддршка ИФЕС[7] – Меѓународна фондација за изборни системи, започна со реализација на проект за ангажирање на набљудувачи на изборната кампања.

[7] IFES - International Foundation for Electoral Systems

Целта на овој проект беше да се обезбедат докази за сите трошоци кои произлегуваат од активностите на изборното претставување на партиите и нивно поврзување со трошоците прикажани во финансиските извештаи за изборната кампања како и со обезбедените извори на финансирање. За оваа цел беа ангажирани 17 набљудувачи, ДКСК обезбеди онлајн обука со цел нивно запознавање со начинот на кој партиите ги реализираат изборните претставувања согласно законот, што се очекува од нив како набљудувачи да обезбедат за потребите на ДКСК, начинот на кој тоа ќе се реализира, беше изготвено и доставено Упатство за единствено постапување на набљудувачите каде беше објаснето на кои партиски активности набљудувачите треба да го насочат своето внимание и како истите да ги документираат. Добиените податоци групирани според учесници во изборната кампања беа споделени со Државниот завод за ревизија, како дополнителни докази за потврдување на објавените приходи и трошоци при ревизија на финансиските извештаи.

Во текот на изборниот период кој траеше од 16.2.2020 до 21.3.2020 година и од 24.6. до 12.7.2020 година (периодот од 22.3.2020 до 23.6.2020 година е период на вонредна состојба), до ДКСК беа доставени **32** поднесоци со наводи за сомневање за сторени прекршувања и непочитување на членовите 8-а и 8-б од Изборниот законик и одредбите од член 34 од ЗСКСИ, од кои:

- 5 – приговори поднесени од организатор на изборна кампања,
- 6 – поднесоци доставени како приговори по кои ДКСК постапуваше како редовни пријави бидејќи истите не беа поднесени од организатор на изборна кампања и
- 21 – пријави од правни/физички лица

Во текот на изборната кампања ДКСК одржа пет јавни седници во Клубот на пратеници согласно надлежностите предвидени со членот 33 од ЗСКСИ.

Постапувајќи по поднесените пет приговори ДКСК донесе:

- три одлуки за отфрлање на наводите. За една од донесените одлуки подносителот на приговорот достави тужба до Управен суд, но истата беше отфрлена како неоснована;
- две одлуки за прифаќање на наводите по што поднесена е една иницијатива до Владата за утврдување одговорност на избрано лице за повреда на член 8-а, а другата донесена одлука е поништена од Управен суд по поднесена жалба од сторителот на повредата на член 8-а од Изборниот законик.

Во однос на доставените 27 пријави, ДКСК постапи по сите и донесе:

- седум одлуки за запирање на постапката поради непотврдени наводи;
- единаесет одлуки за запирање на постапката поради непостоење елементи за натамошно постапување;
- шест одлуки за отфрлање на пријавите;
- две одлуки за доставување на пријавите на надлежно постапување на други органи;
- со една одлука утврди основаност на наводите за што изречe соодветна мерка.

ДКСК поведе и една постапка по сопствена иницијатива за повреда на член 8-а став 1 алинеја 3 од Изборниот законик, односно спроведување постапка за избор на ректор за време на изборната кампања, но поради не соработка од страна на ректоратот, ДКСК не беше во можност во законски предвидениот рок да ги обезбеди потребните документи и одлучува на седница, поради што ДКСК донесе одлука за запирање на постапката по сопствена иницијатива, но постапувањето да продолжи по редовна постапка согласно член 23 од ЗСКСИ. Постапката е во тек.

Врз основа на анализата на доставените извештаи за примени донации на трансакциските сметки, како и извештаите со спецификација на трошоците за приходите и расходите на трансакциската сметка за изборна кампања од денот на нејзиното отворање, ДКСК ги утврди следниве состојби:

- една политичка партија нема доставено ниту еден извештај;
- две партии доставиле само Вкупен финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборна кампања
- две партии доставиле извештаи на обрасци кои не се пропишани со Изборниот законик

Ова укажува дека и покрај задолжителната обврска и јасно дефинираните рокови за доставување извештаи утврдени во Изборниот законик, учесниците во изборната кампања истата не ја исполнуваат во целост.

Од анализата на податоците во Вкупните финансиски извештаи со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборна кампања доставени од учесниците до 15.10.2020 година (датум на усвојување на Посебниот извештај за утврдените злоупотреби во финансирањето на изборната кампања) ДКСК утврди дека за одредени учесници во изборната кампања постои сомневање за непочитување на одредбата од член 83 став 2 алинеја 1, односно дека средствата од редовната сметка на политичката партија се користени за изборно финансирање, но и дека постојат индиции за прибирање и користење средства противправно или од анонимни извори спротивно на член 35 од ЗСКСИ. Согласно своите надлежности предвидени во член 35 став 2, ДКСК достави барања до Државниот завод за ревизија за проверка на изворот на средствата за пет учесници во изборната кампања и до Управата за финансиско разузнавање за проверка на финансирањето на еден учесник.

По добиеното известување од Управата за финансиско разузнавање, во јануари 2020 година, до Јавното обвинителство доставена е иницијатива за кривично гонење на одговорни лица во политичка парија за финансирање на изборна кампања противправно и од анонимни извори.

Проверките од страна на Државниот завод за ревизија се во тек.

На ден 02.10.2020 година, Претседателот на Собранието на Република Северна Македонија донесе решение број 09-3420/1 за распишување Предвремените избори за Градоначалник на Општина Пласница и Општина Штип со датум на одржување на 13.12.2020 година, откако по одржаните предвремени парламентарни избори, градоначалничките места во наведените општини беа испразнети поради именување на градоначалниците на нови функции.

Во општина Пласница свои кандидати за градоначалник предложија партиите Демократска унија за интеграција- ДУИ и Движење за национално единство на Турците-ДНЕТ, а за Општина Штип: Интегра, Социјалдемократски Сојуз на Македонија-СДСМ; Коалиција: Иднината во наши раце (Демократи, Македонска Обединителна реформска организација, Работничка партија); Група избирачи – Трајчо Митев и Трајно Македонско радикално обединување – ТМРО.

Во текот на изборниот период кој траеше од 02.10.2020 година до 13.12.2020 година до ДКСК **не беа доставени никакви** приговори за утврдени незаконитости во водењето на изборната кампања, поради што ДКСК немаше обврска да постапува и одлучува на седници согласно постапките предвидени со членовите 32 и 33 од ЗСКСИ. Од страна на неколку институции беа доставени барања за согласност за постапување и спроведување на јавни набавки или вработувања, за кои ДКСК достави повратни известувања дека ниту

со Изборниот законик, ниту со Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси ДКСК нема надлежност да дава такви согласности, а за донесените одлуки од страна на одговорните лица за конкретните постапувања, доколку биде поднесена пријава, ДКСК ќе постапи по службена должност.

За исполнување на обврската за известување согласно член 36 од законот, ДКСК до Собранието на Република Северна Македонија во Октомври 2020 година достави Посебен извештај за утврдените злоупотреби во финансирањето на изборната кампања за Предвремените парламентарни избори - 2020, а во март 2021 година го достави и Посебниот извештај за утврдените злоупотреби во финансирањето на изборната кампања за Предвремените избори за Градоначалник на Општина Пласница и Општина Штип. До изготвувањето на овој Годишен извештај, Собранието на Република Северна Македонија сеуште го нема усвоено Посебниот извештај за Предвремените парламентарни избори – 2020. Извештаите се достапни на веб страната на ДКСК[8].

3.5. *Евидентирање и следење на имотната состојба*

Член 17 од ЗСКСИ: Надлежности на ДКСК

(10) Ја евидентира и следи имотната состојба и интересите во постапка согласно со овој закон;
(11) Пропишува образец на изјавите за имотната состојба и интересите;
(12) Врши проверка на податоците од изјавите за имотната состојба и интересите;
(13) Соработува со други државни органи во обезбедување на потребните информации;

Овие надлежности треба да се реализираат со прибирање, евидентирање и анализирање на податоците од образецот – Изјава за имотна состојба и судир на интереси кој треба да биде електронски достапен и поднесен. Периодот за донесување на новиот образец – Изјава за имотна состојба и судир на интереси, е 60 дена од денот на конституирањето на составот на ДКСК, односно 08.04.2019 година (член 119 од ЗСКСКИ). До тогаш во примена ќе бидат старите акти[9].

Иако образецот -Изјава за имотна состојба и судир на интереси ДКСК го пропиша во законскиот рок, во отсуство на апликативен софтвер за негово електронско поднесување, и во 2020 година ДКСК не беше во можност да го усвои. Неможноста за реализација на оваа многу важна надлежност се должи на неколку причини:

- Проектот со УСАИД кој започна во јуни 2019 година и имаше за цел да обезбеди финансиска поддршка за изработка на тендерска документација со техничка спецификација за развој на модуларен софтвер кој ќе овозможи и електронско поднесување на образецот- Изјава за имотна состојба и судир на интереси, беше прекинат во ноември 2019 година по одлука на донаторот - УСАИД.
- Имајќи во предвид дека предлог буџетските планови за 2020 година се изготвуваат и доставуваат до Министерство за финансии до август 2019 година, откажувањето

[8] https://old.dksk.mk/fileadmin/user_upload/2020/Poseben_Izveshta___za_utvrdeni_zloupotrebi_vo_finansira__e_na_izbornata_kampa__a_Parlamentarni_izbori_2020.pdf

[9] Член 119 став 2 од ЗСКСИ: До донесување на подзаконските акти утврдени со овој закон, ќе се применуваат постојните подзаконски акти донесени согласно со одредбите на Законот за спречување на корупцијата („Службен весник на Република Македонија“ број 28/2002, 46/2004, 126/2006, 10/2008, 161/2008, 145/10, 97/15 и 148/15) и Законот за спречување на судир на интереси („Службен весник на Република Македонија” број 70/2007, 114/2009, 6/12 и 153/15).

на донаторот во ноември 2019 година, не остави простор ДКСК навремено да испланира и побара средства за реализација на овој проект во 2020 година. Со максимални напори за оваа намена со Буџетот на РСМ за 2020 година, за потребите на ДКСК беа обезбедени 10.000.000 денари.

- Следејќи ги Уредбите на Владата на РСМ со законска сила за време на вонредната состојба предизвикана од Ковид-19 пандемијата во однос на ограничување на јавните набавки, по завршувањето на вонредната состојба и изборот на нова Влада на РСМ, во текот на август 2020 година, во рамки на планираните 10.000.000 денари ДКСК започна постапка за јавна набавка на софтверско решение: електронско доставување на образец - Изјава за пријавување на имотната состојба и интересите и образец Изјава за промена на имотната состојба и интересите. Поради битни пропусти и недостатоци во техничката спецификација, јавниот оглас во септември 2020 година беше поништен.
- ДКСК оцени дека за реализација на своите надлежности во целост, потребно да се обезбеди сеопфатно софтверско решение, па така по обезбедена согласност од Владата на РСМ за повеќегодишна набавка, со буџетот за 2021 и 2022 година се обезбедија потребните финансиски средства за набавка на потребното софтверско решение. Постапката ќе се реализира во текот на 2021 година.

Поради наведените состојби и околности, податоците за имотната состојба избраните и именуваните лица се уште ги поднесуваат обрасците пропишани со старите законски решенија. Нотарите и извршителите се уште не доставуваат податоци за својата имотна состојба и интереси пред се поради тоа што согласно преодните одредби на ЗСКСИ, оваа обврска треба да ја исполнат согласно ново пропишаниот образец.

Во текот на 2020 година до ДКСК се доставени вкупно **1519** обрасци за имотна состојба прикажани во Табела 9.

Табела 9: Преглед на поднесени анкетни листови

Основ за поднесување на обрасци	2020 година	2019 година
Анкетни листови по избор/именување на функција	607	1004
Анкетни листови по престанок на функција	439	479
Обрасци за промена на имотна состојба	473	524
Вкупно	**1519**	**2007**

ДКСК континуирано ги обработува ново поднесените анкетни листови и ги ажурира податоците за промена на имотната состојба, така што на својата WEB страница (www.dksk.org.mk) во 2020 година се објавени податоци од анкетни листови за сите 7491 избрани и именувани лица чиј мандат е активен.

3.6. *Проверка на податоците од изјавите за имотната состојба и интереси*

Државната комисија е надлежна да врши проверка на вистинитоста на податоците од Изјавата за имотната состојба и интересите, во случаи кога постапува по конкретен предмет (член 92 од ЗСКСИ), како и врз основа на годишен план за следење на имотната состојба и судир на интересите (член 19 од ЗСКСИ). Во февруари 2020 година беше усвоен Годишен план со кој беше предвидена проверка на податоците за имотната состојба и судирот на интересите наведени во Изјавите од следните категории функционери:

-Претседатели на сите Основни судови во РСМ;

-Претседатели на сите Апелациони судови во РСМ и

-Поранешни јавни обвинители во Јавно обвинителство за гонење кривични дела поврзани и кои произлегуваат од содржината на незаконското следење на комуникациите.

За реализација на планираните проверки, ДКСК обезбедува информации и податоци од Агенцијата за катастар на недвижности, Министерството за внатрешни работи, Централниот депозитар за хартии од вредност, Управата за јавни приходи и Централниот регистар на Република Северна Македонија. При тоа, освен од Централниот регистар на РСМ во чиј дистрибутивен систем ДКСК има непосреден електронски пристап, податоците од останатите институции се прибираат во печатена форма што го отежнува и забавува процесот на проверка на податоците од поднесените анкетни листови.

Во Табела 10 прикажани се состојбите за спроведена проверка на податоците за имотната состојба во периодот од 01.01.2020 до 31.12.2020 година.

Табела 10: Преглед за спроведена проверка на податоци за имотната состојба

Основ за постапување	2020 година			2019 година		
	Сопствена иницијатива	По пријави	Вкупно	Сопствена иницијатива	По пријави	Вкупно
Не поднесување/не навремено поднесување на анкетни листови/обрасци за промена на имотна состојба - член 82 или 85	35	12	47	60	39	99
Проверка на податоци од анкетни листови – член 92	6	20	26	20	28	48
Годишен план за следење на имотната состојба и интереси за 2020 година	42	/	42	73	-	73
Вкупно:	**83**	**32**	**115**	**153**	**67**	**220**

По спроведената административна проверка на дел од доставените изјави ДКСК:

- издаде 73 прекршочни платни налози, од кои 60 се однесуваат за не поднесување или ненавремено поднесување на Изјавата согласно член 82 од ЗСКСИ, а 13 прекршочни платни налози се издадени за непријавување на зголемување на имотот, согласно член 85 од Законот,
- Во истиот период до Прекршочната комисија на ДКСК поднесени се 16 барања за поведување прекршочна постапка поради неплатена глоба.

За 42 предмети донесе одлуки за затворање, а за останатите предмети, проверката на податоците е во тек.

3.7. *Регистар на избрани и именувани лица*

ДКСК води Регистар на избрани и именувани лица како единствена база на податоци за избрани или именувани лица, одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал, нотар, извршител, административен службеник од категоријата А утврдена со закон или лице вработено во кабинетите на претседателот на Република Македонија, претседателот на Собранието на Република Македонија, потпретседателите на Собранието на Република Македонија,

претседателот на Владата на Република Македонија, замениците на претседателот на Владата на Република Македонија, министрите и генералниот секретар на Владата на Република Македонија, заради извршување на работни задачи на посебен советник, при изборот, именувањето, назначувањето, односно вработувањето (член 89 од ЗСКСИ).

Регистарот се ажурира на дневна основа со податоците што до ДКСК ги доставуваат овластени лица од институциите кои имаат надлежност да вршат избори и именувања, и тоа во рок од 15 дена од нивниот избор, именување, односно престанок на функцијата.

Од воспоставувањето на регистарот[10] до 31 декември 2020 година, внесени се податоци за 9.179 актуелни и поранешни избрани и именувани лица. Ова не ја претставува точната бројка на избрани и именувани лица поради фактот што голем број институции кои вршат именување и разрешување не ја исполнуваат обврската за известување кон ДКСК. Од таа причина ДКСК не располага со реални и точни податоци за бројот на избрани и именувани лица, дали истите сеуште активно ја извршуваат функцијата или им престанал мандатот, дали е извршен реизбор и слично.

Ажурноста на Регистарот на избрани и именувани лица е од огромна важност за ДКСК заради остварување на другите надлежности поврзани со евидентирањето и следењето на имотната состојба и интересите и проверка на податоците од изјавите за интереси.

3.8. *Водење на прекршочни постапки*

За повредите на одредбите на ЗСКСИ, односно за непостапување или не навремено постапување од страна на службените лица, ДКСК има законска можност да поведе прекршочна постапка да го казни таквото однесување. Согласно член 114 за утврдените прекршувања на одредбите од ЗСКСИ, Прекршочната комисија во ДКСК води прекршочната постапка и изрекува прекршочни санкции. Прекршочната комисија во ДКСК се бира од редот на овластени службени лица во Секретаријатот со соодветен степен и вид на стручна подготовка и потребно работно искуство, од кои најмалку еден од членовите е дипломиран правник со положен правосуден испит.

Прекршочна постапка се води согласно Законот за прекршоците и пред поднесување на барање за поведување на постапката, се спроведува постапка на порамнување со издавање на прекршочен платен налог. За издадените прекршочни платни налози и за исходот на водените постапки, овластените службени лица водат евиденција.

Во Табела 11 се прикажани податоците за активностите на Прекршочната комисија во 2020 година.

Табела 11: Постапувања на прекршочна комисија во 2020 година

Основ за прекршочна постапка	31.12.2020	31.12.2019
Неподнесување/ненавремено поднесување на Изјава за имотната состојба и непријавување на зголемување на имот членови 82 и 85 од ЗСКСИ	80	101
Ненавремено доставување на барани документи; Кумулација на функции; Непријавување на судир на интереси	16	16
Вкупно издадени платни налози	***96***	***117***
Платени глоби	44	96
Прекршочна постапка	22	14
- Изречена санкција - глоба	3	9
- Отфрлено барање	4	1

[10] Регистарот е воспоставен во 2016 година

- Повторено барање за поведување постапка со порамнување	3	
- Поднесени жалби до второстепена комисија	3	6
- Во тек	9	4
Наплатени глоби во Буџет на РСМ во денари	**472.005**	**937.840**

Поради не подмирување на глобата утврдена во платниот налог, од овластените лица во ДКСК поднесени се 22 барања за поведување на прекршочна постапка за сторен прекршок. По поднесените барања за поведување на прекршочна постапка, заклучно со 31.12.2020 година, од страна на Прекршочната комисија во ДКСК донесени се три решенија со кои е изречена прекршочна санкција глоба, две решенија со кои се запира прекршочната постапка поради откажување на подносителот на барањето и две решенија со кои се отфрла барањето за поведување на прекршочна постапка. Во три случаи е вратено барањето за поведување на прекршочната постапка со цел спроведување постапка за порамнување согласно со закон. За останатите предмети постапката е во тек.

За утврдените прекршувања на законот согласно старото законско решение, по барање на ДКСК, прекршочната постапка ја водеше надлежен орган, односно Основниот суд Скопје 1 Скопје. Во текот на 2020 година од страна на Основниот суд Скопје 1 Скопје до ДКСК вратени се на надлежно постапување на Прекршочната комисија два предмети по кои Судот нема постапено. Прекршочната комисија во ДКСК постапуваше така што за еден предмет донесе решение со кои сторителот се ослободува од одговорност поради застареност на делото, додека во другиот предмет барањето за поведување на прекршочна постапка е вратено на ДКСК со цел спроведување на постапка за порамнување, согласно ЗСКСИ и Законот за прекршоците.

3.9. *Антикорупциска проверка на закони и подзаконски акти*

Антикорупциската проверка на легислативата (АПЛ), како клучен превентивен антикорупциски механизам се применува во голем број земји. Антикорупциската проверка на легислативата е нова надлежност на ДКСК утврдена со ЗСКСИ и препознаена како силна превентивна мерка, иако праксата за ваква проверка е започната уште од 2016 година. Од аспект на оваа со закон утврдена надлежност, ДКСК во посебна постапка, со посебен ангажман, обврска и експертиза, го изразува своето мислење за сите нацрт текстови на закони во подготовка кои се испраќаат до ДКСК заради добивање на мислење, со што се придонесува кон навремено пресретнување на сите евентуални точки на ранливост и ризик од корупција и судир на интереси во правните норми.

Важноста од АПЛ е препознаена и вградена и во член 68 од Деловникот за работа на Владата на Република Македонија[11]:

[11] Службен весник на Република Македонија бр. 38/01, 98/02, 9/03, 47/03, 64/03, 67/03, 51/06, 5/07, 15/07, 26/07, 30/07, 58/07, 105/07, 116/07, 129/07, 157/07, 29/08, 51/08, 86/08, 114/08, 42/09, 62/09, 141/09, 162/09, 40/10, 83/10, 166/10, 172/10, 95/11, 151/11, 170/11, 67/13, 145/14, 62/15, 41/16 и 153/16)

*„Министерствата и другите органи на државната управа материјалите што и ги доставуваат на Владата за разгледување, утврдување, односно донесување, претходно им ги доставуваат на мислење на надлежните, на соодветните и на заинтересираните органи на државната управа и на други државни органи во зависност од природата на материјалот што се разгледува, а **задолжително на**: .... **Државната комисија за спречување на корупцијата**, сите предлози на закони кои подлежат на проценка на влијанието на регулативата. **Материјалите по кои не е прибавено мислење, нема да се разгледуваат на седница на работните тела и на Владата**."*

Методологија за антикорупциска проверка на легислативата, која во текот на 2020 година во соработка со Транспаренси Интернешнал Македонија беше ревидирана и надоградена. Целта на Методологијата е да се обезбеди непосредно, ефикасно и ефективно спроведување на оваа надлежност преку:

- дефинирање на процесот на антикорупциска проверка на легислативата и резултатите од процесот на спроведување;
- определување на опфатот или предметот на антикорупциската проверка
- дефинирање на ризиците од корупција и судир на интереси,
- прецизирање на содржината на Извештајот
- организација и управување со процесот
- дефинирање на улогата и задачите на секој од учесниците во процесот.

Во рамките на проектот, од страна на Транспаренси Интернешнал Македонија беше реализирана обука за две лица од Одделението за антикорупциска проверка на легислативата во однос на примена на Методологијата.

Ако се има предвид фактот што 2020 година беше изборна година , а до август 2020 година функционираше техничка влада заради спроведување на предвремените парламентарни избори, до крајот на 2020 година, Владата на РСМ не достави ниту еден предлог закон за антикорупциска проверка, согласно нејзиниот деловник.

Во рамки на своите надлежности, по доставени барања, но и по сопствена иницијатива ДКСК започна со антикорупциска проверка на следниве закони:

- Закон за земјоделско земјиште
- Правилник за начинот на работа и користење, просторните, техничко-технолошките и другите карактеристики на надзорниот информациски систем, обемот и начинот на неговото следење и начинот на неговото поврзување и размена на податоците со информацискиот систем на управата за јавни приходи,
- Законот за градење
- Законот за возила
- Законот за урбанистичко планирање
- Статутот на Стоматолошка комора на Р.С. Македонија
- Законот за јавните претпријатија

Исто така ДКСК континуирано е вклучена и учествува во работната група и даде значителен придонес при подготовка на измените на Изборниот законик од февруари 2020 година.

3.10. *Искуства од примена на Законот за спречување на корупција и судир на интереси*

Со Годишниот извештај за работењето на ДКСК за 2019 година, укажавме на слабости во неколку одредби од Законот за спречување на корупција и судир на интереси кои се наметнаа како суштински проблеми и на своевиден начин ја отежнаа работата на ДКСК.

И во текот на 2020 година ДКСК се најде во незавидна ситуација во примената и на други одредби од Законот, од кои дел ги презентираме во овој Извештај.

Следење на законитоста на финансирањето на политичките партии

Член 31
(1) Во случај на постоење на сомневање за незаконито финансирање на политичка партија, Државната комисија по сопствена иницијатива или по иницијатива од државни органи, политички партии или здруженија и фондации кои работат во областа на спречување на корупцијата, владеење на правото или доброто управување може **да донесе решение за отпочнување постапка за испитување на финансирањето на политичка партија**.
(2) Државната комисија **ја доставува иницијативата и решението** за отпочнување постапка до политичката партија чие финансирање го испитува со повик да се изјасни за наводите во иницијативата во рок од 15 дена од денот на нејзиното доставување до политичката партија.

Обврската ДКСК да донесе „Решение“ за започнување постапка за испитување на финансирањето на политичките партии, според воспоставената пракса е акт од управна постапка по кое решение правниот субјект кон кој е упатено има право на правна поука, жалба или во овој случај тужба до Управен суд. Бидејќи сеуште не е јасно уредено дали ДКСК е орган на државна управа што при остварувањето на своите законски надлежности доследно го применува Законот за општа управна постапка, ваквото законско решение од сам почеток ја става во неизвесност секоја иницијатива за постапување на ДКСК поради можноста за поништување на донесеното решение.

За надминување на оваа состојба потребно е редефинирање на начинот на кој ДКСК ќе започне ваква иницијатива.

Забрана за користење на заеми и други видови поддршка од државата

Член 52
Правно лице чиј основач или сопственик **било или е** избрано или именувано лице или чиј основач или сопственик **е или било** член на неговото семејство или во кое член на неговото семејство е одговорно лице или во кое избрано или именувано лице односно член на неговото семејство, поседува удели или акции не може да биде корисник на грант, заем односно финансиска поддршка од државата или од единица на локалната самоуправа.

Предложеното глаголско време „**било“,** без при тоа да е наведен минимален или максимален период од периодот кога избраното или именуваното лице или член на неговото семејство бил основач или сопственик на правно лице практично значи дека тоа правно лице НИКОГАШ не може да користи заеми и други видови поддршка од државата, дури и после 20 години (н.з.) откако едно лице било избрано или именувано.

Ваквата формулација создава услови на нееднаквост на правните лица кон пристапот до државна помош, поради што е потребно утврдување на рокови во кои оваа забрана ќе биде валидна.

Забрана на влијание за вработување блиски роднини

Член 56
Службено лице **не смее да врши влијание за вработување или унапредување на блиско лице во органот во кој е избрано или именувано** или во друг државен орган или јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал врз кое врши надзор органот во кој лицето е избрано, односно именувано

Наведеното законско решение како „декларативна норма“ е јасно и концизно, но во пракса е тешко применливо од причина што ***„влијанието“*** не може да се докаже, а е многу евидентно и од ДКСК препознаено и обелоденето во донесените одлуки како ***„злоупотреба на дискреционите права***“ од страна на службените лица. Многу е јасно дека блиските лица на избраните или именуваните лица не смеат да бидат „жртва“ на функцијата на своите роднини и да им биде скратено правото на вработување во правно лице што располага со државен капитал, но исто така евидентни се многу случаи на злоупотреба на функција токму заради вработувања на блиски лица: одговорни лица, членови на надзорни и управни одбори вработуваат блиски лица токму во органот каде се избрани користејќи ги законските норми: формално не учествува во комисија за избор при вработување, но влијанието е огромно и тешко за докажување.

Сметаме дека постои потреба од појасно дефинирање на овие состојби.

Пријавување на имотна состојба и интереси

Член 82
Избрано или именувано лице, одговорно лице во јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице што располага со државен капитал, нотар, извршител, административен службеник од категоријата А утврдена со закон или лице вработено во кабинетите на претседателот на Република Македонија, претседателот на Собранието на Република Македонија, потпретседателите на Собранието на Република Македонија, претседателот на Владата на Република Македонија, замениците на претседателот на Владата на Република Македонија, министрите и генералниот секретар на Владата на Република Македонија, заради извршување на работни задачи на посебен советник, при изборот, именувањето назначувањето, односно вработувањето, **а најдоцна во рок од 30 дена од денот на изборот, именувањето, назначувањето односно вработувањето поднесува изјава за имотна состојба и интереси.**

ДКСК има обврска да провери дали избраните лица постапиле согласно овој член и доколку констатира ненавремено или не поднесување на Изјавата за имотна состојба и интереси, изрекува прекршочни мерки. Иако примената на оваа одредба е доста ефикасна, сепак постои ситуација која треба дополнително да се надмине.

Имено, судиите и претседателите на судовите се бираат од страна на Судски совет на РСМ, а обвинителите и претседателите на јавните обвинителства од страна на Совет на јавни обвинители на РСМ, во постапки утврдени со закон. Датумот на Актот за избор донесен од надлежниот Совет, не е конечен акт со кој на избраниот судија, обвинител, претседател му започнува работниот ангажман, туку истиот е одложен поради роковите за жалбени постапки што може да биде и подолг од 30 дена од нивниот избор. Во случај на поништување на донесеното решение за избор, ДКСК се соочува со можност од

започнување на постапка и изрекување на мерка кон судија, обвинител, претседател кој и можеби нема да биде именуван.

Поради тоа, потребно е да се утврдат рокови за поднесување на Изјавата за имотна состојба и интереси посебно за оваа категорија на избрани лица.

Член 83

Врз основа на проценка на ризик од корупција, **со закон кој регулира вршење на дејност од областа на одбраната, внатрешните работи или финансиите,** може да се пропише обврска за поднесување на изјава за имотна состојба и интереси од страна на лица со посебни овластувања.

Со наведеното законско решение, во рамки на своите материјални закони само Министерството за внатрешни работи и Царинска Управа имаат предвидено поднесување на изјава за имотна состојба и интереси од страна на лица со посебни овластувања. Изјавата се поднесува до матичните институции.

Во процесот на изработка на Националната стратегија за борба против корупцијата, од страна на ДКСК беше изработена и Анализа на ризиците од корупција во која се потврди дека постои потреба од зголемување на опфатот на лица со посебни овластувања со обврска за поднесување на Изјава за имотна состојба и интереси:

- инспектори на локално и државно ниво;
- службени лица кои издаваат разни дозволи, одобренија, лиценци во разни институции како на централно така и на локално ниво.

Постоечкото законско решение, оваа обврска да се уреди со законите кои регулираат вршењето на дејност од областа на одбраната, внатрешните работи или финансиите е голема пречка за зголемување на опфатот со овие лица ако се има предвид фактот што најголемо е незадоволство кај граѓаните поради нивното недоследно, селективно или неспроведување на законите, за што и не постојат соодветни казнени мерки.

Од таа причина ДКСК смета дека е потребно да се изврши измена во овој член и согласно Анализата на ризиците од корупција, да се опфатат областите и конкретни лица кои ќе бидат обврзани да поднесат Изјава за имотна состојба и интереси согласно овој закон.

Јавност на изјавата за имотната состојба и интереси

Член 87

(1) Податоците од изјавата за имотна состојба и интереси и пријавата за промена во имотната состојба и интереси претставуваат информации од јавен карактер, освен податоците заштитени со закон.

(2) Податоците од изјавата за имотна состојба и интереси и пријавите за промена во имотната состојба и интереси, поднесени до Државната комисија, освен податоците заштитени со закон, се објавуваат на веб страницата на Државната комисија.

Сегашното законско решение нема утврдено рокови за јавна достапност на наведените податоци, а постојната електронска апликација на ДКСК обезбедува достапност на податоците во периодот на актуелниот мандат на едно избрано или именувано лице, и нивно автоматско отстранување по престанокот на мандатот.

Општо е позната состојбата за прикривање на вистинскиот сопственик при стекнување имот во период на активен мандат на избрано или именувано лице, исто како што е познато дека извесен период по престанокот на мандатот состојбите со имотот се менуваат. Законската регулатива, но и непостоење на општ закон за потекло на имотот ги спречува институциите, меѓу кои и ДКСК, за преземање соодветни активности за докажување дека истиот е стекнат поради коруптивни активности или злоупотреба на функција.

Поради наведеното, постои потреба од пропишување на временски период за јавност на податоците од Изјавата за имотна состојба и интереси во подолг период од периодот на мандатот на избраните и именуваните лица, законска надлежност ДКСК да спроведува постапка за проверка на имотот и по престанок на нивната функција, но и да се донесе Закон за потекло на имотот.

Наброените одредби и објаснувања за проблемите со кои се соочува ДКСК при нивната примена, се само дел од останатите одредби кои заради недоречености или други недостатоци се детектирани и влијаат врз ефикасноста во однос на превентивните мерки и во напорите за спречување на корупцијата и судирот на интереси.

3.11. *Примена на Законот за заштита на укажувачи – ЗЗУ*

Почитувајќи ги начелата на законитост, транспарентност, отчетност и одговорност, исполнувајќи го одредбите на член 15 став (2) од Законот за заштита на укажувачи[12], ДКСК во рамките на овој Извештај, втора година по ред го презентира Годишниот извештај за примени пријави од укажувачи во 2020 година.

Со Законот за заштита на укажувачите (во натамошниот текст ЗЗУ), се воведе системот на заштита со цел да го поттикне и охрабри пријавувањето, односно да се воспостави систем за пријавување т.е. откривање на разумно сомневање или сознание дека е извршено, се извршува или е веројатно дека ќе се изврши казниво, неетичко или друго незаконито или недозволиво постапување со кое се повредува или загрозува јавниот интерес.

Во овој Извештај е прикажана состојбата со преземените активности поврзани со имплементацијата на ЗЗУ и подзаконските акти од страна на ДКСК и останатите институции од јавниот сектор од започнувањето на примената на ЗЗУ заклучно со 31 декември 2020 година.

Законска регулатива

Законот за заштита на укажувачите е донесен на 9.11.2015 година и започна да се применува од 18.03.2016 година. За негова имплементација беа донесени подзаконски акти[13], со кои се уреди начинот на постапување во врска со заштитеното внатрешно и надворешно пријавување во институциите од јавниот и приватниот сектор. Примената на подзаконските акти коишто произлегуваат од него започна заедно со Законот на 18.03.2016 година.

[12] Службен весник на Република Македонија број 196/2015, 35/18

[13] Правилник за заштитено внатрешно пријавување во институциите во јавниот сектор,
Правилник за заштитено надворешно пријавување и
Правилник за насоки за донесување на внатрешни акти за заштитено внатрешно пријавување во правното лице во приватниот сектор.

Постапување на ДКСК во имплементација на ЗЗУ

Постапувајќи согласно надлежности утврдени во ЗЗУ и во подзаконските акти коишто произлегуваат од него, ДКСК презеде конкретни активности за воспоставување на системот на заштита на укажувачите, така што почнувајќи од април 2016 година, беше назначено овластено лице за прием на пријави од укажувачи за заштитено внатрешно и заштитено надворешно пријавување согласно пропишаните услови. Усвоена е внатрешна процедура за начинот и постапката за прием на пријави од укажувачи, која е објавена на веб страницата на ДКСК.

Во периодот од примена на ЗЗУ, до Собранието на Република Северна Македонија доставени се Годишни извештаи за примени пријави од укажувачи и тоа за годините 2016 и 2019 објавени на веб страната на ДКСК. За 2017 и 2018 година не се доставени Годишни извешти до Собранието на РСМ поради не функционирање на ДКСК.

Регистар на овластените лица за прием на пријави од укажувачи

Со Законот за заштита на укажувачи, во членовите 4 и 5, институциите и правните лица од приватниот сектор се должни да назначат овластени лица за прием на пријави од укажувачи за заштитено внатрешно пријавување, кои што пак имаат обврска до ДКСК да доставуваат извештаи.

Член 15 од Законот за заштита на укажувачи *:*
„Овластените, односно раководните лица на институциите, односно правните лица во јавниот сектор до кои се пријавува согласно со членовите 4 и 5 од овој закон, се должни до Државната комисија за спречување на корупцијата да доставуваат полугодишни извештаи за примени пријави од укажувачи“.

Започнувајќи од 18 март 2016 година институциите од јавниот и приватниот сектор до ДКСК доставуваат известувања за назначени овластени лица за прием на пријави од укажувачи во овие институции. Согласно обврските предвидени со член 17 став 1 точка 21 од ЗСКСИ, а врз основа на добиените податоци, ДКСК воспостави Регистар на овластените лица за прием на пријави од укажувачи кој редовно се ажурира. Во Табела 12 прикажани се бројот на институции кои постапиле согласно ЗЗУ.

Табела 12: Број на институции и овластени лица по ЗЗУ

Година	Број на институции*	Број на институции со овластени лица	Број на овластени лица	Во %
До 2019	1324	105	107	7,9%
2020	1324	113	115	8,5%

**- Податоците се преземани од Годишниот извештај од регистарот на вработените во јавниот сектор 2019 година. За 2020 година Извештајот сеуште не е објавен.*

Иако во 2020 година постои мало зголемување на бројот на институции кои назначиле овластени лица за прием на пријави од укажувачи во однос на 2019 година, (во 2 институции се назначени по 2 овластени лица), говори дека имплементацијата на ЗЗУ е сеуште на незадоволително ниво, а првенствено се должи на отсуство на политичка волја за воспоставување на ефикасен систем на заштита на укажувачите во институциите од јавниот сектор.

Од увидот на веб страниците на институциите се забележува дека дел од нив постапиле по ЗЗУ и правилниците и воспоставиле систем на заштитено внатрешно пријавување[14], но не ја исполниле обврската за извештајност кон ДКСК, односно не ги доставиле потребните известувања.

Известување за примени пријави од укажувачи

Институциите во јавниот сектор имаат обврска да доставуваат полугодишни извештаи за прием на пријави од укажувачи, кои треба да содржат општи статистички податоци и податоци за оформени предмети по примени пријави, согласно членот 15 од ЗЗУ. Иако обврската за доставување на полугодишни извештаи не се однесува на субјектите од приватниот сектор, забележливо е дека одреден број, самоиницијативно доставуваат полугодишни извештаи. Во Табела 13 прикажан е бројот на доставени извештаи до ДКСК по години.

Табела 13: Доставени полугодишни извештаи до ДКСК

Година	Период	Институции од јавен сектор	Правни лица од приватен сектор	Вкупно	Институции кои примиле пријави	Поднесени пријави
2019	01.01-30.06	53	6	59	0	0
	01.07-31.12	57	11	68	0	0
2020	01.01-30.06	54	6	60	5	10
	01.07-31.12	66	7	73	3	11

Споредбата на податоците за доставените извештаи со податоците од Регистарот, укажуваат дека иако повеќе од институциите имаат воспоставено систем на заштитено внатрешно пријавување, не ја исполниле обврска за доставување извештај до ДКСК од причина што немаат примено пријави од укажувачи.

Карактеристично е што исто како и минатата година, и во оваа 2020 година, Министерството за внатрешни работи, надлежните јавни обвинителства, Народниот правобранител на РСМ и другите надлежни институции како институции кои вршат заштитено надворешно пријавување не ја исполнија својата обврска и до ДКСК не доставија полугодишни извештаи за примени пријави од укажувачи.

Ова говори дека дури и органите кои се задолжени да вршат заштитено внатрешно и надворешно пријавување, не ги исполнуваат своите надлежности предвидени во законот, односно дека институциите не се доволно посветени на исполнување на своите обврски предвидени со ЗЗУ.

Анализа на примени полугодишни извештаи

Во доставените полугодишни извештаи за првата половина од 2020 година, пет (5) институции известија дека овластените лица во тие институции примиле вкупно 10 пријави од укажувачи по кои биле преземени дејствија и мерки согласно Законот за заштита на укажувачите и подзаконските акти.

Во втората половина од 2020 година, три (3) институции известија дека примиле 11 пријави од укажувачи и постапиле согласно Законот.

[14] Назначено е овластено лице за прием на пријави од укажувачи, објавени се контакт податоци за овластените лица за прием на пријави од укажувачи, објавени се интерни процедури за заштитено внатрешно пријавување

Споредено со 2019 година кога ниту една институција не пријави дека примила пријава од укажувачи, податоците од 2020 година говорат дека постои мало подобрување во примената на ЗЗУ во однос на заштитено внатрешно пријавување. Поаѓајќи од фактот дека ЗЗУ познава два главни канали на заштитено пријавување, заштитено внатрешно пријавување во сите институции од јавниот сектор) и заштитено надворешно пријавување (МВР, надлежното јавно обвинителство, ДКСК, МВР, Народен правобранител), зголемувањето на бројот на поднесени пријави преку каналот на внатрешно пријавување покажува дека има охрабрување кај граѓаните за користење на оваа можност за пријавување на сомнежи за сторени незаконитости или неправилности во работењето на јавните институции, што претставува мал чекор напред во имплементација на ЗЗУ.

Од страна на институциите кои во рамките на внатрешното пријавување примиле пријави од укажувачи, известено е дека постапиле согласно законот, спроведени се конкретни дејствија во насока на проверка на наводите во пријавите и презеле конкретни мерки согласно закон.

Постапување на ДКСК по примени пријави од укажувачи

Зголемената доверба на јавноста во работата на ДКСК придонесе да се зголеми интересот на граѓаните за начинот на пријавување што го гарантира ЗЗУ.

Од страна на овластеното лице за прием на пријави од укажувачи во ДКСК, како и од членовите на ДКСК, на разни начини преку директна комуникација на разни собири, работилници, конференции или преку дадени изјави во медиумите, кон јавноста беа презентирани бројни информации за начинот на кој ДКСК постапува по овие пријави. Ова имаше за резултат, за прв пат од донесување на ЗЗУ, доставување на значителен број на пријави од укажувачи во кои беа изнесени наводи за сомневања или сознанија за незаконски или недозволени поведенија во институциите каде што тие работат или до кои дошле на некој друг начин (преку извршување на услуги или остварување на друг вид деловна соработка). Зголеменото пријавување во ДКСК се должи и на основаниот страв од штетни последици по нив или нивни блиски лица што укажувачите можат да ги трпат во случаи на внатрешно пријавување, како и поради сомневање дека во рамките институции каде работат нема да се постапува по нивните пријави.

Содржина на примените пријави

Во поднесените пријави се содржани наводи со сомневање за незаконски, недозволени и неетички дејствија преземени од одговорните лица или од други службени лица во институциите каде што работат. Сите пријави доставени до ДКСК од укажувачите се за заштитено надворешно пријавување.

Форма и начин на прием на пријавите

Со Правилникот за заштитено надворешно пријавување во институциите во јавниот сектор, укажувачот може да изврши заштитено надворешно пријавување усно на записник или писмено до овластено лице. Анализата на примените пријави од укажувачите покажа дека од 6-те вкупно примени пријави,

- три пријави во писмена форма се доставени преку пошта и
- три пријави во писмена форма по електронската пошта на овластеното лице.

Податоци за анонимност/ доверливост на укажувачите

ЗЗУ го дефинира укажувачот како лице кое со добра намера врши заштитено пријавување, кое не е должно да ја докажува добрата намера и вистинитоста на она што

го пријавува. На укажувачот му се обезбедува заштита согласно закон и му се гарантира доверливост.

Во однос на податоците за анонимност или доверливост, од 6-те примени пријави, три пријави се доставени од доверливи укажувачи (нивниот идентитет е познат на овластеното лице за прием на пријави од укажувачи), додека три пријави од анонимни укажувачи.

Категорија на лицата кои се јавуваат во својство на укажувач

Следејќи ја утврдената категоризација на лица кои можат да се јават во својство на укажувачи согласно член 2 став (3) од ЗЗУ:

- 2 укажувачи се лица кои имаат засновано работен однос во институцијата, односно правното лице за каде пријавува,
- еден укажувач бил кандидат за вработување во институцијата односно правното лице за каде пријавува и
- 3 укажувачи кои беа анонимни и не можеше да се утврди нивната категорија согласно членот 2 став (3) од ЗЗУ.

Преземени дејствија

Согласно ЗЗУ, институциите каде може се врши заштитено надворешно пријавување се должни во рамките на своите надлежности да постапат по пријавата, да ги заштитат личните податоци на укажувачот, односно податоците кои можат да го откријат идентитетот на укажувачот кој пријавува анонимно или доверливо, а за преземените мерки да го информираат укажувачот без одлагање, најдоцна во рок од 15 дена од денот на приемот на пријавата.

Постапувајќи согласно своите надлежности, овластеното лице за заштитено надворешно пријавување во ДКСК оформи предмети по кои поединечно изврши проценка на содржината на пријавите и донесе заклучоци за проверка на наводите содржани во истите како и утврдување на фактичката состојба. Заради тоа до други институции достави вкупно **10** барања за:

- надлежно постапување до различни институции: за проверка/контрола /надзор на финансиското работење / примената на законските прописи во пријавената јавна институција;
- прибирање податоци и информации до разни институции: Министерството за внатрешни работи, Министерство за образование и наука, Агенција за катастар на недвижности, Државен испитен центар, Државниот инспекторат за труд, Државниот инспекторат за труд и други.

За дел од овие пријави, беше утврдено дека истите се во надлежно постапување на други институции за заштитено надворешно пријавување[15], но од причина што во истите (освен во МВР) не се воспоставени функционални системи за заштитено надворешно пријавување, ДКСК мораше да постапи во однос на проверка на наведените сомневања.

Статус на предметите и ефекти од постапувањата

Во табела 14 прикажани се ефектите од постапувањата на ДКСК по однос на предметите формирани по пријави од укажувачи заклучно со 31 декември 2020 година.

[15] Член 5 од ЗЗУ: Заштитено пријавување укажувачот може да врши и со пријавување до: МВР, надлежното јавно обвинителство, ДКСК, Народниот правобранител на РМ или други надлежни институции односно правни лица

Табела 14: Постапувања на ДКСК по пријави од укажувачи

Опис на активност	Постапувања во 2020 година	Постапувања во 2019 година
Број на примени пријави	6	19
Број на пријави по кои се отворени предмети	6	19
ПОСТАПУВАЊА НА ДКСК		
Доставена пријава до други институции на заштитено надворешно пријавување согласно ЗЗУ на натамошно постапување	1	
Донесени одлуки	17	
- Непотврдени наводи	12	
- Нема законски основ за постапување на ДКСК	4	
- По барање на подносителот, предметот беше доставен за постапување во редовна постапка на ДКСК	1	
Постапувањето на ДКСК е во тек	5	
ПОДНЕСЕНИ ИНИЦИЈАТИВИ		
➢ Иницијативи до надлежен орган за утврдување одговорност на службено лице и Иницијатива до ЈОРСМ	1 1	
Укажување со насоки за преземање на мерки и дејствија до одговорно лице во институцијата, постапувањето на ДКСК по предметот е во тек	1	

➢ Од постапувањето по еден предмет произлегоа две иницијативи

Во 12 предмети по проверка на наводите и утврдената фактичка состојба, ДКСК констатира дека наводите не се потврдени и одлучи дека нема елементи за нејзино натамошно постапување во конкретните предмети за што беа известени и укажувачите.

По постапување по предметите и запознавање со содржината во пријавите, констатирано е дека во два предмети ДКСК нема законска надлежност за постапување бидејќи други органи се надлежни за постапување, поради што доставени се информации до Народниот правобранител и Министерството за внатрешни работи за нивно надлежно постапување.

Постапувајќи по друг предмет, ДКСК констатира дека нема елементи за надлежно постапување поради непостоење правен основ за санкционирање на пријавениот градоначалник за сторените прекршувања на одредбите од Законот за јавните претпријатија и Законот за локална самоуправа поврзани со наводите во пријавата. Исполнувајќи ја својата превентивна улога, согласно надлежноста утврдена во член 17 став 1 точка 2 од ЗСКСИ, ДКСК пристапи кон антикорупциска проверка на Законот за јавните претпријатија со цел предлагање на измени и дополнувања на законот со казнени одредби со што би се создал правен основ за санкционирање на сторителите во случаи на непостапување или постапување спротивно одредбите од овие закони во иднина.

Постапувајќи по еден предмет ДКСК констатира потврдување на наводите во доставената пријава поради што беа доставени иницијативи до Владата на Р. Северна Македонија за утврдување на одговорност за пријавеното лице и иницијатива за кривично гонење до Основното јавно обвинителство Скопје. ДКСК нема добиено информации за поставувањата на јавното обвинителство.

По утврдување на основаноста на наводите во една пријава, ДКСК достави Укажување до раководното лице на министерството посочено во пријавата за преземање конкретни мерки и дејствија во насока на надминување на состојбата констаирана од ДКСК. Од страна на раководното лице на министерството беа преземени низа дејствија во насока на решавање на утврдената состојба, а постапувањето е сеуште во тек.

Донесените одлуки по овие предмети се објавени на веб страната на ДКСК.

3.12. Постапување по барања за пристап до информации од јавен карактер

Со Уставот на Република Македонија, како едно од основните права на Граѓанинот од корпусот – „Граѓански и политички слободи и права“ е гарантиран слободниот пристап до информациите, слободата на примање и пренесување на информациите.

Тргнувајќи од начелото на јавност утврдено во ЗСКСИ, имајќи во предвид дека јавноста и отвореноста во работењето се во функција на транспарентност на мерките и активностите кои ги презема ДКСК, со посебен професионален однос се пристапува кон предметите по доставени барања за слободен пристап до информации од јавен карактер.

Така, во текот на 2020 година, до ДКСК беа поднесени 39 барања за пристап до информации од јавен карактер и по истите постапено е во законски утврдениот рок. Од вкупно поднесените 39 барања за пристап до информации од јавен карактер, позитивно е одговорено на 36 барања, а 3 барања се одбиени. По одбиените барања, подносителите не поднеле жалби до надлежната Агенција.

3.13. *Спроведување на препораките од ГРЕКО во надлежност на ДКСК*

Петтиот круг на оценка на ГРЕКО[16] се однесува на спречување на корупција и промовирање на интегритет кај централната власт (највисоките извршни функции) и органите за спроведување на законот. Во Извештајот за Северна Македонија усвоен во 2019 година, дадени се 23 препораки кои најмногу се однесуваат кон лицата и институциите од извршната власт и Министерството за внатрешни работи односно Бирото за јавна безбедност, но и кон ДКСК, исто како и во претходните ГРЕКО евалуации, во улога на институција што треба да обезбеди исполнување на конкретни препораки.

Заради исполнување на препораката број VI од Извештајот – „*Правилата за ad-hoc откривање и управување со случаи на судир на интереси треба да се надополнат со практични упатства и практични мерки за нивно спроведување, како што се посветена обука, советување и подигање на свеста за лицата што вршат највисоки извршни функции*“, ДКСК изработи „Практично упатство за правилата за ad-hoc откривање и управување со случаи на судир на интереси за членовите на Владата на Република Северна Македонија“ и во текот на декември 2020 година спроведе обука во вид на on-line работилница за членовите на Владата на која учествуваа и директори и други лица именувани од Владата.

Исто така, со цел исполнување на препораката број XIV (i) *„Ревидирање на Кодексот на полициска етика во широка консултација со широк круг на засегнати страни, вклучувајќи полициски персонал на сите нивоа, нивни претставници и граѓанското општество, со цел да се консолидираат постојните одредби и да понудат сеопфатни практични насоки за етичките прашања, меѓу другото за интегритет, конфликт на интереси, подароци и спречување на корупција“*, ДКСК во соработка со Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди во текот на

[16] Група на држави за борба против корупцијата формирана во 1999 од Совет на Европа

ноември 2020 година спроведе обука за високи полициски службеници на тема „Судир на интереси, интегритет и политичка неутралност“.

Заложба на ДКСК е дека овие обуки и работилници треба континуирано да се одржуваат со цел постојано јакнење на свеста за интегритет и етичко однесување на лицата опфатени во петтиот круг на оценка на ГРЕКО.

4. ОЦЕНКА НА СОСТОЈБАТА СО КОРУПЦИЈА И БОРБАТА ПРОТИВ КОРУПЦИЈАТА ВО ДРЖАВАТА

Извештаите, евалуациите и истражувањата на меѓународни и домашни организации, тела, комисии се релевантни документи за оцена на состојбата со корупцијата во Република Северна Македонија.

На прво место е секако Извештајот на Европската Комисија за напредокот на РСМ за 2020 година, каде во извршното резиме е наведено дека Северна Македонија има одредено ниво на подготовка односно е умерено подготвена. Иако е постигнат добар напредок преку консолидирање на учинокот за истражување, гонење и судење случаи на корупција на високо ниво, сепак корупцијата е распространета во многу области и треба да се обезбеди поактивен пристап од сите чинители кои се занимаваат со спречување и борба против корупцијата.

Во Извештајот, во делот на економскиот развој и конкурентност, се посочува дека влијанието на корупцијата во економијата останува главно ограничување за приватните компании во водењето деловни активности и влијаат негативно врз однесувањето на инвестициите. Кај јавните набавки, „земјата треба да ги зголеми напорите за спречување на неправилности и корупција за време на циклусот на набавка и за обезбедување на поефикасен систем на јавни набавки, следејќи ги начелата на транспарентност, еднаков третман, слободна конкуренција и не дискриминација“. Исто така „образовниот систем е ранлив на политичко влијание и корупција“.

Во делот од Извештајот што се однесува на Поглавјето 23 – Правосудство и фундаментални права, е истакнато дека и натаму треба да продолжат напорите за да се стави крај на корупцијата на сите нивоа.

Во однос на Државната комисија за спречување на корупцијата, во Извештајот се наведува дека таа е особено проактивна во спречувањето на корупцијата и отвори голем број случаи, вклучително и оние во кои се вклучени високи функционери од целиот политички спектар. Понатаму се вели дека ДКСК продолжува да ги решава наводите за непотизам, блискост и политичко влијание во процесот на вработување во јавниот сектор, но, од страна на националните авторитети треба да се осигури соодветно следење на нејзините извештаи и препораки.

Основните препораки што се дадени во Поглавјето 23 се однесуваат на:

- „Да се зголеми евиденцијата за конечни пресуди за случаи на корупција на високо ниво, вклучително и со понатамошно одземање на криминални средства“ и
- „Да се демонстрира политичка волја за борба против корупцијата преку поддршка на релевантни тела со натамошни финансиски и човечки ресурси и преку обезбедување јасни политички упатства за сите државни институции за тоа како да се справат со корупцијата во согласност со препораките на Државната комисија за спречување на корупцијата“ и
- „Јавното обвинителство мора да го покаже својот капацитет да биде проактивно во спроведувањето на случаите упатени од Државната комисија за спречување на корупција, Државниот завод за ревизија и други институции“.

Извештајот за Северна Македонија во рамките на Петтиот круг на оценка на ГРЕКО што се однесува на спречување на корупција и промовирање на интегритет кај централната власт (највисоките извршни функции) и органите за спроведување на законот што беше усвоен во март 2019 година, содржи вкупно 23 препораки од кои девет се однесуваат на извршната власт, а 14 во однос на органите за спроведување на законот, односно за МВР. Како што е наведено во Извршното резиме, „овој извештај ја оценува ефективноста на законската рамка во Северна Македонија за спречување на корупцијата

во однос на лицата на кои им се доверени највисоките извршни функции (министри и државни секретари, како и политички советници) и припадниците на полициските сили, како во Бирото за јавна безбедност така и тие кои се во надлежност на Министерството за внатрешни работи. Корупцијата се смета за сериозен проблем во Северна Македонија. Тековниот извештај има за цел да ги зајакне можностите на земјата за борба против корупцијата, особено во однос на транспарентноста, интегритетот и одговорноста на јавните службеници и институции“. Одговорите во однос на исполнувањето на препораките беа доставени до ГРЕКО во текот на декември 2020 година и во март 2021 година од страна на ГРЕКО ќе биде усвоен првиот извештај за усогласеност и доставен до Владата, по што ќе биде познато колку од препораките се исполнети, делумно исполнети или неисполнети.

Индексот на перцепција на корупцијата на Транспаренси Интернејшенел (ТИ) покажува дека последниве години Република Северна Македонија стагнира во борбата против корупцијата, но едновремено бележи и пад на ранг листата на земјите. Така во извештајот за 2019 година, што ТИ го објави на почетокот од 2020 година, Северна Македонија го зазеде 106-то место со 35 индексни поени, додека во извештајот за 2020 година, објавен во јануари 2021, земјава оствари исто така 35 индексни поени но забележа пад и се наоѓа на 111 место.

Ризиците од корупција нотирани во претходно наведените извештаи се исто така препознаени и обелоденети во ревидираната Национална стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси за што се предложени соодветни мерки и активности во Акциски План 2021-2025 година за нивно надминување.

Сето ова укажува дека **состојбата со корупцијата е сериозна** и неопходни се натамошни чекори за зајакнување на материјално-техничките и човечките капацитети на надлежните институции, нивна независност и проактивност во постапувањето.

5. Активности за подобрување на квалитетот во работењето

5.1. Деловник *за работа на ДКСК*

Деловникот за работа е основен документ со кој поблиску се уредува начинот на работа и одлучување на ДКСК. Истиот е донесен на 05.03.2019 година, а потоа во август 2019 година е изменет и дополнет.

Во јуни 2020 година, ДКСК го измени и дополни Деловникот за работа во насока на доуредување и унапредување на работењето на ДКСК пред се во услови на итност и вонредна состојба и одржување на седници преку видео конференциска врска.

Во јули 2020 година ДКСК утврди пречистен текст на Деловникот за работа и истиот е објавен на веб страната на ДКСК.

5.2. Стратешки план за период 2021-2023

Стратешкиот план на ДКСК е сеопфатен документ со кој беа утврдени приоритетните цели, мерките и активностите што треба да се преземат за реализација и креирање на соодветни политики со цел постигнување на истите.

Зајакнување на одлучната и неселективна борба со корупцијата и судирот на интереси и јакнење на интегритетот и независноста на институциите во насока на владеењето на правото и доброто управување е приоритет кој треба да се оствари преку реализација на Стратешкиот план во периодот од 2021 до 2023 е следниот.

Реализацијата на овој приоритет е планирано да се оствари преку исполнување на следниве Стратешки цели:

- Унапредување на системот за превенирање и спречување на корупцијата и судирот на интереси;
- Донесување на основани и спроведливи одлуки на ДКСК;
- Подобрување на квалитетот на координацијата и соработката со органите на државната управа, јавните институции и граѓанските организации и
- Зајакнување на институционалниот капацитет на ДКСК.

Со Стратешкиот план планирани се ресурсите за реализација на наведените програми: потребниот број на вработени, потребните финансиски средства распределени во текот на годините 2021, 2022 и 2023 година.

5.3. Стратегија за промоција на системот за заштита на укажувачите

Заради подобро информирање на граѓаните и на сите засегнати страни во Република Северна Македонија и воспоставување ефикасен и ефективен систем на заштитено пријавување и заштита на укажувачите во земјата, но и да се охрабрат граѓаните за пријавување на незаконски, недозволени или друго незаконито однесување, врз основа на меѓународните практики и искуства, во 2017 година започна да се изготвува Стратегија за промоција на системот за заштита на укажувачите преку ИПА 2012 Проект "Зајакнување на националните капацитети за борба против организираниот криминал и корупцијата".

Како резултат на оваа активност, во март 2019 година ДКСК усвои „*Стратегија за промоција на системот за заштита на укажувачите"* која има три цели:

- Спроведување на кампања за подигање на јавната свест за промовирање на позитивните аспекти на заштитеното пријавување и улогата на укажувачите,
- изработка и дистрибуција на памфлет за најдобрите практики, системи и процедури за заштитено пријавување и
- реализација на обуки за различни целни групи.

Иако се очекуваше имплементацијата на оваа Стратегија за се реализира во 2020 година, сепак голем дел од активностите се одложија за реализација во 2021 заради ефектите од Ковид-19 пандемијата. Во 2020 се започнаа сите подготвителни активности околу обезбедување на експерти и новиот изглед на on-line обуки кои станаа особено актуелни во последниов период.

5.4. Критериуми за рангирање на предметите по кои постапува ДКСК

Соочувајќи се до огромниот број на пријави што граѓаните ги доставуваа како во текот на 2019 (1172 пријави), така и во 2020 година (550 пријави), ДКСК се најде во ситуација да троши време за одлучување по предмети кои се во надлежност на други органи, или пак воопшто не содржат елементи кои укажуваат на коруптивно однесување или злоупотреба на службена должност. Имајќи ги во предвид ограничените ресурси со кои располага (вработени, софтверски апликации), но и ризикот од ненавремено постапување по пријави со јаки и основани наводи, ДКСК се изготви „Упатство за рангирање на предметите за постапување на ДКСК по основ на доставени пријави“.

Целата на ова Упатство е преку евалуација на дефинираните критериуми, на објективен начин да се изврши избор на пријави по кои ДКСК ќе постапува а кои содржат доволно јасни и цврсти наводи за коруптивни постапувања или судир на интереси за службени лица во период на нивниот активен мандат. Со Упатството ќе бидат опфатени пријавите доставени по 01.01.2020 година и истото е објавено на веб страната на ДКСК.

5.5. Транспарентност во работењето на ДКСК и информирање на јавноста

Навременото известување на јавноста и транспарентност при работењето се основно мото во дејствувањето на ДКСК. Иако седниците на кои ДКСК ги носи одлуките од своја надлежност се јавни и медиумите редовно присуствуваат за нивното времетраење, ДКСК секогаш навремено ја известува јавноста за актуелни предмети, состојби и активности.

ДКСК во текот на 2020 година оствари 60 состаноци и средби со претставници од домашни институции, 40 состаноци со странски делегации и организации со цел зајакнување на меѓу институционалната соработка и обезбедување поддршка на капацитетите и активностите на ДКСК. Претседателот и членовите на ДКСК присуствуваа на две меѓународни конференции и четири конференции со претставници од земјата (организирани Online) на кои фокус беше состојбата со корупцијата и активностите за нејзино спречување.

Во насока на информирање на јавноста беа одржани три прес конференции, претседателот и членовите на ДКСК присуствуваа на 30 телевизиски јавни дебати и контактни емисии, а дадени се повеќе од 50 интервјуа.

6. Соработка со други институции и меѓународна соработка

Соработка со граѓанските и меѓународните организации чија активност е поддршка на борбата против корупцијата започната во 2019 година успешно продолжи и во текот на 2020 година. Новиот вид on-line комуникација со партнерите од граѓанските организации и меѓународни институции наметната поради следење на препораките за заштита од Ковид-19 пандемијата, не го намали бројот на проекти кои во текот на 2020 година имаат конечни испорачани резултати или започнаа да се реализираат.

6.1. Соработка со граѓански организации

Платформа на граѓански организации за борба против корупцијата

Платформата на граѓански организации за борба против корупцијата формирана од 16 граѓански организации[17], даде несебичен придонес и поддршка на ДКСК во како во фазата на изготвување на Националната стратегија за спречување на корупцијата 2021-2025, така и во фазата на нејзино ревидирање во периодот ноември-декември 2020 година. Обезбедувајќи финансиска поддршка од разни извори, како проекти кои се реализираа во 2020 година, а се поврзани со работењето на ДКСК се следниве:

Проект: „Набљудување на успешноста на работата на ДКСК“

Реализацијата на овој проект започна во текот на 2019 година со главна цел - следење на активностите на ДКСК и анализа на донесените одлуки за предметите по кои постапува. Извештајот е изготвен врз основа на анализа на документи кои се јавно достапни на веб-страницата на ДКСК, истиот е објавен и јавно достапен на веб страната на Платформа на граѓански организации за борба против корупцијата[18].

Како резултат на спроведените активности со овој проект, во текот на 2020 година објавени се и следните извештаи:

- Прв извештај за работата на Државната комисија за спречување корупција за период март – септември 2019
- Втор извештај за работата на Државната комисија за спречување корупција за период октомври – декември 2019;
- Студија за јавни политики: Зголемување на ефикасноста на работењето на ДКСК;
- Методологија и инструменти на Антикорупциска комисија во пресрет на изборите;
- Истражување: Проблемите во финансирањето на политичките партии;
- Предизвиците на отчетност и внатрешен интегритет на институции со висок ризик од корупција;

[17] Асоцијација за демократски иницијативи, Институт за демократија Социетас Цивилис Скопје, Истражувачки центар за граѓанско општество, Коалиција за правично судење, Македонски центар за меѓународна соработка, МОСТ, Метарморфозис, Охрид Институт, Транспаренси Интернешнал Македонија, *Транспарентност Македонија, Фондација Отворено општество – Македонија, Форум ЦСИД, Центар за граѓански комуникации, Центар за истражување и креирање политики, ЕВРОТИНК – Центар за европски стратегии, Хелсиншки комитет за човекови права, SCOOP – Центар за истражувачко новинарство*

[18] http://antikorupcija.mk/mk/record.php?id=1182&mv=4&fbclid=IwAR1NhsjcGV2-HUfOt8xvOb8s-5Me40q5Lv2cFMYJCocEF3MrPo22eAOjg9s

Во рамките на истиот проект, како поддршка на законските надлежности на ДКСК, беше започната антикорупциска проверка на легислативата на четири законски решенија. Проектот е сеуште во тек.

Институт за демократија Социетас цивилис – Скопје ИДСЦС

Проект: "Антикорупциска едукација на учениците во средните училишта"

Проектот "Антикорупциска едукација на учениците од средните училишта", започнат во 2019 година продолжи да се реализира и во 2020 година. Проектот се реализира во соработка со граѓанската организација Институт за демократија – ИДСЦС, Министерството за образование и наука и Бирото за развој на образованието.

Во првата половина од 2020 година беа изготвени прирачници за професорите и учениците, но и се подготви и едукативна кампања – антикорупциски речник. Дел од истиот е објавен и на веб страницата на ДКСК.

Во втората половина од 2020 година, во средните училишта по предметот Граѓанско образование, во часовите за учениците беа вклучени и антикорупциски содржини.

Транспарентност Македонија – ТМ

Проект: „Следење на работата, ефективноста, транспарентноста и одговорноста на ДКСК"

Во јуни 2019 година, ТМ во соработка со Институтот за човекови права и поддршка на Амбасада на Велика Британија во Република Северна Македонија, започна со проект **„**Следење на работата, ефективноста, транспарентноста и одговорноста на Државната комисија за спречување на корупцијата**" -** сличен на претходниот. Проектот кој заврши во март 2020 година имаше за цел, со анализа на законските надлежности и следењето на работата и постигнувањата на ДКСК, да се даде оценка за нејзината ефективност и транспарентност, по што ќе произлезат предлог -препораки за унапредување на состојбите.

Во 2019 година беа издадени два квартални извештаи за следење на работата на ДКСК достапни на веб страната на Транспарентност Македонија, а во 2020 година издаден е Трет квартален извештај за следење на работата на ДКСК за период декември 2019 – февруари 2020 година, исто така објавен на веб страната на ТМ [19].

Транспарентност Интернешнал Македонија

Проект: „Проценка на ризични области и ризични точки при пријавување на имотната состојба"

Со член 19 став 1 од ЗСКСИ предвидува ДКСК да усвои годишен план за следење на имотна состојба и судирот на интереси врз основа на идентификувани ризици од корупција на одделни категории на субјекти и слично[20]. Заради изработка на овој годишен план и

[19] http://www.transparentnost-mk.org.mk/sodrzina_detalno.aspx?id=305

[20] (1) Државната комисија во последните три месеци од тековната година усвојува годишен план за наредната година за контролата на финансирањето на политичките партии и следење на имотна состојба и судирот на интереси, применувајќи пристап заснован на проценка на ризикот од корупција, при што е должна да ги земе предвид:

избор на примерок врз основа на објективни критериуми, со финансиска поддршка од USAID, обезбедена е експертска помош и за таа цел Транспарентност Македонија изготви и до ДКСК достави „Методологија за проверка на имотната состојба на судиите“ врз основа на утврдени ризични точки при пријавување на имотната состојба и детектирање на можностите за прикривање на имотната состојба.

Оваа Методологија треба да биде основ избор на судии кои ќе бидат опфатени со годишните планови за проверка на изјавите за имотна состојба.

Проект: „Ранливост на законската регулатива во однос на корупција, проценка на практиките и процедурите за вработување со посебен фокус на непотизам, кронизам и клиентелизам”

Реализацијата на овој проект започна во септември 2019 година, како нужност за надминување на состојбите при вработувањата во јавниот сектор, а кои произлегуваат од недоволно регулирани постапки, нејасни или непостоење на процедури, големи дискрециони овластувања при избор во постоечката законска регулатива. Големиот број на предмети по кои постапуваше ДКСК и покрај законското регулирање, укажуваа на силно партиско влијание, непотизам, кронизам и клиентализам, особено во јавните институции и акционерските друштва формирани од Влада на РСМ, што говори за вградена корупција во самите закони.

Ова ја иницираше потребата од скенирање и анализа на правната регулатива (законските и подзаконските акти) со кои се уредува постапката за пополнување на работните места во јавниот сектор, и тоа преку постапка за вработување, постапката за унапредување и постапка за мобилност на службениците во јавниот сектор, се со цел да се проценат видовите ризици и степенот на корупција во постапките за вработување во јавниот сектор, да се идентификуваат слабостите и да се дадат препораки за надминување на утврдените слабости.

Проектот беше реализиран со поддршка од Амбасадата на Кралството Холандија и октомври 2020 беше издаден Финален извештај: “Проценка на ранливост од корупција во политиките и постапките за вработување, со посебен фокус на непотизам, кронизам и клиентелизам.“

Со проектот беа анализирани 31 закон, подзаконски акти, три Годишни извештаи од Регистарот за вработените во јавниот сектор, изработен е Акциски план со вкупно 42 соодветни препораки со предложени 151 активности кои треба да се преземат за измена на одредени закони заради надминување на нотираните ранливи точки во постапките за вработување, унапредување и мобилност на административните службеници[21]. Во самиот извештај изработена е и Методологија за спроведување тромесечен мониторинг над спроведување на препораките. Финалниот извештај е доставен и до Владата на РСМ и Министерството за информатичко општество и администрација, како bench marks на дел од активностите на работната група за Реформа во јавната администрација.

Транспарентност Интернешнал Македонија со обезбедена финансиска поддршка од USAID CEP за потребите на ДКСК изврши ажурирање на Методологијата за антикорупциска проверка на легислативата и обезбеди обуки за вработените за нејзина имплементација.

- податоците за идентификувани ризици од корупција согласно со анализата на ризик од корупција од членот 17 став 1 точка 17 од овој закон,

- податоците за ризикот на одделни категории на субјекти, одделни субјекти и други достапни податоци за субјектите и слично.

[21] https://dksk.mk/wp-content/uploads/2020/12/%D0%A4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98.pdf

Соработката на овие и на други активности во рамки на проектот ќе продолжи и во 2021 година.

Асоцијација за демократска иницијатива и Коалиција на здруженија на граѓани "Сите за правично судење"

Проект: Мониторинг и подобрување на капацитетот на институциите во справување со организиран криминал и корупција

Проектот кој започна да се реализира во февруари 2019 година со цел подобрување на работата на институциите со мандат за борба против организираниот криминал и со рок на реализација 30 месеци, има за ефект постигнување специфични проектни цели:

- подобрување на транспарентноста на Специјалното јавно обвинителство (СЈО), Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и Државната комисија за спречување на корупција (ДКСК) и
- оценка на ефикасноста на Основниот суд Скопје 1 во постапувањето по случаи на организиран криминал и корупција

и зголемување на довербата на јавноста во институциите кои имаат мандат за борба против организираниот криминал и корупција.

Во рамките на проектот, за периодот јануари – јуни 2020 е издаден е извештај: *Транспарентноста на институциите за спречување на корупцијата во време на пандемија: Колку е значајна борбата против корупцијата во вонредна состојба".*

6.2. Соработка со меѓународни организации

Поддршката кон ДКСК не изостана и од меѓународната заедница, така што во текот на 2020 година со директна поддршка започна реализација на многу активности со кои се остваруваат неколку важни надлежности на ДКСК.

УСАИД – НМСИ

Соработката со УСАИД продолжи и во 2020 година преку реализација на проектот на НМСИ со цел развивање на комуникациски капацитети на ДКСК. Оваа активност беше фокусирана кон членовите на ДКСК и беа подготвени и испорачани повеќе документи :

- Проценка на состојбата на ДКСК и Анализа на ставовите за селектирани новинари
- Комуникациска стратегија
- Поставување на системот на комуникации и дефинирање на процедури
- Политика за односи со медиуми и Политика за комуникација на социјални медиуми
- План за комуникација на социјалните медиуми
- Избор на лого и слоган
- Креирање профили на социјалните медиуми
- Организација и одржување на обуки со испорака на прирачник
- испорака на дневни медија мониторинг извештаи
- испорака на дневен клипинг извештај и комуникациски консалтинг по потреба
- Дизајн и продукција на елементи за брендирање и книга на графички стандарди

Совет на Европа

Во рамките на воспоставената соработка со проектот против економски криминал, кој се имплементира од страна на Советот на Европа, во рамките на Хоризонталната програма за Западен Балкан и Турција, во првата половина од 2020, се реализираше работилница на тема; „Проценка на капацитетите на државната комисија за спечување корупција за финансирање на политичките партии“. Соработката со Совет на Европа ќе продолжи и понатаму по утврдениот план на активности. На работилницата одржана на почетокот на март 2020 година покрај претставници на ДКСК присуствуваа и претставници од ДИК, ДЗР и ААВМУ како институции кои на некој начин вршат мониторинг над политичките партии како над редовното работење, така и на нивните активности во текот на изборниот процес. Од оваа работилница за потребите на ДКСК произлегоа два документи: „Методологија за спроведување контрола/следење на активности поврзани со финансирање на политичките партии и изборните кампањи“ и „Упатства и внатрешни постапки за следење на финансирањето на политичките партии и изборните кампањи од Државната комисија за спречување на корупцијата“.

Регионална Антикорупциска Иницијатива

Во септември 2020 година, Регионалниот секретаријат за борба против корупција (Секретаријат на РАИ) и ДКСК потпишаа Меморандум за разбирање и соработка со цел унапредување на каналите за известување на укажувачите и механизмите за нивна заштита, преку имплементирање на активностите предвидени во рамките на проектот финансиран од ЕУ „Прекинување на тишината: Унапредување на политиките и културата на укажување на земјите од Западен Балкан и Молдавија“ (во натамошниот текст: Проектот) имплементиран од РАИ Секретаријатот.

Крајната цел на потпишувањето на Меморандумот е зајакнување на каналите за обелоденување на информациите и механизмите за заштита во рамки на надлежностите на ДКСК, што е клучно за поттикнување на укажувањето како ефективна алатка за спречување, откривање и истражување на корупцијата.

ОБСЕ Мисија во Скопје

Долгогодишната соработка со ОБСЕ Мисијата во Скопје продолжи и во 2020 година, преку потпишување на Меморандум за разбирање помеѓу ОБСЕ и ДКСК за спроведување на заеднички активности за периодот 2020-2022. Во рамките на овој документ е договорено ОБСЕ да даде стратешка поддршка на ДКСК во нејзините напори во спроведување на активностите во областа на превенција на корупцијата и јакнење на личниот и институционалниот интегритет, особено на локално ниво, и во согласност со националните стандарди, заложбите на ОБСЕ и меѓународните стандарди.

Во 2020 година во рамките на проектот беа изготвени „Политика на интегритет на локално ниво“ и „Насоки за примена на Политиката на интегритет на единиците на локалната самоуправа“.

Проект: ИПА II - Поддршка кон реформата на јавната администрација.

Поддршката на ДКСК преку овој проект е насочена преку шест (6) области:

- Зајакнување на капацитетите на ДКСК преку обуки и подобрување на организациската поставеност заради подобро реализирање на своите

надлежности и развивање на соодветни ИТ алатки за подобрување на комуникацијата и мерењето на перформансите, транспарентноста и отчетноста на ДКСК;
- Промовирање на концептот на интегритет и негова имплементација на политичко и професионално ниво, вклучувајќи развивање на соодветни ИТ алатки за прибирање на податоци и мониторирање;
- Поддршка во имплементација на Законот за заштита на укажувачите и јакнење на свеста за позитивниот контекст на заштитата на укажувачите;
- Поддршка за развој и спроведување на кампањи за борба против корупција, за подигање на свеста во рамките на јавната администрација, деловната заедница, претпријатијата во државна сопственост и граѓанското општество за важноста на етичкото однесување и интегритетот, како и на достапните алатки за спречување на корупција и судир на интереси;
- Надградба и интерконекција на имплементацијата на платформата за е-учење со Системот за управување со учењето (LMS) во рамките на МИОА и развој на лекции за интегритет, заштита од невистини, етика, корупција и судир на интереси со соодветен методолошки пристап и аудио-визуелна содржина за различни целни групи и
- Поддршка во процесот на Националната стратегија за спречување и репресија на корупцијата и конфликт на интереси во делот на развој на ИТ алатка за нејзино следење.
- Дополнителна активност која ќе се обезбеди преку проектот е изработување на софтверско решение за антикорупциска проверка на легислативата

Период на имплементација на проектот е 24 месеци.
Имајќи ја предвид актуелната состојба со пандемијата, голем дел од активностите предвидени за реализација во првата година се пролонгираа.

ИПА - Реорганизација на државната управа
Компонента 2– Подобрување на рамката на дискрециони овластувања

Кон крајот на 2020 година во рамки на ИПА проектот - Поддршка на државна реорганизација, започна реализацијата на Компонентата 2 – Подобрување на рамката на дискрециони овластувања што има за цел оптимизирање на сè вкупната институционална рамка, подобрување на работата на јавните служби и зајакнување на етиката, интегритетот, транспарентноста и одговорноста на јавната администрација. Со проектот треба да се обезбеди анализа на:
- регулативата која го регулира издавањето на различни типови дозволи, лиценци кои имаат влијание врз екологијата;
- законската регулатива која обезбедува индивидуални права и одговорности на граѓаните (даноци, имотно правни односи)
- законската регулатива која го опфаќа вработувањето во специфичните области.

Периодот на реализација на овој проект е 30 месеци.

7. Буџет, завршна сметка и финансирање

Средствата за работењето на ДКСК се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија преку буџетската сметка број 020036004663719 што функционира преку Трезорскиот систем при Министерството за финансии како корисник на буџетот од прв ред.

Во табела 15 прикажани се средствата кои од Буџетот на РСМ се планирани за потребите на ДКСК во текот на 2019 и 2020 година.

Табела 15: Буџет на ДКСК

Ставка	2020			2019		
	Буџет	Реализа-ција	Реализа-ција на буџет во %	Буџет	Реализа-ција	Реализа-ција на буџет во %
40-Плати и надоместоци	25,461,000	24,771,136	97.3	22,263,000	21,703,341	97.5
42- Стоки и услуги	7,770,000	6,120,513	78.8	12,000,000	5,142,837	42.9
46- Трансфери	18,000	15,000	83.3	110,000	30,516	27.7
48-Капитални расходи	500,000	237,102	47.4	1,230,000	0	0.0
Вкупно:	**33,749,000**	**31,143,751**	**92,3**	**35,603,000**	**26,876,694**	**75,5**

Намалениот износ на планирани средства во 2020 година во однос на 2019 година се должи на последиците од Ковид-19 кризата, извршената реалокација на средствата на други корисници со ребалансот на Буџетот за 2020 година, како и на ограничувањето на набавките.

Во Табела 16 се прикажани планираните расходи во текот на 2020 година по намени и поединечните трошења од ставките за расходи

.

Табела 16: Планирани и реализирани расходи на ДКСК

Расходи	2020		2019	
	Буџет	Реализирано	Буџет	Реализирано
Основни плати	18,451,000	17,791,763	16,113,000	15,722,861
Придонеси за социјално осигурување	7,010,000	6,979,373	6,150,000	5,980,480
Патни и дневни расходи	800,000	680,543	2,500,000	595,351
Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	2,270,000	2,159,578	2,400,000	1,747,274
Материјали и ситен инвентар	940,000	446,375	900,000	313,587
Поправки и тековно одржување	800,000	405,947	500,000	51,260
Договорни услуги	2,400,000	2,386,808	4,800,000	1,877,894

Други тековни расходи	560,000	41,262	900,000	557,471
Разни трансфери	18,000	15,000	110,000	30,516
Купување на опрема и машини	0	0	500,000	0
Градежни објекти	0	0	300,000	0
Други градежни објекти	400,000	211,496	30,000	0
Купување на мебел	0	0	100,000	0
Вложување и нефинансиски средства	100,000	25,606	300,000	**0**
ВКУПНО:	**33,749,000**	**31,143,751**	**35,603,000**	**26,876,694**

Во најголем дел планираните средства се наменети за исплата на плати и даноци и придонеси од плати за 24 државни службеници (од октомври 2020 година – 23 вработени) и седум избрани членови на комисијата.

Најголем износ на средства се потрошени за секојдневното функционирање на Комисијата односно за плаќање на: патни трошоци за членови на комисијата, комунални услуги, греење, комуникација и транспорт, пошта, телефон, интернет, услуги за превод на материјали, копирање, печатење и издавање, осигурување на недвижности, ангажирање на две надворешни лица за одржување на ИТ опремата и софтверот со кои располага ДКСК, ангажирање на две надворешни лица за користење на надворешна експертиза согласно член 28 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси и слично.

Во јануари 2020 година беше донесен план за јавни набавки, кој во текот на 2020 година претрпе три измени поради намалување на средствата како резултат на ефектите на Ковид-19 кризата, но и поради нужноста за реконструкција на просториите што ДКСК ги користи. Од планираните 23 набавки, во текот на 2020 година беа реализирани единаесет постапки, во вкупен износ од 2.080.563 денари со вклучен ДДВ, а за останатите дванаесет набавки не се склучени договори.

Потребата од реалокација на средствата во Буџетот на РСМ за справување со ефектите од Кови-19 кризата ја доведе во неизвесност набавката на просториите планирани за сместување на ДКСК, така што ДКСК одлучи преку реконструкција на просториите да ги подобри условите како би можело конечно да се стави во функција опремата што ДКСК, преку ИПА проектите ја има на располагање од 2018 година. Набавката за реконструкција на деловните простории беше отпочната два пати во текот на 2020 година, но за истата не беше склучен договор. На почетокот на 2021 година, Владата на РСМ изнајде солуција за решавање на просторните проблеми на ДКСК, кое што ќе биде остварено во текот на 2021 година.

Во текот на 2020 година ДКСК прими донација во ствари - канцелариски мебел која донација е прикажана како зголемување во Билансот на состојба за 2020 година.

Компјутерската опрема, која преку ИПА фондовите на Европската Унија беше обезбедена за потребите на ДКСК и требаше да се стави во употреба до декември 2019 година, сеуште не е целосно ставена во функција. Ова е пред се поради нерешените просторни услови, така што серверите сеуште се сместени во Министерство за правда, а другиот дел од опремата и покрај тоа што е преземен и се наоѓа во просториите на ДКСК, истиот не е целосно функционален. Владата на РСМ, со буџетот за 2021 година обезбеди средства за повеќегодишна набавка на софтверското решение за електронско доставување на изјава за имотна состојба и интереси, нивно објавување, систем за прибирање на податоци од други институции, нивна обработка, модул за менаџирање со

документи и одржување на целокупниот систем, за чија реализација во тек е јавна набавка за избор на најповолен економски оператор.

8. ЗАКЛУЧОЦИ

Годината 2020 ќе остане запаметена како година на Корона-19 пандемијата и година на заштита на јавното здравје како приоритетна цел на светско ниво. Во таа насока Владата на РСМ пропиша посебни услови за работа и рестриктивни мерки за работење и движење кои во многу го изменија начинот на редовното работење на сите субјекти, како од јавниот така и од приватниот сектор, вклучително и на ДКСК.

И во 2020 година се потврдија наодите за бројни слабости во законите и нивна злоупотреба, особено при вработувања во јавниот сектор по принцип на влијанија (партиски, роднински, пријателски), злоупотреба на функции и овластувања при издавање разни дозволи, одобренија, договори, создавање услови за фаворизирање на компании и слично.

За подобрување на своето работење, ДКСК донесе нови акти за внатрешна организација и систематизација на работните места во Секретаријатот, изработи апликација и Критериуми за приоритетизација на предметите, го измени Деловникот за работа и обезбеди on-line одржување на седници и колегиуми и работа од дома на вработените.

Покрај проблемите што се почувствуваа во целата држава произлезени од Ковид-19 кризата, ДКСК продолжи да се соочува како со старите така и со нови проблеми во своето работење. Имено:

1. Недоволниот број на вработени, примената на мерките за заштита од Корона вирусот за работата во турнуси, отсуствата поради вирусна зараза или карантинска изолација, го намали опфатот и постапувањата по започнатите предмети и проекти.
2. И во 2020 година не се реши проблемот за обезбедување просторни услови и финансиски средства за развивање на софтверско решение за пристап до базите на податоци до 17 други институции, ниту за електронско поднесување за Изјавата за имотна состојба и интереси.
3. Нотирани се и други одредби од ЗСКСИ кои предизвикаа дилеми во постапувањето заради нивната непрецизност и недореченост.
4. Не усвоената Национална стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси од страна на Собранието на РСМ го оддолжи постапувањето на институциите во навремено спроведување на планираните мерки и активности со Акцискиот план и ја оневозможи законската надлежност на ДКСК за следење на спроведувањето на Националната стратегија.

Членовите на ДКСК оценуваат дека и во текот на 2020 година, и покрај сите предизвици, како на државно така и на институционално ниво, Државната комисија продолжи ефикасно да ги извршува своите надлежности во рамки на расположливите капацитети.

9. ПРЕПОРАКИ

Во насока на подобрување на целокупното работење и зголемување на ефектите од работа на ДКСК, потребно е во наредните периоди да се преземат одредени мерки и активности кои ќе придонесат за нејзино подобро функционирање. Спроведувањето на конкретни мерки и активности не се задача само на ДКСК, туку и на други институции. Во тој контекст ги предлагаме следниве препораки:

ДКСК

Да се реализира набавката на софтверско решение за пристап до базите на податоци до 17 други институции и електронско поднесување за Изјавата за имотна состојба и интереси.

Министерство за правда

Врз основа на утврдените слабости на Законот за спречување на корупција и судир на интереси (точка 3.9. во овој Извештај), да се иницира измени и дополнувања на законот заради надминување на наведените слабости.

10. Прилози

Иницијатива за поведување постапка за кривично гонење по предмети од областа на корупцијата	Прилог 1
Иницијативи пред надлежни органи за поведување постапка за утврдување на одговорност на службени лица	Прилог 2
Поднесени иницијативи за одговорност и разрешување на службени лица поради постоење на судир на интереси	Прилог 3
Завршна сметка за 2020	Прилог 4

Иницијатива за поведување постапка за кривично гонење по предмети од областа на корупцијата **Прилог 1**

р.број	Иницијативата е		Краток опис	Со иницијативата се бара	Органот доставил информација до ДКСК	Ефект од постапување
	доставена до	датум на доставување				
1	ОЈО Скопје	06.08.2020	основи на сомневање дека во својство на одговорно лице на Јавното претпријатие сторил кривично дело Злоупотреба на службената положба и овластување од член 353 од Кривичниот законик на Р.Северна Македонија и Несовесно работење во службата од член 353-в од Кривичниот законик на Република Северна Македонија затоа што свесно и намерно ја искористил својата службена положба или овластување и со пречекорување на границите на службеното овластување	Иницијатива за кривично гонење на ВД Директорот на ЈП за ----------, ----------	24.02.2021	Се води предистражна постапка. Ќе следи допол нително известување
2	ОЈО Скопје	05.01.2021	Злоупотреба на средствата за финансирање на изборната кампања од член 165-а од Кривичниот законик на Република Северна Македонија затоа што свесно и намерно ја искористил својата положба или овластување и овозможил финансирање на изборната кампања за Предвремените парламентарни избори 2020 на својата политичката партија „----------“ од недозволени извори спротивно на член 83 став 1 алинеја 4 и извори кои не се предвидени со Член 83 став 2 од Изборниот законик	иницијатива за кривично гонење на одговорните лица, ----------претседател и генерален секретар на политичката партија „----------“	во тек	

Иницијативи до надлежни органи за поведување постапка за утврдување на одговорност на службени лица **Прилог 2**

р.број	Иницијативата е		Краток опис	Со иницијативата се бара	Органот доставил информација до ДКСК	Ефект од постапување
	доставена до	датум на доставување				
1	Министерство за образование	16.08.2020	незаконитости во работењето проф.д-р.---------- како Претседател на ----------на Република Северна Македонија во постапката за избор на членови на Националниот совет за високото образование и научно-истражувачка дејност, Одборот на акредитација и Одборот за евалуација, спроведена врз основа на Јавен повик од 06.02.2019 година.	Да спроведе постапка за поништување на донесените Одлуки за избор на предлог членовите и членовите на Националниот совет за високото образование и научно-истражувачка дејност, Одборот на акредитација и Одборот за евалуација;	нема доставено одговор	
	Министерство за образование	16.08.2020		Да ги поништи сите акти донесени од страна на постојниот состав на Интеруниверзитетскатаконференција на РСМ и	нема доставено одговор	
	Министерство за образование	16.08.2020		Да иницира нова постапката за конституирање на нов состав на Интеруниверзитетската конференција на РСМ согласно Законот за високото образование	нема доставено одговор	
2	Министер за здравство	09.03.2020	постоење сомневање дека со донесување на Одлуката за избор на кандидат по објавен оглас за засновање работен однос бр. 04- 1814/12 од 22.11.2018 година в.д. директорот ---------- извршил избор на кандидат кој не ги исполнил условите предвидени во членот 164-6 став 1 алинеја 1 од Законот за здравствена заштита, ниту алтернативниот услов предвиден во член 164-6 став 2 од Законот.	утврдување на одговорност на ВД директорот на ЈЗУ ----------	нема доставено одговор	
3	Влада на РСМ	16.04.2020	постоење сомневање за судир на интереси и повреда на начелата утврдени во Кодексот за етичко однесување за членовите на Владата и носителите на јавни функции именувани од страна на Владата, како и на одредбите од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси .	утврдување на одговорност на ----------, надворешен соработник - посебен советник за прашања во областа на ---------- ангажиран во Канцеларијата на премиерот	доставено	Известување од Владата на РСМ - нема утврдено судир на интереси и злоупотреба на позицијата , постапувал совесно и во насока на остварување на јавниот интерес
4	УО на Централен регистар	01.07.2020	сомневање за прекршување на одредбите од членот 20-а од Законот за сметководството на непрофитните организации порад неповедување прекршочна постапка пред надлежен суд за прекршоците утврдени во членот 20 ста (1) точки, 1), 2), 3), 4), 5) и 6), односно неподнесување на финасиски извештаи од срана на невладини организации	утврдување на одговорност на Директорот на ----------, ----------	доставено	Управниот одбор на Централен регистар на РСМ не поведува постапка, директорот постапил согласно своите законски надлежност
5	Влада на РСМ	24.07.2020	Како в.д. директор постапил спротивно на член 35 и член 39 од Законот за филмската дејност и одредбите од склучените договори за финансирање на филмски проекти избрани на конкурс со филмски продуценти врз основа на член 25 став(1) од Законот за филмска дејност, а со тоа не постапил и согласно Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси.	утврдување на одговорност на Директорот на Агенцијата за ----------Р.Северна Македонија, ----------	доставено	Донесена е одлука дека на директорот на Агенцијата за----------му е завршен мандатот и договорот не му се продолжува, ќе биде избран нов директор

Иницијативи до надлежни органи за поведување постапка за утврдување на одговорност на службени лица

р.број	Иницијативата е доставена до	Иницијативата е датум на доставување	Краток опис	Со иницијативата се бара	Органот доставил информација до ДКСК	Ефект од постапување
6	Влада на РСМ	28.07.2020	Неправилности во спроведување на постапката и избор на член на Комисија за хартии од вредност	Преиспитување на целокупната постапка за избор на претседател и комисионери (членови) на КХВ и утврдување одговорност и преземање мерки за утврдување одговорност кон лицата кои учествувале во постапката	нема доставено одговор	
7	Влада на РСМ	14.10.2020	Управниот одбор на ФЗОРСМ не постапил согласно утврдените рокови во Законот за здравствено осигурување и не објавил конкурс за избор на директор на ФЗОРСМ поради што овозможило преземање на незаконски дејствија и донесување на незаконски одлуки од страна на Директорот ----------, во период од еден месец и десет дена кога неговиот мандат бил истечен.	утврдување на одговорност на седум членови на УО на ФЗОМ	нема одговорено	
8	Влада на РСМ	16.10.2020	основи на сомневање дека во својство на одговорно лице на Јавното претпријатие сторил кривично дело Злоупотреба на службената положба и овластување од член 353 од Кривичниот законик на Р.Северна Македонија и Несовесно работење во службата од член 353-в од Кривичниот законик на Република Северна Македонија затоа што свесно и намерно ја искористил својата службена положба или овластување и со пречекорување на границите на службеното овластување	утврдување на одговорност на ВД Директорот на ЈП ---------- , ----------	во тек	на 14-та седница на Влада од 22.10.2020 , на УО на ЈП е препорачано да го разреши ----------од директор
9	Влада на РСМ	29.10.2020	основаност на сомневањата за сторени прекршувања на членот 22 став 1 од Законот за вработените во јавниот сектор со донесување на Решение за вработување 1 (едно) лице на работно место– Раководител на Подрачна служба -Кичево во ---------- на определено време од 1 година, почнувајќи од 03.10.2018-03.10.2019 година, кој не го исполнил посебниот услов, согласно	утврдување одговорност на Директорите на ----------, ----------	да, доставил	во моментот на поднесување на Иницијативата посочените лица не се директори на ---------- односно не се носители на јавни функции
10	Влада на РСМ	22.10.2020	Изборот за претседател на Управниот одбор и Генерален директор на АД ---------- - ---------- е спротивен на Законто за трговски друштва затоа што не ги исполнувал условите односно го нема потребното работно искуство - 5 години- од стекнување на образованието (има три)	утврдување на одговорност на членови на Надзорен одбор на АД ----------	спроведена	разрешени членови

Иницијативи до надлежни органи за поведување постапка за утврдување на одговорност на службени лица **Прилог 2**

р.број	Иницијативата е		Краток опис	Со иницијативата се бара	Органот доставил информација до ДКСК	Ефект од постапување
	доставена до	датум на доставување				
	Градоначалник на Град Скопје	14.01.2021	Прекршувања на членот 92-а став 3 од Законот за средното образование и член 45 став 1 и член 59 став 2 од ЗОУП при избор на директор на СУГС----------, констатирани при инспекциски надзор од страна на Државниот просветен инспекторат, како и неможност на инспекторатот да констатира дали кандидатот на овој оглас – ---------- има стекнато соодветен сертификат КЕТ (КЕТ) (Cambridge English) согласно член 91 став 2 од Законот за Средното образование.	утврдување на одговорност на В.Д Директорот на Средно училиште на Град Скопје, „----------“	во тек	
11	до Совет на Град Скопје, Министерство за образование и наука, Наставнички совет на СУГС Димитар Влахов Скопје	14.01.2021	Основаност на сомневањата за сторени прекршувања на членот 92-а став 3 од Законот за средното образование и член 45 став 1 и член 59 став 2 од Законот за општата управна постапка при објавување и спроведување на овој оглас, кои прекршувања се констатирани при инспекциски надзор од страна на Државниот просветен инспекторат.	утврдување на одговорност на членовите на Училишниот одбор кои учествувале во спроведување на објавениот јавен оглас од 18.09.2019 година за избор на директор на СУГС „----------“	во тек	

Поднесени иницијативи за одговорност и разрешување на службени лица поради постоење на судир на интереси **Прилог 3**

р.број	Иницијативата е		Основ за иницијатива		Со иницијативата се бара	Органот доставил информација до ДКСК	Ефект од постапување
	доставена до	датум на доставување	член од ЗСКСИ	Краток опис			
1	Градоначалник на О. Дебар	03.03.2020	член 74 став 1 и член 75 став1	вработување на блиски лица на---------- в.д. директор на ---------- во институцијата каде е директор не се изземал од одлучување	утврдување на одговорност на ----------, в.д. директор на ---------- Дебар	нема доставено одговор	
2	Градоначалник на О. Кочани	16.09.2020	член 74 став 1 и член 75 став1	вработување на блиско лице на----------, директор на ----------во институцијата каде е директор - не се изземал од одлучување	утврдување на одговорност на ----------, в.д. директор на ---------- Кочани		Градоначалникот на О.Кочани извести дека покрената е постапка за одговорност и доставил до УО на ---------- барање за покренување на постапка за одговорност. УО известува дека нема да достави предлог до градоначалникот за разрешување
3	Влада на РСМ	22.12.2020	член 72, член 73 став 1 и 3, член 75 став 1	„----------, член на УО на---------- се довел во состојба на судир на интереси затоа што учествувал во расправа и гласал за склучување на договор за адвокатски услуги со канцеларија на негов син“	утврдување на одговорност на ----------, член на УО на ----------	спроведена	на 44-та Седница на Влада од 09.02.2021,---------- е разрешен од должност член на УО
4	Министер за здравство	20.01.2021	член 72 став 2, член 74 став 1 и член 75 став 1	вработување на блиски лица на ---------- - директор на ---------- Радовиш во истата институција каде е директор	утврдување на одговорност---------- директор на ---------- Радовиш	нема доставено одговор	
5	Градоначалник на општина Гостивар	18.2.2020	член 63 став 1 и член 67 став 1	незаконски е вршен изборот за вработување за работното место наставен кадар	утврдување на одговорност на ----------директор на ---------- Гостивар		Општина Гостивар- бара од ДКСК да достави конкретен предлог како да постапи општината, бидејќи законот за средно образование такстативно предвидува член 92-а, постапка за избор на директор, и член 93 постапшка за ртазрешување на директор.
6	Градоначалник на Град Скопје	28.05.2020	член 63 став 1	Влијание при постапка за вработување	утврдување на одговорност ----------– Директор на ЈП ---------- Скопје	спроведена	престанок на работен однос на ----------
7	Судски Совет на РСМ	25.02.2020	член 75 став 1	Вработување на блиско лице на ---------- – судија во Основен суд Кичево	утврдување на одговорност на ---------- – судија во Основен суд Кучево	спроведена	Утврдена одговорност на судија, изречена мерка

Поднесени иницијативи за одговорност и разрешување на службени лица поради постоење на судир на интереси **Прилог 3**

р.број	Иницијативата е		Основ за иницијатива		Со иницијативата се бара	Органот доставил информација до ДКСК	Ефект од постапување
	доставена до	датум на доставување	член од ЗСКСИ	Краток опис			
8	Влада на РСМ	19.10.2020	член 77 став 3 алинеја 2, а во врска со 44 став 1 и 4	кумулација на функции	поведување постапка за разрешување на ----------– од член на Надзорен одбор ---------- Охрид, именуван од Владата на РСМ	спроведена	Известување од Владата на РСМ -според информацијата доставен од Охрид, по лично барање, ----------не е член на ----------
9	Собрание на Лекарската комора на РСМ	12.1.2021	член 77 став 3 алинеја 2, а во врска со 44 став 1 и 5	кумулација на функции на ---------- претседател на ----------комора	поведување постапка за разрешување на ---------- извршување на функцијата претседател на ---------- комора на РСМ	нема доставено одговор	

Период	Контролор

Вид работа	Идентификационен број (ЕМБС)	Резервни кодекси
1 2 3	0 5 8 8 5 0 4 3	0 2 0 0 3 6 0 0 4 6 6 3 7 1 9

Назив на субјектот: **Државна комисија са спречување на корупција**

Адреса, седиште и телефон: Ул. Даме Груев бр.1 Скопје 02/3146-700

Единствен даночен број: 4 0 3 0 0 0 4 5 1 5 6 4 2

Адреса за е-пошта: sozr.finansovo@sozr.gov.mk

207150325

(корисници на средства од Буџетот)

ПРИХОДИ И РАСХОДИ

во текот на годината - Биланс на приходите и расходите

од 1 јануари до **31.12. 2020** година

(во денари)

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
		РАСХОДИ: **I. ТЕКОВНИ РАСХОДИ** (002+007+012+020+024+029+033+039)	001	**26.876.694**	**30.906.649**
		а) ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ (од 003 до 006)	002	21.703.341	24.771.136
1.	401	Плати и надоместоци	003	15.722.861	17.791.763
2.	402	Придонеси за социјално осигурување	004	5.980.480	6.979.373
3.	403	Останати придонеси од плати	005		
4.	404	Надоместоци	006		
		б) РЕЗЕРВИ И НЕДЕФИНИРАНИ РАСХОДИ (од 008 до 011)	007	0	0
5.	411	Финансирање на нови програми и потпрограми	008		
6.	412	Постојана резерва (непредвидиливи расходи)	009		
7.	413	Тековни резерви (разновидни расходи)	010		
8.	414	Резерви за капитални расходи	011		
		в) СТОКИ И УСЛУГИ (од 013 до 019)	012	5.142.837	6.120.513
9.	420	Патни и дневни расходи	013	595.351	675.796
10.	421	Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	014	1.747.274	2.159.578

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
11.	423	Материјали и ситен инвентар	015	313.587	446.375
12.	424	Поправки и тековно одржување	016	51.260	405.947
13.	425	Договорни услуги	017	1.877.894	2.386.808
14.	426	Други тековни расходи	018	557.471	46.009
15.	427	Привремени вработувања	019		
		г) ТЕКОВНИ ТРАНСФЕРИ ДО ВОНБУЏЕТСКИ ФОНДОВИ (од 021 до 023)	020	0	0
16.	431	Трансфери до Фондот за ПИОМ	021		
17.	432	Трансфери до Агенцијата за вработување	022		
18.	433	Трансфери до Фондот за здравствено осигурување	023		
		д) ТЕКОВНИ ТРАНСФЕРИ ДО ЕЛС (од 025 до 028)	024	0	0
19.	441	Дотациии од ДДВ	025		
20.	442	Наменски дотации	026		
21.	443	Блок дотации	027		
22.	444	Дотации за делегирани одделни надлежности	028		
		ѓ) КАМАТНИ ПЛАЌАЊА (од 030 до 032)	029	0	0
23.	451	Каматни плаќања кон нерезидентни кредитори	030		
24.	452	Каматни плаќања кон домашни кредитори	031		
25.	453	Каматни плаќања кон други нивоа на власт	032		
		е) СУБВЕНЦИИ И ТРАНСФЕРИ (од 034 до 038)	033	30.516	15.000
26.	461	Субвенции за јавни претпријатија	034		
27.	462	Субвенции за приватни претпријатија	035		
28.	463	Трансфери до невладини организации	036		
29.	464	Разни трансфери	037	30.516	15.000
30.	465	Исплати по извршни исправи	038		
		ж) СОЦИЈАЛНИ БЕНЕФИЦИИ (од 040 до 043)	039	0	0
31.	471	Социјални надоместоци	040		
32.	472	Плаќање на бенефиции од Фондот за ПИОМ	041		
33.	473	Плаќање на надоместоци од Агенцијата за вработување	042		
34.	474	Плаќање на надоместоци од Фондот за здравствено осигурување	043		

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
		II. КАПИТАЛНИ РАСХОДИ (од 045 до 054)	044	**0**	**237.102**
35.	480	Купување на опрема и машини	045		
36.	481	Градежни објекти	046		
37.	482	Други градежни објекти	047		211.496
38.	483	Купување на мебел	048		
39.	484	Стратешки стоки и други резерви	049		
40.	485	Вложувања и нефинансиски средства	050		25.606
41.	486	Купување на возила	051		
42.	487	Капитални трансфери до вонбуџетски фондови	052		
43.	488	Капитални дотации до ЕЛС	053		
44.	489	Капитални субвенции за претпријатија и невладини организации	054		
		III. ОТПЛАТА НА ГЛАВНИНА (од 056 до 058)	055	**0**	**0**
45.	491	Отплата на главнина до нерезидентни кредитори	056		
46.	492	Отплата на главнина кон домашни институции	057		
47.	493	Отплата на главнина до други нивоа на власт	058		
		А. ВКУПНИ РАСХОДИ (001 + 044 + 055)	059	**26.876.694**	**31.143.751**
		Б. ОСТВАРЕН ВИШОК НА ПРИХОДИ - ДОБИВКА ПРЕД ОДАНОЧУВАЊЕ (103 минус 059)	060	**0**	**0**
48.	811, 812 и 813	**В. ДАНОЦИ, ПРИДОНЕСИ И ДРУГИ ДАВАЧКИ ОД ВИШОКОТ НА ПРИХОДИТЕ - ДОБИВКАТА ПРЕД ОДАНОЧУВАЊЕ**	061	**0**	**0**
		Г. НЕТО ВИШОК НА ПРИХОДИ - ДОБИВКА ПО ОДАНОЧУВАЊЕ (060 минус 061)	062	**0**	**0**
		Д. РАСПОРЕДУВАЊЕ НА НЕТО ВИШОКОТ НА ПРИХОДИТЕ - ДОБИВКАТА (од 064 до 066)	063	**0**	**0**
49	830	За покривање на загуба	064		
50	831	За поврат во буџетот односно фондот	065		
51	833	За пренос во наредната година	066		

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
		Г. ВКУПНО (059+060)=105 ако 061 е поголемо од 060 тогаш (059+061)=105	067	**26.876.694**	**31.143.751**
		ПРИХОДИ: **I. ДАНОЧНИ ПРИХОДИ** (од 069 до 076)	068	**0**	**0**
52.	711	Данок од доход, од добивка и од капитални добивки	069		
53.	712	Придонеси за социјално осигурување	070		
54.	713	Даноци од имот	071		
55.	714	Домашни даноци на стоки и услуги	072		
56.	715	Данок од меѓународна трговија и трансакции (царини и давачки)	073		
57.	716	Еднократни посебни такси	074		
58.	717	Даноци на специфични услуги	075		
59.	718	Такси за користење или дозволи за вршење на дејност	076		
		II. НЕДАНОЧНИ ПРИХОДИ (од 078 до 082)	077	**0**	**0**
60.	721	Претприемачки приход и приход од имот	078		
61.	722	Глоби, судски и административни такси	079		
62.	723	Такси и надоместоци	080		
63.	724	Други владини услуги	081		
64.	725	Други неданочни приходи	082		
		III. КАПИТАЛНИ ПРИХОДИ (од 083 до 087)	083	**0**	**0**
65.	731	Продажба на капитални средства	084		
66.	732	Продажба на стоки	085		
67.	733	Продажба на земјиште и нематеријални вложувања	086		
68.	734	Приходи од дивиденди	087		
		IV. ТРАНСФЕРИ И ДОНАЦИИ (од 089 до 092)	088	**26.876.694**	**31.143.751**

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
69.	741	Трансфери од други нивоа на власт	089	26.876.694	31.143.751
70.	742	Донации од странство	090		
71.	743	Капитални донации	091		
72.	744	Тековни донации	092		
		V. ДОМАШНО ЗАДОЛЖУВАЊЕ (од 094 до 096)	093	**0**	**0**
73.	751	Краткорочни позајмици од земјата	094		
74.	753	Долгорочни обврзници	095		
75.	754	Друго домашно задолжување	096		
		VI. ЗАДОЛЖУВАЊЕ ВО СТРАНСТВО (од 098 до 100)	097	**0**	**0**
76.	761	Меѓународни развојни агенции	098		
77.	762	Странски влади	099		
78.	769	Други задожувања во странство	100		
79.	771	**VII. ПРОДАЖБА НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ** Продажба на хартии од вредност	101		
80.	781	**VIII. ПРИХОДИ ОД ОТПЛАТА НА ЗАЕМИ** Приходи од наплатени дадени заеми	102		
		А. ВКУПНИ ПРИХОДИ (068+077+083+088+093+097+101+102)	103	**26.876.694**	**31.143.751**
81.	890	**Б. НЕПОКРИЕНИ РАСХОДИ** (059+061 минус 103)	104	**0**	**0**
		В. ВКУПНО: (103+104=067)	105	**26.876.694**	**31.143.751**
82.		**Г. ПОСЕБНИ ПОДАТОЦИ:** Просечен број на вработени врз основа на часовите на работа во пресметковниот период (цел број)	106	**28**	**31**

Во *Скопје*

На ден *28.02. 2021 година*

Лице одговорно за составување на билансот

Валентин Петрушевски

М.П.

Раководител

Билјана Ивановска

Период | Контролор

1	2	3	0	5	8	8	5	0	4	3	0	2	0	0	3	6	0	0	4	6	6	3	7	1	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26

Вид работа — Идентификационен број (ЕМБС) — Резервни кодекси

Назив на субјектот **Државна комисија са спречување на корупција**

Адреса, седиште и телефон Ул. Даме Груев бр.1 Скопје 02/3146-700

Единствен даночен број 4 0 3 0 0 0 4 5 1 5 6 4 2

Назив на корисникот

Адреса за е-пошта sozr.finansovo@sozr.gov.mk

БИЛАНС НА СОСТОЈБА

на ден **31.12. 2020** година

207150325

(во денари)

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ			
				Претходна година	Тековна година		
					Бруто	Исправка на вредноста	Нето (6-7)
1	2	3	4	5	6	7	8
		А) АКТИВА: ПОСТОЈАНИ СРЕДСТВА (112+113+114+122+123)	111	10.165.325	53.669.805	16.426.386	37.243.419
1.	00	I. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА	112	70.658	15.487.047	1.470.950	14.016.097
2.	010, 011, 012 и 015	II. МАТЕРИЈАЛНИ ДОБРА И ПРИРОДНИ БОГАТСТВА	113				0
		III. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (115 ДО 121)	114	10.094.667	38.182.758	14.955.436	23.227.322
3.	020 и 029д	Градежни објекти	115				0
4.	21 и 029д	Станови и деловни објекти	116	9.014.913	15.208.334	6.183.235	9.025.099

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ			
				Претходна година	Тековна година		
					Бруто	Исправка на вредноста	Нето (6-7)
1	2	3	4	5	6	7	8
5.	022 и 029	Опрема	117	1.079.754	18.018.152	5.063.699	12.954.453
6.	023 и 029д	Повеќегодишни насаи	118				0
7.	024 и 029д	Основни стадо	119				0
8.	025 и 029	Други материјални средства	120		4.956.272	3.708.502	1.247.770
9.	026 и 029д	Аванси за материјални средства	121				0
10.	030	III - 1. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА ВО ПОДГОТОВКА	122				0
11.	04	IV. ДОЛГОРОЧНИ КРЕДИТИ И ПОЗАЈМИЦИ ДАДЕНИ ВО ЗЕМЈАТА И СТРАНСТВО И ОРОЧЕНИ СРЕДСТВА	123				0
		Б) ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПОБАРУВАЊА (125+134+135+140+141+142+143+144+145+146)	124	2.318.261	2.524.081	0	2.524.081
		I. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА (126 до 133)	125	0	0	0	0
12.	100	Сметка	126				0
13.	101	Благајна	127				0
14.	102	Издвоени парични средства	128				0
15.	103	Отворени акредитиви	129				0
16.	104	Девизна сметка	130				0
17.	105	Девизни акредитиви	131				0
18.	106	Девизна благајна	132				0

Ред бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ			
				Претходна година	Тековна година		
					Бруто	Исправка на вредноста	Нето (6-7)
1	2	3	4	5	6	7	8
19.	108	Други парични средства	133				0
20.	11	II. ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ	134				0
		III. ПОБАРУВАЊА (136 до 139)	135	0	0	0	0
21.	120	Побарувања од буџетот	136				0
22.	121	Побарувања од фондот	137				0
23.	122 и 129д	Побарувања од купувачи во земјата	138				0
24.	123 и 129д	Побарувања од купувачи во странство	139				0
25.	13	IV. ПОБАРУВАЊА ЗА ДАДЕНИ АВАНСИ, ДЕПОЗИТИ И КАУЦИИ	140				0
26.	14	V. КРАТКОРОЧНИ ФИНАСИСКИ ПОБАРУВАЊА	141				0
27.	15	VI. ПОБАРУВАЊА ОД ВРАБОТЕНИТЕ	142				0
28.	16	VII. ФИНАНСИСКИ ПРЕСМЕТКОВНИ ОДНОСИ	143				0
29.	17	VIII. ПОБАРУВАЊА ОД ДРЖАВАТА И ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ	144				0
30.	190 до 197	IX. АКТИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАЗГРАНИЧУВАЊА	145				0
31.	198	Други активни временски разграничувања	146	2.318.261	2.524.081		2.524.081
		В) МАТЕРИЈАЛИ, РЕЗЕРВНИ ДЕЛОВИ И СИТЕН ИНВЕНТАР (148 до 153)	147	0	0	0	0
32.	31	Метеријали	148				0

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ			
				Претходна година	Тековна година		
					Бруто	Исправка на вредноста	Нето (6-7)
1	2	3	4	5	6	7	8
33.	32	Резервни делови	149				0
34.	36	Ситен инвентар	150				0
35.	60	Производство	151				0
36.	63	Готови производи	152				0
37.	65, 66 и 67	Стоки, аванси, депозити и кауции	153				0
		Г) НЕПОКРИЕНИ РАСХОДИ И ДРУГИ ДОЛГОРОЧНИ КРЕДИТИ И ЗАЕМИ (155 до 157)	154	0	0	0	0
38.	090	Непокриени расходи од поранешни години	155				0
39.	092	Непокриени расходи	156				0
40.	095	Примени долгорочни кредити и заеми	157				0
41.	08	III. ДРУГИ СРЕДСТВА	158				0
		ВКУПНА АКТИВА (111+124+147+154+158)	159	12.483.586	56.193.886	16.426.386	39.767.500
42.	990 до 994	ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА-АКТИВА	160				0

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година (Почетна состојба) (Тековна година)	Износ на денот на билансирање
1	2	3	4	5	6
		I. ПАСИВА: ИЗВОРИ НА КАПИТАЛНИ СРЕДСТВА (162+163)	161	10.165.325	37.243.419
43.	900	Државен-јавен капитал	162	10.165.325	37.243.419
44.	901	Останат капитал (залихи на материјали, резервни делови, ситен инвентар и хартии од вредност)	163		
45.	91	II. Ревалоризациона резерва	164		
		III. ДОЛГОРОЧНИ ОБВРСКИ (166 до 172)	165	0	0
46.	920	Обврски по долгорочни кредити	166		
47.	922	Вложувања од странски лица	167		
48.	923	Кредити од банки во земјата	168		
49.	924	Други кредити во земјата	169		
50.	925	Кредити од странство	170		
51.	927	Долгорочни обврски за примени депозити и кауции	171		
52.	928	Други долгорочни обврски	172		
		IV. ТЕКОВНИ ОБВРСКИ (174+175+180+181+189+195+196+197+198)	173	2.318.261	2.524.081
53.	21	а) Краткорочни обврски по основ на хартии од вредност	174		

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година (Почетна состојба) (Тековна година)	Износ на денот на билансирање
1	2	3	4	5	6
		б) Краткорочни обрски спрема добавувачи (176 до 179)	175	257.193	482.330
54.	220	Обврски спрема добавувачи во земјата	176	257.193	482.330
55.	221	Обврски спрема добавувачи во странство	177		
56.	224	Обврски спрема добавувачи за нефактурирани стоки, материјали и услуги	178		
57.	225	Обврски спрема добавувачи - граѓани	179		
58.	23	в) Примени аванси, депозити и кауции	180		
		г) Краткорочни финансиски обврски (182 до 188)	181	0	0
59.	240	Обврски од заедничко работење со субјектите	182		
60.	241	Обврски за кредити во земјата	183		
61.	242	Обврски за кредити во странство	184		
62.	243	Обврски за вложени средства во земјата	185		
63.	245	Други краткорочни финансиски обврски	186		
64.	246	Обврски спрема работниците	187		
65.	247	Обврски по запирање на работниците	188		

Ред. бр.	Група на сметки или сметка	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година (Почетна состојба) (Тековна година)	Износ на денот на билансирање
1	2	3	4	5	6
		д) Обврски спрема државата и други институции (190 до 194)	189	0	0
66.	250	Обврски за данок на додадена вредност	190		
	251	Обврски за акцизи	191		
67.	252	Обврски за царини и царински давачки	192		
68.	253	Обврски за даноци и придонеси по договор за дело и авторско дело	193		
69.	255	Обврски за други даноци и придонеси	194		
70.	26	ѓ) Финасиски и пресметковни односи	195		
71.	27	е) Обврски за даноци и придонеси од добивка	196		
72.	28	ж) Краткорочни обврски за плати и други обврски спрема вработените	197	2.061.068	2.041.751
73.	29	з) Пасивни временски разграничувања	198		
74.	98	IV. ИЗВОРИ НА ДРУГИ СРЕДСТВА Извори на други средства	199		
		ВКУПНА ПАСИВА (161+164+165+173+199)	200	12.483.586	39.767.500
75.	955 до 999	ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - ПАСИВА	201		

Во *Скопје*

На ден *28.02. 2021 година*

Лице одговорно за составување на билансот

Валентин Петрушевски

М.П.

Раководител

Билјана Ивановска

Период	Контролор

Вид работа	Идентификационен број (ЕМБС)	Резервни кодекси
1 2 3	4 5 6 7 8 9 10 11	12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
	0 5 8 8 5 0 4 3	0 2 0 0 3 6 0 0 4 6 6 3 7 1 9

Назив на субјектот	**Државна комисија са спречување на корупција**
Адреса, седиште и телефон	Ул. Даме Груев бр.1 Скопје 02/3146-700
Адреса на е-пошта	sozr.finansovo@sozr.gov.mk
Единствен даночен број	4 0 3 0 0 0 4 5 1 5 6 4 2

СТРУКТУРА НА ПРИХОДИ ПО ДЕЈНОСТИ (СПД-РЕКАПИТУЛАР)

во периодот од , **1 јануари** до **0** **31.12. 2020**

207150325

НКД (Национална класификација на дејности)			Остварени приходи (во денари) [3]
Ред. број	Класа [1]	Назив [2]	
1.	84.11	Општи дејности на управата	31.143.751
2.			
3.			
4.			
5.6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			

НКД (Национална класификација на дејности)			Остварени приходи (во денари) [3]
Ред. број	Класа [1]	Назив [2]	
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			

1) Во колоната за „Класа" се внесува нумеричка ознака за класа согласно НКД за дејноста од која субјектот остварува приход.

2) Во колоната „Назив" се внесува описно називот на дејноста според НКД од која субјектот остварува приход.

3) Во колоната „Остварени приходи" се внесува износот на остварени приходи по дејности.

РЕГИСТРИРАНА ПРЕТЕЖНА ДЕЈНОСТ (Со назначување на шифра и назив на класа на дејноста утврдена со НКД)

ОСТВАРЕНИ ПРИХОДИ ПРЕТЕЖНО ОД _____ ДЕЈНОСТ-

(Со назначување на шифра и назив на класа на дејноста утврдена со НКД)

Лице одговорно за составување на образецот:

Име и презиме *Валентин Петрушевски*

Потпис

Во *Скопје*

На ден *28.02. 2021 година*

М.П.*

Име и презиме на законскиот застапник

Билјана Ивановска

Потпис

* За трговските друштва не е задолжителна употреба на официјалниот печат согласно Законот за трговските друштва.

Образец „**ДЕ**“

Период | Контролор

1	2	3	0	5	8	8	5	0	4	3	0	2	0	0	3	6	0	0	4	6	6	3	7	1	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26

Вид работа — Идентификационен број (ЕМБС) — Резервни кодекси

Назив на субјектот **Државна комисија са спречување на корупција**

Адреса, седиште и телефон Ул. Даме Груев бр.1 Скопје 02/3146-700

Адреса за е-пошта sozr.finansovo@sozr.gov.mk

Единствен даночен број | 4 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 4 | 5 | 1 | 5 | 6 | 4 | 2 |

ПОСЕБНИ ПОДАТОЦИ

за државна евиденција за корисниците на средства
од Буџетот на фондовите

207150325

за **31.12. 2020** (во денари)

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, д=дел	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
		А. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА			
1.	000	Набавна вредност на основачки издатоци	601		
2.	008 д	Вредносно усогласување (реваловризација) на основачки издатоци	602		
3.	009 д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на основачки издатоци	603		
4.		Сегашна вредност на основачки издатоци (< или = АОП 112 од БС)	604	**0**	**0**
5.	001	Набавна вредност на издатоци во истражување и развој	605		
5.1.		Плата и надоместоци на плата на вработените кои директно работат на истражување и развој	606		
5.2.		Трошоци за материјали и услуги [1] користени или потрошени при истражување и развој	607		

[1] Трошоци за суровини и материјал, трошоци за енергија, трошоци за ситен инвентар, трошоци за амбалажа, трошоци за резервни делови и материјали за одржување на објектите и опремата, интелектуални услуги и други услуги кои се услов за истражувањето и развојот за сопствени цели.

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, д=дел	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
5.3.		Амортизација на недвижности, постројки и опрема користени при истражување и развој	608		
5.4.		Амортизација на патенти и лиценци користени при истражување и развој	609		
6.	008 д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на издатоци во истражување и развој	610		
7.	009д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на издатоци во истражување и развој	611		
8.		Сегашна вредност на издатоци за истражување и развој (< или = АОП 112 од БС)	612	**0**	**0**
9.	002 д	Набавна вредност на петенти, лиценци, концесии и други права	613		
10.	008 д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на патенти, лиценци, концесии и други права	614		
11.	009 д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на патенти, лиценци, концесии и други права	615		
12.		Сегашна вредност на патенти, лиценци, концесии и други права (< или = АОП 112 од БС)	616	**0**	**0**
13.	002 д	Набавна вредност на софтвер со лиценца	617	**757.050**	**15.487.047**
14.	008 д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на софтвер со лиценца	618		
15.	009 д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) софтвер со лиценца	619	**686.392**	1.470.950
16.		Сегашна вредност на софтвер со лиценца (< или = АОП 112 од БС)	620	**70.658**	**14.016.097**
17.	002д	Набавна вредност на софтвер развиен за сопствена употреба	621		

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, д=дел	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
18.	008д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на софтвер развиен за сопствена употреба	622		
19.	009д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на софтвер развиен за сопствена употреба	623		
20.		Сегашна вредност на софтвер развиен за сопствена употреба (< или = АОП 112 од БС)	624	**0**	**0**
21.	002д	Набавна вредност на набавени бази на податоци	625		
22.	008д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на набавени бази на податоци	626		
23.	009д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на набавени бази на податоци	627		
24.		Сегашна вредност на набавени бази на податоци (< или = АОП 112 од БС)	628	**0**	**0**
25.	003д	Набавна вредност на бази на податоци развиени за сопствена употреба	629		
26.	008д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на бази на податоци развиени за сопствена употреба	630		
27.	009д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на бази на податоци развиени за сопствена употреба	631		
28.		Сегашна вредност на бази на податоци развиени за сопствена употреба (< или = АОП 112 од БС)	632	**0**	**0**
29.	003	Набавна вредност на други нематеријални права	633		
30.	008д	Вредносно усогласување на други нематеријални права (ревалоризација)	634		
31.	009д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на други нематеријални права	635		

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, д=дел	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
32.		Сегашна вредност на други нематеријални права (< или = АОП 112 од БС)	636	**0**	**0**
		Б. МАТЕРИЈАЛНИ ДОБРА И ПРИРОДНИ БОГАТСТВА			
33.	010	Земјиште	637		
34.	018д	Вредносно усогласување (ревалоризација) земјиште	638		
35.		Сегашна вредност на земјиште (< или = АОП 113 од БС)	639	**0**	**0**
36.	011	Шуми	640		
37.	018д	Вредносно усогласување (ревалоризација) шуми	641		
38.		Сегашна вредност на шуми (< или = АОП 113 од БС)	642	**0**	**0**
39.	018	Вредносно усогласување (ревалоризација) на материјалните добра и природните богатства	643		
		В. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА			
40.	022д	Набавна вредност на информациска и телекомуникациска опрема [2)]	644	364.836	368.401
41.	028д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на информациска и телекомуникациска опрема	645		
42.	029д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на информациска и телекомуникациска опрема	646	364.836	368.401
43.		Сегашна вредност на информациска и телекомуникациска опрема (< или = АОП 117 од БС)	647	0	0
44.	22	Набавна вредност на компјутерска опрема [3)]	648	5.294.077	17.649.751
45.	028д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на компјутерска опрема	649		

[2] Уреди со електронска контрола, како и електронски компоненти кои претставуваат дел од овие уреди (радио, телевизиска и комуникациона опрема и апарати)

[3] Хардвер и периферни единици, машини за обработка на податоци, печатари, скенери и слично.

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, д=дел	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
46.	029д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на компјутерска опрема	650	4.895.978	4.695.298
47		Сегашна вредност на компјутерска опрема (< или = АОП 117 од БС)	651	**398.099**	**12.954.453**
48.	025	Набавна вредност на други материјални средства	652	4.271.533	4.956.272
49.	028д	Вредносно усогласување (ревалоризација) на други материјални средства	653		
50.	029д	Акумулирана амортизација (исправка на вредноста) на други материјални средства	654	3.589.878	3.708.502
51.		Сегашна вредност на други материјални средства (< или = АОП 120 од БС)	655	**0**	**1.247.770**
52.		Драгоцени метали и камења	656		
53.		Антиквитети и други уметнички дела	657		
54.		Други скапоцености	658		
		Г. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ ЗА ПЛАТИ И ДРУГИ ОБВРСКИ СПРЕМА ВРАБОТЕНИТЕ			
55.	280	Обврски за плати и надомести на плати (< или = АОП 197 од БС)	659	2.061.068	2.041.751
56.	281	Обврски за нето плати (< или = АОП 197 од БС)	660	1.368.424	1.346.336
57.	282	Надоместоци на нето плати (< или = АОП 197 од БС)	661		
58.	284	Даноци од плати и надомести (< или = АОП 197 од БС)	662	125.168	122.167
59.	285	Придонеси од плати и надомести од плати (< или = на АОП 197 од БС)	663	567.476	573.248
		Д. РАСХОДИ			
		I. Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт			
60.	421д	Електрична енергија (< или = на АОП 014 од БПР)	664	612.184	587.273
61.	421д	Водовод и канализација (< или = на АОП 014 од БПР)	665	28.369	32.948
62.	421д	Пошта, телефон, телефакс и други трошоци за комуникација (< или = на АОП 014 од БПР)	666	693.021	1.304.403

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, д=дел	П О З И Ц И Ј А	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
63.	421д	Горива и масла (< или = АОП 014 од БПР)	667	**2.549**	
		II. Материјали и ситен инвентар			
64.	423д	Униформи (< или = АОП 015 од БПР)	668		
65.	423д	Обувки (< или = АОП 015 од БПР)	669		
66.	423д	Прехранбени продукти и пијалоци (< или = АОП 015 од БПР)	670	90.686	135.355
67.	423д	Лекови (< или = АОП 015 од БПР)	671		
		III. Договорни услуги			
68.	425д	Провизија за платен промет и банкарска провизија (< или = АОП 017 од БПР)	672		
69.	425д	Консултантски услуги (Издатоци за авторски хонорари) (< или = АОП 017 од БПР)	673	9.500	88.500
70.	425д	Осигурување на недвижности и права (< или = АОП 017 од БПР)	674	222.392	390.628
71.	425д	Плаќање за здравствено организации од Министерството за здравство (< или = АОП 017 од БПР)	675		
72.	425д	Здравствени услуги во странство (< или = АОП 017 од БПР)	676		
		IV. Други тековни расходи			
73.	426д	Други оперативни расходи (< или = на АОП 018 од БПР)	677	9.566	27.152
		V. Разни трансфери			
74.	464д	Државни награди и одликувања (< или = на АОП 037 од БПР)	678		15.000
75.	464д	Трансфери при пензионирање (< или = на АОП 037 од БПР)	679		
		VI. Социјални надоместоци			
76.	471д	Еднократна парична помош и помош во натура (< или = на АОП 040 од БПР)	680		
77.	471д	Детски додаток (< или = на АОП 040 од БПР)	681		
78.	471д	Помош за здравствена заштита на растенија и животни (< или = на АОП 040 од БПР)	682		
79.	471д	Исхрана за бедомници и други социјални лица (< или = на АОП 040 од БПР)	683		

Ред. бр.	Група на сметки, сметка, д=дел	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Износ	
				Претходна година	Тековна година
1	2	3	4	5	6
		Г. ПРИХОДИ			
		I. Такси и надоместоци			
80.	723д	Закупнини (< или = на АОП 079 од БПР)	684		
		II. Трансфери од други нивоа на власт			
81.	741д	Трансфери од Буџетот на Република Македонија (< или = на АОП 088 од БПР)	685	26.876.694	31.143.751
82	741д	Трансфери од буџетите на фондовите (< или = на АОП 088 од БПР)	686		
83.	741д	Блок дотации на општината по одделни намени (< или = на АОП 088 од БПР)	687		
		Е. ПОСЕБНИ ПОДАТОЦИ			
84.		Просечен број на вработени врз основа на состојбата на крајот на месецот	688	28	31

Во *Скопје*

На ден *28.02. 2021 година*

Лице одговорно за составување на образецот *Валентин Петрушевски*

Одговорно лице *Билјана Ивановска*

М. П. на ЦРМ и дата на приемот

Контролата ја извршиле:

УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ

ДАНОЧЕН БИЛАНС
за оданочување на добивка

ДБ

** Пополнува Управа за јавни приходи*

Посебен даночен статус: ☐ Заштитни друштва ☐ ТИРЗ ☐ Казнено поправни домови

Единствен даночен број: 4 0 3 0 0 0 4 5 1 5 6 4 2

Скратен назив и адреса на вистинско седиште за контакт:
Државна комисија за спречување на корупција на РСМ
Ул. Даме Груев бр.1
Скопје

Телефон: 02/3146-700

е-пошта: sozr.finansovo@sozr.gov.mk

Датум и број на прием:

Даночен период: од 01.01.2020 до 31.12.2020

Рок за поднесување: 28.02.2021

Исправка на ДБ: ☐ Број

УТВРДУВАЊЕ НА ДАНОК НА ДОБИВКА

"без дени"

		АОП	
I.	**Финансиски резултат во Биланс на успех**	01	
II.	**Непризнаени расходи и помалку искажани приходи за даночни цели (збир од АОП 03 до АОП 39)**	02	
1.	Расходи кои не се поврзани со вршење на дејноста на субјектот односно не се непосреден услов за извршување на дејноста и не се последица од вршењето на дејноста	03	
2.	Надоместоци на трошоци и други лични примања од работен однос над утврдениот износ	04	
3.	Надоместоци на трошоци на вработените што не се утврдени со член 9 став (1) точка 2) од ЗДД	05	
4.	Трошоци за организирана исхрана и превоз над износите утврдени со закон	06	
5.	Трошоци за хотелско сместување во износ над 6.000 денари дневно по лице и трошоци за превоз на лица кои не се документирани	07	
6.	Трошоци за исхрана на вработените кои работат ноќно време, над износите утврдени со закон	08	
7.	Трошоци по основ на месечни надоместоци на членови на органи на управување над висината утврдена со закон	09	
8.	Трошоци по основ на уплатени доброволни придонеси во доброволен пензиски фонд над висината утврдена со закон	10	
9.	Трошоци по основ на уплатени премии за осигурување на живот над висината утврдена со закон	11	
10.	Надоместоци за лица волонтери и за лица ангажирани за вршење на јавни работи над износите утврдени со закон	12	
11.	Скриени исплати на добивки	13	
12.	Кусоци кои не се предизвикани од вонредни настани (кражба, пожар или други природни непогоди)	14	
13.	Трошоци за репрезентација	15	
14.	Трошоци за донации направени во согласност со Законот за донации и спонзорства во јавните дејности, над 5% од вкупниот приход остварен во година	16	
15.	Трошоци за спонзорства направени во согласност со Законот за донации и спонзорства во јавните дејности, над 3% од вкупниот приход остварен во годината	17	
16.	Трошоци за донации во спортот согласно со членот 30-а од ЗДД	18	
17.	Трошоци по основ на камата по кредити кои не се користат за вршење на дејноста на обврзникот	19	
18.	Осигурителни премии кои ги плаќа работодавачот во корист на членови на органите на управување и на вработени	20	
19.	Даноци по задршка (одбивка) исплатени во име на трети лица кои се на товар на трошоците на даночниот обврзник	21	
20.	Парични и даночни казни, пенали и казнени камати за ненавремена уплата на јавни давачки и на трошоци за присилна наплата	22	
21.	Трошоци за стипендии	23	
22.	Трошоци на кало, растур, крш и расипување	24	
23.	Траен отпис на ненаплатени побарувања	25	
24.	Трошоци за нето износот на примањата по основ на деловна успешност над износот на кој се пресметани придонеси согласно со закон	26	
25.	Трошоци за практикантска работа над износите пропишани во Законот за практиканство	27	
26.	Трошоци за практична обука на ученици и практична настава на студенти во висина над 8.000 денари месечно	28	
27.	Трошоци за амортизација на ревалоризираната вредност на материјални и нематеријални средства	29	

28.	Трошоци за амортизација на материјални и нематеријални средства која е повисока од амортизацијата пресметана на набавната вредност на средствата со примена на стапки над пропишаните согласно Номенклатурата на средствата за амортизација	30	
29.	Преостаната сегашна вредност на основните средства кои не се користат, а се амортизираат во целост за кои не е издадена согласност од Управата за јавни приходи	31	
30.	Трошоци за исправка на вредноста на ненаплатени побарувања	32	
31.	Износ на ненаплатени побарувања од заем	33	
32.	Износ на позитивна разлика помеѓу расходите кои произлегуваат од трансакција по трансферна цена и расходите кои произлегуваат од таа трансакција по пазарна цена утврдена со принципот на „дофат на рака" меѓу поврзани лица	34	
33.	Износот на позитивната разлика помеѓу приходите кои произлегуваат од трансакцијата по цена утврдена во согласност со „дофат на рака" и приходите кои произлегуваат од таа трансакција по трансферната цена меѓу поврзани лица	35	
34.	Износ на дел од камати по заеми кои се добиени од поврзано лице, кој го надминува износот кој би се остварил доколку се работи за неповрзани лица	36	
35.	Износ на затезни камати кои произлегуваат од односите со поврзано лице	37	
36.	Износ на камати на заеми добиени од содружници или акционери – нерезиденти со најмалку од 20% учество во капиталот	38	
37.	Други усогласувања на расходи	39	
III.	**Даночна основа (I+II)**	40	
IV.	**Намалување на даночна основа (АОП 42+ АОП 43+ АОП 44+ АОП 45+ АОП 46+ АОП 47+ АОП 48)**	41	
38.	Износ на наплатени побарувања за кои во претходниот период е зголемена даночната основа	42	
39.	Износ на вратен дел од заем за кои во претходните даночни периоди било извршено зголемување на даночната основа	43	
40.	Износ на трошоците за амортизација над износот пресметан со примена на амортизациони стапки утврдени со номенклатурата на средствата за амортизација и годишните амортизациони стапки за кои во претходниот период е извршено зголемување на даночната основица	44	
41.	Износ на неисплатените надоместоци над износите утврдени во член 9 став (1) точки 2), 3-б), 4), 5), 5-а) и 6), од ЗДД, за кои во претходниот период е извршено зголемување на даночната основа, доколку истите се искажани како приход	45	
42.	Дивиденди остварени со учество во капиталот на друг даночен обврзник, оданочени со данок на добивка кај исплатувачот	46	
43.	Дел од загуба намалена за непризнаени расходи, пренесена од претходни години	47	
44.	Износ на извршени вложувања од добивката (реинвестирана добивка)	48	
V.	**Даночна основа по намалување (III- IV)**	49	
VI.	**Пресметан данок на добивка (V x 10%)**	50	
VII.	**Намалување на пресметаниот данок на добивка (АОП 52+АОП 53+АОП 54+АОП 55)**	51	
45.	Намалување на данокот за вредноста на набавени и ставени во употреба до 10 фискални системи на опрема за регистрирање на готовински плаќања	52	
46.	Износ на данок содржан во оданочени приходи / добивки во странство (withholding tax) до пропишаната стапка	53	
47.	Данок кој го платила подружницата во странство за добивката вклучена во приходите на матичното правно лице во Република Македонија но не повеќе од износот на данокот по пропишаната стапка во ЗДД	54	
48.	Износ на пресметано даночно олеснување за дадена донација утврдена во согласност со член 30-а од ЗДД	55	
VIII.	**Пресметан данок по намалување (VI-VII)**	56	
49.	Платени аконтации на данокот на добивка за даночниот период	57	
50.	Износ на повеќе платен данок на добивка пренесен од претходните даночни периоди	58	
51.	Износ за доплата / повеќе платен износ (АОП 56-АОП 57-АОП 58)	59	
IX.	**ПОСЕБНИ ПОДАТОЦИ**		
52.	Вкупен износ на извршени вложувања од добивката (реинвестирана)	60	
53.	Загуби од претходни години за кои правото на покритие во рок од три години не е изминато	61	
54.	Остварена загуба намалена за непризнаените расходи од тековната година која може да се пренесе во наредните три години	62	
55.	Пренесен неискористен дел на правото на намалување на данокот по одредбите од член 30 од ЗДД	63	
56.	Пренесен неискористен дел на правото на намалување на данокот платен во странство до пропишаната стапка	64	
57.	Остварен вкупен приход во годината	65	
58.	Вкупни трошоци за донации во годината за кои се користи правото на намалување од Законот за донации и спонзорства во јавните дејности	66	
59.	Вкупни трошоци за донации во годината за кои не се користи правото на намалување од Законот за донации и спонзорства во јавните дејности	67	
60.	Вкупни трошоци за спонзорства во годината, за кои се користи правото на намалување од Законот за донации и спонзорства во јавните дејности	68	
61.	Вкупни трошоци за спонзорства во годината, за кои не се користи правото на намалување од Законот за донации и спонзорства во јавните дејности	69	
62.	Вкупни трошоци за донација во спорт за која е користено намалување на пресметаниот данок, по член 30-а од ЗДД	70	

ПОДАТОЦИ ЗА СОСТАВУВАЧОТ

Назив / Име и презиме	Валентин Петрушевски		
ЕДБ / ЕМБГ	0101960450311	Датум на пополнување	28.02.2021
Својство	Раководител на одделение	Потпис	

ПОДАТОЦИ ЗА ПОТПИСНИКОТ

Име и презиме	Билјана Ивановска		
ЕМБГ	2809964455032	Датум на пополнување	28.02.2021
Својство	Претседател на Др.коми.за спреч.на корупција на РСМ	Потпис	

Република Северна Македонија ДРЖАВНА КОМИСИЈА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА Скопје

Министерство за јавни приходи

Податоци за обработката	